

ధర్మము

విచారణ

వెర్రికి వేయి విధములు

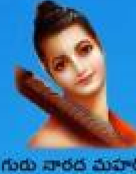

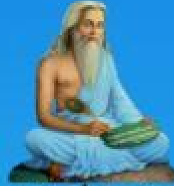
సదాశివ సమారంభాం

గురు దక్షిణామూర్తి

గురు వేదవ్యాస మహర్షి

గురు శుక మహర్షి

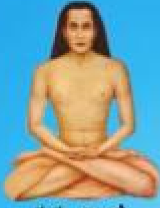

గురు నారద మహర్షి

గురు వాల్మీకి మహర్షి

గురు శ్రీకృష్ణ

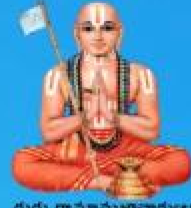
శంకరాచార్య మధ్యమాం

గురు దత్తాత్రేయ

గురు బాబాజీ

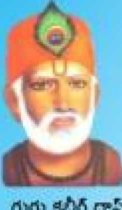

గురు గౌతమ బుద్ధ

గురు ఆదిశంకరాచార్య

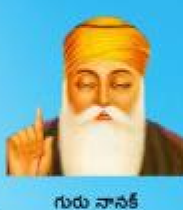

గురు రామానుజాచార్యులు

గురు జ్ఞానేశ్వర్

గురు రవిదాస్

గురు కబీర్ దాస్

గురు చైతన్య మహా ప్రదువు

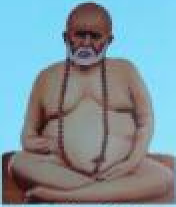

గురు నానక్

గురు రాఘవేంద్ర స్వామి

గురు వీరబ్రహ్మేంద్ర స్వామి

యోగి వేమన

అస్మదాచార్య పర్యంతాం

గురు త్రైలింగ స్వామి

గురు లాహిరి మహాశయ

గురు రామకృష్ణ పరమహంస, అమ్మ శారదాదేవి

గురు వివేకానంద

గురు సాయి బాబా

గురు అరబిందో

గురు రమణ మహర్షి

గురు యోగానంద

గురు భక్తివేదాంత ప్రదుపాద

గురు మళయాళస్వామి

గురు విద్యాప్రకాశానందగిరి

గురు చంద్రశేఖర పరమాచార్య

వందే గురుపరంపరాం..

భారత ప్రభుత్వపు వెబ్ సైట్ - డిజిటల్ లైబ్రరీ అఫ్ ఇండియా

http://www.new.dli.ernet.in

Digital Library of India: Inc ×

www.new.dli.ernet.in

Digital Library of India

Hosted by: Indian Institute of Science, Bangalore in co-operation with
CMU, IIIT-H, NSF, ERNET and MCIT for the Govt. of India and 21 major participating centres.

Home | Vision | Mission | Goals | Benefits | Content Selection | Current Status | People | Funding | Copyright Policy | FAQ | RFP

Books Journals Newspapers
Palm-Leaves (Manuscripts)

Title: Ramayanam
Author:
Year: to
Subject: Any Subject
Language: Telugu
Scanning Centre: Any Centre
Clear | Search

Presentations and Report
Statistics Report
Status Report
Feedback | Suggestions | Problems | Missing links or Books

Click here for PDF collection
DLI MIRROR at IUCAA Data Center PUNE

DLI

For the first time in history, the Digital Library of India is digitizing all the significant works of Mankind.

Click Here to know More about DLI New!

Books	Journals	Newspapers	Manuscripts
Rashtrapati Bhavan CMU-Books Sanskrit TTD,Tirupathi Kerala Sahitya Akademi	INSA	Times of India Indian Express The Hindu Deccan Herald Eenadu Vaartha	Tamil Heritage Foundation AnnaUniversity NEW!

Title Beginning with.

A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T U V W X Y Z

Author's Last Name

A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T U V W X Y Z

Year

1850-1900 | 1901-1910 | 1911-1920 | 1921-1930 | 1931-1940 | 1941-1950 | 1951-

Subject

Astrophysics | Biology | Chemistry | Education | Law | Mathematics | Mythology | Religion | For more subjects...

Language

Sanskrit | English | Bengali | Hindi | Kannada | Marathi | Tamil | Telugu | Urdu

అతి విశిష్టం ఈ దానం!

స్వామి వివేకానంద

"దానాలలోకెల్లా ఆధ్యాత్మిక విద్యాదానం చాలా శ్రేష్ఠమైంది! దాని తరువాతిది లౌకిక జ్ఞానదానం, ప్రాణదానం, అన్నదానం" అని వ్యాసమహర్షి చెప్పారు.

మన ఆధ్యాత్మిక జ్ఞానం భారతదేశ హద్దులలో నిలిచి పోకూడదు. లోకమంతటినీ ఆవరించాలి! ఇలా లోకవ్యాప్తమైన ధర్మప్రచారాన్ని మన పూర్వులు చేశారు. హైందవ వేదాంతం ఎన్నడూ ఈ దేశం దాటి పోలేదని చెప్పేవారూ, మతప్రచారార్థం తొలిసారిగా, పరదేశాలకు వెళ్ళిన సన్యాసిని నేనే అని చెప్పేవారూ, తమ జాతిచరిత్ర నెరుగని వారే! ఇలాంటి సంఘటనలు ఎన్నోసార్లు జరిగాయి. అవసరమైనప్పుడల్లా, భారతీయ ఆధ్యాత్మిక జ్ఞానప్రవాహం వెల్లువలా లోకాన్ని ముంచెత్తుతూ వచ్చింది.

రాజకీయ ప్రచారాన్ని రణగొణధ్వనులతో, యోధులతో సాగించవచ్చు. అగ్నిని కురిపించి, కత్తిని ఝళిపించి, లౌకిక జ్ఞానాన్నీ, సంఘనిర్మాణ విజ్ఞానాన్నీ విరివిగా ప్రచారం చేయవచ్చు. కానీ ఆధ్యాత్మిక జ్ఞానదానం కళ్ళకు కనిపించకుండా, చెవులకు వినిపించకుండా కురుస్తూ, రోజా పువ్వుల రాసుల్ని వికసింపజేసే మంచులాగా నిశ్శబ్దంగా జరగవలసి ఉంది. భారతదేశం నిరాడంబరంగా, లోకానికి మళ్ళీ మళ్ళీ చేస్తూ వచ్చిన దానమిదే!

మిత్రులారా! నేను అవలంబించే విధానాన్ని తెలియజేస్తాను వినండి. భారతదేశంలోనూ, ఇతర దేశాల్లోనూ మన పారమార్థిక ధర్మాలను బోధించడానికి తగినవారుగా మన యువకుల్ని తయారు చేయడానికై భారతదేశంలో కొన్ని సంస్థలను నెలకొల్పాలి! ఇప్పుడు మనకు కావలసింది బలిష్ఠులు, జవసంపన్నులు, ఋజువర్తనులు, ఆత్మ విశ్వాసపరులు అయిన యువకులు. అలాంటి వారు నూరుమంది దొరికినా, ప్రపంచం పూర్తిగా పరివర్తన చెందగలుగుతుంది!!

ఇచ్ఛాశక్తి తక్కిన శక్తులన్నిటి కన్నా బలవత్తరమైంది. అది సాక్షాత్తూ భగవంతుని దగ్గరి నుండి వచ్చేదే కాబట్టి దాని ముందు తక్కినదంతా లొంగిపోవలసిందే. నిర్మలం, బలిష్ఠం అయిన 'ఇచ్ఛ' (సంకల్పం) సర్వశక్తిమంతమైంది. దానిలో మీకు విశ్వాసం లేదా? ఉంటే మీ మతంలోని మహోన్నత ధర్మాలను ప్రపంచానికి బోధించడానికై కంకణం కట్టుకోండి. ప్రపంచం ఆ ధర్మాల కోసమై ఎదురుచూస్తోంది. అనేక శతాబ్దాలుగా ప్రజలకు క్షుద్రసిద్ధాంతాలు నేర్పడం జరిగింది. వారు వ్యర్థులని ప్రపంచమంతటా బోధలు జరిగాయి. ఎన్నో శతాబ్దాల నుండి వారు ఈ బోధనల వల్ల భయభ్రాంతులై, పశుప్రాయులైపోతున్నారు. తాము ఆత్మస్వరూపులమనే మాటను వినడానికైనా వారెన్నడూ నోచుకోలేదు. "నీచాతినీచుడిలో కూడా ఆత్మ ఉంది. అది అమృతం, పరమ పవిత్రం, సర్వశక్తిమంతం, సర్వవ్యాపకమైనది" అని వారికి ఆత్మను గురించి చెప్పండి. వారికి ఆత్మవిశ్వాసాన్ని ప్రసాదించండి. ❖

మూలం: శ్రీ రామకృష్ణ ప్రభ - ఫిబ్రవరి 2014

శ్రీరస్తు.

ఉన్మాదసహస్రము

అను

వెఱ్ఱికివేయివిధములు.

ఇది

ఆరోగ్యదాయకము, సౌఖ్యదాయకము, నీతిదాయకము,

జ్ఞానదాయకము, నానందదాయకము నగునట్లు,

క్రొత్తపల్లి - సూర్యరావుచే

రచింపఁబడినది.

మొదటికూర్పు ౧౦౦౦ ప్రతులు.

చెన్నపురము:

బ్రిటిష్ మాడెల్ ముద్రాక్షరశాలయందు

ముద్రింపఁబడియె.

౧౯౨౮.

వెల, రూ. ౧-౦-౦.

ప్రార్థనము.

—:o:—

రసికవతంసములారా! సంస్కృతములో లక్ష్మీసహస్రనామములు గలవు. తెనుఁగులో షణ్ముఖసహస్రమని యుత్పలమాలాదివృత్తములలో శ్రీ సుబ్రహ్మణ్యస్తుతి పది శతకములు రచించెను. వెఱ్ఱి వేయివిధము లని వెఱ్ఱికి వేయిగుణము లని యీ లోకములో నున్నవాడుకలనుబట్టి యేదో యొకసమయములో నా వెఱ్ఱి రసికత్తి వని శక్తిరూపముగా కలిగినది. దానిపైని దీనిని రచించితిని. ఎంతటియల్పజ్ఞానియైనను దా నెవ్వఁడో గొప్పబుద్ధిశాలి యని తాను లేకున్నఁ బ్రపంచమునకుఁ గొంత లోపము గలుగు ననియుఁ దలంపక మానఁడు. అట్లు తలంచుకొన్న ఘనకార్యములను జేయువాని ప్రక్కన హీనకృతి యెట్లు నిలుచుచున్నాఁడు? సత్కావ్యముల వెంబడి నసత్కావ్యము తొల్లింటి క్షేత్రలు వెనలి యాడంబరము చేయఁగలవు? నాయమూహమే ((శ్రీ క్షత్రి-నాశిముర్బనమే)) నిస్సత్త్వమైనది, నాయజ్ఞానమే వ్యర్థమైనది యని యెవ్వనికి వాఁడే చెప్పుకొనును. దానివెనుకనే విమర్శలు లేదుమన్న విచారమ నెఱుఁగను. కాని యుపోద్ఘాతము వ్రాసి విడువను.

లోకజ్ఞులయినవారు సెలవిచ్చినట్లుగా నెవ్వనికైన నది తప్పని చెప్పవలసినఁ దన కొరకు తనకుఁ గలిగును. కావుననే నెంతఘోరముగా నేను చేసిన యపరాధమునకుఁ గవి గాని మఱియెవ్వఁడుగాని యెరుగును. ఉపమానములన్నియు నాగ్రంథమును గూర్చి చెప్పనుగానుసని యని తమకుఁ జెప్పనక్కఱలేదు. ((తాను నొక్కఁడునుగాఁ జేసినా తప్పులు నొక్క గారౌద్రమేనా" యని నలువురు సత్కవుల వెనుక నేను నున్నాఁడ నని లేనట్టి నాయజ్ఞానమే కాని వేఱుకాదు. ఎంతటియల్పుఁడైనను బైకి లేవఁదీయవలయు ననునుద్దేశము గల సహృదయులు ఘనులు లేకపోరు. అట్టి యొకరి సాహాయ్యమును గొని త్రిలోకవిజయము చేసి పలువురయొద్దఁ జూపితిని. దొడ్డంపేట జమీందారు శ్రీరాజా వాత్రేవువిశ్వసుందర రావు బహద్దరుగారు, శ్రీయుత కాశీనాథుని నాగేశ్వరరావుపంతులుగారు, శ్రీయుత వావిళ్ల వేంకటేశ్వరశాస్త్రిగారు, శ్రీయుత జయంతి రామయ్యపంతులు బి. ఏ., బి. ఎల్. గారు, మహారాజశ్రీ శ్రీ చెలికాని అప్పారావుదొరగారు (బొబ్బిలి) నన్ను సద్విధముల నుద్ధరించి పైకిఁ బట్టవచ్చిరి. నడుము ములిఁగినపిమ్మటఁ జలి యెక్కడిది. నదిమందిలోఁ బడినాఁడను. ఏమిచేసినను మీదే భారము.

చేతనైనను గాకపోయినను సాహసించినదానికైన మీరు నన్ను మెచ్చవలెను. త్రిప్పటలో తిమ్మటలో యెట్లో నాకష్టమునకు ఫలితముగా నందఱు నాగ్రంథమును గొని యింక నెన్నఁడు నిట్టియసాధ్యకార్యమునకు సిద్ధపడకుండున ట్లొనర్పుఁడు.

గ్రంథము కవియొక్క ఛాయాపటమువంటిది. కావున నందేమి యున్నదో కవి యెట్టివాఁడో యని యొక్కచోఁ బెట్టి పోల్చి చూడ నక్కఱలేదు. నేత్రాలహ్లాదము లుల తీఁగలుజేసి తంత్రీవార్తానార్యస్థానములు.

ఇట్లు విధేయుఁడు,

కొత్తపల్లి - సూర్యారావు.

పీఠిక.

శా. శ్రీమన్మేరుధరాగ్ర్యకార్ముకము భవ్యారీతి న్రమాజానిసు
శ్యామాంగంబు స్వకాంబకార్పితకటాక్షంబట్లు లోకంబుదు
ర్ధామాజ్ఞానతిసుంబు వాపి కలుషుల్ పైవాఱఁగాఁ జేయు వి
ద్యామూర్తిన్ భవు నాయుమాధవుని నిత్యం బేను గీర్తించెదన్.

మ. ఘనునష్టాదశసత్పురాణములు గ్రస్తంబుల్ రచింకన్నియుం
జనుఁ బౌరాణికకల్పితంబు లవియే చాలున్ వృథాయంచు నా
ఘనుమార్గంబున క్షద్రు ~~యవలను సాఫల్యంబు నిండారఁ~~గా
వినుఁ డాకాశపురాణము న్బుధులు సేవింతు న్నిమున్నెమ్మికిన్.

చ. పలువురు సేయురీతివి ప్రబంధములా న్నవలల్ రసోచి
తులు బహునాటకంబులును మున్నిటిపాటరెయె యంచు నెల్లరుం
దలఁచుచునుండి రుండినను దత్కృతికల్పన నాతరంబె యీ
తలయును దోఁకలేని పెడదారికవిత్వము గాక యెంచినన్.

చ. కలవుసహస్రసంఖ్యగల కావ్యము లియ్యది వానిపొంతనుం
గలనయినం జనంగలదె కావ్యమనం జనునే యిసీయనన్
వెలను పదింట నూటఁ బది వందలలో నొకపద్యమేని వి
జ్ఞులఁ దల లూఁపఁజేయదె చనుం బెనుడుండుభమట్ల వ్యర్థమై.

ఉ. మానవభూమిలోఁ బనికి మాలినవస్తు వటంచు నున్నదే
తేనెయుఁ ద్రాఁచు ముండ్లపొద త్రేలును జెబ్బులి తెక్కలీఁడు వి
ద్యానిధి మంచిపుస్తకము తప్పులకుప్పలపొత్త మున్న నే
యత్నా నొకటున్న నొక్కటికి నక్కఱగల్గును ప్రాణికోటికిన్.

గీ. అరివెలగపండు నాగగింపఁ దలంపఁ, బగులఁగొట్ట గుండు బండ వలయు
నటులు మంచిగ్రంథ మాహ్లాద మిడ దొక్క, చెత్తపుస్తకంబు నెన...

గీ. కవితలంపుతోడఁ గవిసంతసముతోడఁ, గవిసి చదువకు...
యనరు తెలిసినట్టి జనులు నాకన్నుల, తోడఁ జూడుమ

శా. తానుం గౌరవ మిచ్చు మెచ్చునుచు వంతుల్మీటి యీమాటలోఁ
జాకుం గల్గినయట్టిభావము ప్రశస్తంబంచుఁ దూచాలకై
పోకల్పోవుచుఁ బూర్వకావ్యములఁ, దప్పుల్ వ్రాసి యర్థంబులం
బోకార్పన్ సమకాలికుల్ దమకృతిన్ భూషింపఁగాఁ జెల్లదే.

శ్రీ సుకుమారమహాయనమః.

ఉన్మాదసహస్రము.

వెఱ్ఱికివేయివిధములు.

ప్రథమశతకము.

—ంఽః—

మొట్టమొదటివెఱ్ఱి మూర్ఖున కతిరసాఢ్యాంచితకావ్యము ట్లరుచిపుట్టు
యాచకావృతలోలుపాగ్రేసరునికీర్తి నాత్మ యేవేళ నట్టాడుచుండు
భూషణార్థినియైన పాల్తిని సంఘసంస్కర్తయాపతియట్లు కసరఁదొడఁగు
మానుషునెఱ్ఱిణార్థి మాంత్రికునట్లు లోలోన నేమే సూక్తులు వచరించు
నియమువినమికి నియమఁ గనమిదని యుఁచని, యమిస్పృశించియు నెఱుఁగమియరయమి
పరిమళము నగంధభావంబు మఱపును, దెఱపు వెఱ్ఱిమొగము దేలు నరుని. ౧
రెండవవెఱ్ఱి నొక్కరుండె పెక్కుండ్రతోఁ బలెను సంభాషించు వ్యర్థవాద
మొనరించు గగనంబుఁ గనినవ్వు గాలితోఁ బోరాడు నొకవేళ బూతులాడు
నఖిలజంతుధ్వను లనుకరించుఁ బురాతనాంశంబులెత్తి వ్యాఖ్యకుఁ గడంగు
దెల్పరాని రహస్యము ల్పరులకుఁ జెప్పు దిగ్వాసనుఁడు నష్టక్షీయు నగును
జెడ్డపని చేయఁ గడఁగు మంచిపనిఁ జెఱచు, నిద్రయుడుగును వెఱ్ఱితిండి దిను భయమ
దొక్కతఱినుండు సాహసమ్మొక్కతఱిని, వికవికని నవ్వు నేస్పుఁ గల్పించుకొనుచు. ౨

సీ. మూఁడవవెఱ్ఱికి మున్నిట్టి కఠినోక్తు లీతనినోట రా వేమికతమొ
యని లోకు లేర పిచ్చా వెఱ్ఱియా యని సంభాషణములోన సాదుసేయ
నాకుఁ బిచ్చా యన్న నీకంచు వాదించి కానిలే రేపురా గడవలేదు
పోయి ర మ్మని పంపఁ బోయి భార్యనుఁజిట్టు బిడ్డల మిషవెట్టి బిట్టుఁగొట్టు
నాకుఁ బిచ్చని యెవ్వరెన్నఁడనలేదు, నాకుఁ బిచ్చట యనికొంచు నాఁడ
నిద్రపోవక ప్రలపించి నెయ్యమైనఁ, గసరిపైచుచుఁ గంబానఁ గట్టఁబడు
సీ. నాల్గవవెఱ్ఱిలో నాయనా నిన్నప్డు తిట్టినదానికా యిట్టి శిక్ష
త్రైరాశికములెక్క తప్పెఁ దప్పెఁ బరీక్ష లంటాలమారి సాధనముగొనియె
వీరన్నఁ బిలువకు పెట్టు తిందును బువ్వ చెప్పరా సంతలు చెప్పకోర
బిడ్డనైనను రేపు పిలిపించికొందును గొలుసువిప్పినఁ బందుకొందు నాకుఁ
గడుపు నొప్పి నీళ్లు గావలెఁ దాళఁపుఁ, జెవిని దెమ్ము చెల్లి చెప్పఁబోకు
వట్టిదే నె వదలిపెట్టిననింతలోఁ, గాకినాడ యనుచుఁ గన్నుగిఱుపు.
సీ. ఐదవవెఱ్ఱి బొయ్యని కుక్క మొఱిగిన దానితోపాటుగాఁ దాను మొఱుగు
గాలికిఁ దలుపు దగ్గఱఁ బడ్డ ఘమ్మనఁ జెయితట్టి యెగిరి యెచ్చట్లనుఱుకు
నాకసం బుఱిమిన నక్షనఃఘల్లునః, కొట్టునీతన్నని మిట్టిపడును
గడియారమును గాంచి కఱ్ఱది గింజుకో చచ్చిన మ్రింగను బిచ్చిమందు
నొక్క దానికినొక్క మందెక్కువగును, నేఁడు గానిమ్ము గంపెఁడు నిమ్మకాఁ
లైనఁ దెమ్మను బిల్లనూయగపఱిచెనఁ, దోఁడనిమ్మని తిట్టు సంతోషపడును.
సీ. ఆఱవవెఱ్ఱిలో నన్నంబు దినుమన్నఁ దాయెత్తు విప్పెదవా యటనును
దానమాడర యన్నఁ దాళు నీవానీటఁ జేయిముంచితి వేమి చేర్చితివనుఁ
బండుకోరా యన్న బల్లపైపాట్లాలు నంటింటఁ బెట్టెద వాయటనును
మాటాడకురయన్న నోటికిఁ దాళమా నీవొక్క తెవె యమ్మ పోవెయనును
ఎట్లు గుదురునురాయన్న నేమిజబ్బు, పిచ్చిగాదమ్మ పెదపెద్ద పేళ్లుపెట్టి
చంపుచున్నారు దొమ్మరి సత్తిగాఁడు, వైద్యుఁడయ్యెనె యని బిడాపగులనవ్వు
సీ. ఏడవవెఱ్ఱి దానెప్పుడుఁ గారంబుఁ దినుచుంటఁ బులుసు హృద్వ్యథమందు
నట్టివేఁడిపదార్థ మారగించుటఁ గోపగించుటయు నుపవసించుట లవ
ణాధిక్యభుక్తిచే నాతపంబునఁ బరిభ్రమియింప నువ్వుల ప్రష్ఠ నగిసె
నూనెయుమున్నగువాని సేవించుటఁ బెరుఁగు ద్రావుటఁ గల్లు పెల్లుగొనుట
గంజి తరవాణి గ్రోలుట ఘర్మకాల, మందును శరత్తునందు జీర్ణావసరము
నందుఁ గామాంధుఁడైన మధ్యాహ్నముననొ, యర్ధరాత్రంబుననొ నరునావ

ఎనిమిదియవవెట్టి యొట్లుఁగాఁ గాఁగిన సక్కఁజూచిన మేఁకకుక్కటోరి
జంతుహింసలఁ గాంచినంతనె గరువ్వుట్టుఁ దాటిటెంకలుగీఱు ద్రవపదార్థ
ములు సూడ ప్రేతపట్టికల ముసుతలుగన నొలిచిన పచ్చితోళ్లలయఁగనఁగ
మరణంబు విన్నను మాంసంబు గన్నను వంటలు నూచిన గంటవినిన
నార్తనాదంబు హాసమున నాలకింప, దొంగ దొంగని యఱచినఁ దోడులేక
యున్న నెన్నిగతులనో యీయుగమునందు, మెలఁతలనుబట్టి బాధించు మిక్కుటముగ.
తొమ్మిదవ వెట్టియును బాలంతులనె పట్టు, ధనమువెట్టియు నగలు వస్త్రములవెట్టి
సుందరాకృతివెట్టి యసూయవెట్టి, సంతుపై వెట్టి పూజలు సలుపువెట్టి. ౯
పదియవది యగువెట్టి సంభరిలు స్త్రీపు, రుషుల కనవరతంబు గోరుకుల వెట్టి
నాటకమువెట్టి కథవెట్టి నవలవెట్టి, వెట్టిలో వెట్టి కొసవెట్టి [illegible] వెట్టి. ౧౦
పదునొకండవవెట్టి పగఁగనుష్ఠాన్నమొ కక్కష్ట డల్పాన్న నక్కపుడుఁ జలిది
యొక్కట్టి దినుటను నూరక ప్రత్యాదివారంబు నేరండపానమునను
వాంతియు శమలంబు వలయునంచునొనర్చు కొనుట ధాతుక్షయగుణ మెఱుంగ
కుపవాసములుచేసి యోపిక వమ్ముగా నొనరించుకొనుటచే నుద్భవిల్లి
దీర్ఘచింతామలను చెల్వితేట లుడిగి, హృదయ మది దుష్టమై యూహయెడలి స్మార
కంబు దప్పి వికారదృక్ప్రకట మగుచు, వాతజోన్మాదమను పేర వఱలి యొందు. ౧౧
పంద్రెండవగియగు వాతజోన్మాదము గలుగుటఁ దెలియు లక్షణము లివ్వి
కారణం బొక్కంత గలుగకయే నవ్వుఁ దగనిచోటను హాస్యతను నెఱపును
గూనిరాగంబులు గుసగుసల్ కుంటినృత్యంబులు చిఱునవ్వు సాంగవాద్య
మగ్ధవిహీనపూ వ్యాపారమొనరించు ముక్కుమూతియుఁ ద్రిప్పు మూర్ఖవృత్తి
రోదనం బొనర్చు యాక్షమా దేహంబు, మేనుచిక్కనొండె మెక్కినన్న
మఱుగునపుడు వ్యాధియధికంబునొందును, నొడల సరుణకాంతి గడలుకొనును. ౧౨
పదుమూఁడైన యుమాద, మేగుణము చెప్పంబడ్డదో శాస్త్రకో
విదఘక్కి న్విషకోటి కాగుణము లుర్విం గల్గుమద్యంబు నొ
ప్పిద మొప్ప న్వినియోగముంజలుప కేవేళ న్వృథాసేవచేఁ
బొదలు న్వింతగ భాగ్యహాంగధనలబ్ధుల్ క్షీణతం జెందఁగన్. ౧౩
పదునాలుగవవెట్టి యుదయమా దుర్బుద్ధు లారులస్వభావంబు లరయలేక
దొర లెప్పుడును ద్రావుదురు వారి కైశ్వర్య లోపమారయొనో మనలోపమేమి
యని కన్ను మిన్నుఁ గానని దుష్టసహవాసములలోఁగి జారత్వమునకు నంగ
మైనయీదుర్వృత్తి కలవాటుపడినను మద్యంబునైజధర్మంబు నరుల

కన్నమట్టులు మంచిదౌ నద్ది యుక్తి, యుక్తముగ వినియోగింపకుండి రేని
రోగమును నర్థముగవినియోగపఱుప, నమృతతుల్యగుణంబుఁ దా నమరఁజే

సీ. పదునైనవదియయి పరఁగుసుస్వాదము ప్రాచుర్య మిదియగుఁ బ్రాణికోటి
కన్నంబు ప్రాణమౌ నది సప్రమాణమై యధికమై యసుఖముల నవలికను
గరళంబు ప్రాణభంగకరవృత్తియునైనఁ దిలమాత్రసేవ వర్ధిలుసుఖంబు
వీని నెఱుంగక పానాత్యయంబునఁ జెడుదురు మద్యంబు చిత్తవీథి
కెక్కి స్వగుణపుష్టి నింద్రియోజోధాతు, గుణసమృద్ధిఁ జెఱచి కొంకకఁ
ధాతువునకుఁ గల్గు దశశక్తులను సత్త్వ, గుణము మాల్చు దీనఁ గూడు మద

సీ. పదునాఱవదియగు పానజమద మను వెఱ్ఱినాలింపుఁడు వివిధగతులు
వేఁడిచేయుగుణంబు పోఁడిమేచే శీతలోపచారములకు లోపుగాదు
తీక్ష్ణత్వముండి మతిని బోనడంచును సూక్ష్మత్వమున మేనఁ జొచ్చువేగ
విశదతఁ గఫశుక్రవృద్ధికడ్డమువచ్చు రూక్షత్వమున వాతరూఢమగును
ఆశుకరవృత్తిఁబుట్టి మోహాదులెల్ల, గగురుపాటొందు దేహంబుఁ గడలఁ గొ
జొక్కులాహిరిమించిన శూన్యహృదయుఁ, డెల్లతావులఁబడి దొర్లు హీనబ

సీ. పదునేడవదియగు పానంపువెఱ్ఱి యి ట్టిదియని నరుఁ జూచి యెన్నవచ్చు
మద్యంబు మృద్వన్నమాంసాజ్యభక్ష్యభోజ్యములతో సేవింప నాయువెదు
దేహపుష్టియుఁ గల్గుఁ జెప్పినట్లుగఁ ద్రావ సౌందర్యమొదవును సంతసంబు
దేజస్సు విక్రమదీప్తియు నలవడు నదిగాన కజ్జు లన్నాదు లుడిగి
మొగముగడుగంగ సందెవార్వఁగ జలంబు, లుడిగి దీనిన వాడి నాకొడమె
నీరసపు నీరు ద్రావంగ నేరననుచు, గుండెయెండి కృశించి తా నుండుకతన

సీ. పదునెన్మిదవవెఱ్ఱి పొడలు మద్యమదాఖ్య మద్యపానముచేసి మతిచలింప
కుండనాటకముల నొప్పుగా నటియింత్రు సంగీతములఁ బాడఁ జాలియుం
సరససంభాషణ సంతుష్టభోజన సుఖనిద్రలను మత్తుసోఁక కుంద్రు
శయ్యతోడఁ బురాణశైలి భంజింపక కథ నింపుగాఁ జెప్పఁ గాంత్రు మఱి
మద్యసామాన్యగుణ మగుమత్తు గొనక, మంచిపను లెన్నియేఁ జేయుమనుజు
గాని వారిని సజ్జనకత్ష్య నిడుట, వేయునొక్కటి యగువెఱ్ఱి వేయునేల.

సీ. పందొమ్మిదవవెఱ్ఱిఁ బానకారణమున మత్తిల్లి బుద్ధి సూక్ష్మతనశించి
స్మృతి దప్పి వడి తనసిగ తానె బిగఁబట్టికొని విడురా ముండకొడుక యనుచు
గొణుఁగుపోయినమాట గొడఁగు నేనిప్పుడు త్రాగుటమానితి ధనములేక
యను శాంతి నిలువక యట్టిట్టు విసుగును ద్రాగి పొర్లునని యాత్మసఖుఁ గొ

గింమ నిద్రపోవు నించుకసేపట, లేచు నీళ్లు గలిపె నీమఁ డంచుఁ
దిట్టు నాగవుండ్లఁ దినఁ డన్నమెక్కుడు, త్రావఁ జోటులేకపోవు నంచు. ౧౯

సీ. ఇరువదియవవెట్టి సెలుఁగఁడు వావివరుసలు పెద్దలనైన విసిగితెగడు
బ్రాహ్మణాండమ్ముఁ జేఁపలుఁ గలుపుల్లును దిను బ్రజ్ఞలేక వర్తిల్లుఁ దొల్లి
మంతనంబునఁ జేసి మాటిన పెల్లను వెలివుచ్చుఁ బ్రాణహత్యలు మొదలుగ
నేదేనిగు పాతకృత్య మొనరింపఁ దలఁచున్న, నెవ్వరు వినగని యొత్తిపలుకుఁ
గానికూళ్లు దినును గావింపరాని కృత్యములు సేయుఁ దన్నుఁ దానె మఱచు
మద్యపానమునను మాడిగట్టుకొనసేల, యని సమస్తమునకు నతఁడె వచ్చు. ౨౦

క. ఇరువదియొకటవవెట్టిని, మరణించినవానిరీతి మ్రాన్విక్రియం దా
నరుఁడుండు నెఱుకిగలదె, వ్వరు నీపానంబువాఁతఁ బడుదురె జగతిన్. ౨౧

క. ఇరువదిరెండవవెట్టిని, బొరిపుచ్చెడు పులులు గలుగు పొదరింట్లక్రియం
బొరి గంజాగృహములలోఁ, జొరఁబడి నశియింత్రు జ్ఞానశూన్యులు వెలుచన్. ౨౨

క. ఇరువదిమూఁడవవెట్టిని, సరసాన్నము లుడిగి యెపుడుఁ జాలఁగ మద్యం
బురుచింబడి దుర్బలుఁడై, మరణించును బుద్ధిలేనిమనుజుఁడు భూమిన్. ౨౩

సీ. ఇరువదినాలుగై యొసఁగినవెట్టి కోపంబప్డు భీతిఁ బిపాసితుఁడగ
శోకంబు పట్టున క్షుధితుఁడై యున్నప్డుఁ బనులచే నాయాసపడిన సమయ
మందున మలమూత్రబంధనంబునఁ బొట్టి నిండ నీర్ద్రావి జీర్ణింపకుండ
మరలభుజించియు నైస్రుక్కియున్నంత నెంతతాఁకుమువడియుండునదన
మద్యపానమునను మనుజానకు విశేష, వికృతు లావవు నిట్టివేళ లన్ని
విడిచి యుచితవేళ విధివంతముగఁ ద్రావఁ, గడఁగ సంతగండకత్తె రేమి. ౨౪

క. ఇరువదియైదవవెట్టిని, నిరుప్రక్కల నొప్పి శ్వాస హిక్క శిరఃకం
పరుజయు నిద్రాభంగము, దిరముగ నరుఁబొందు మద్యతీక్ష్ణత్వమునన్. ౨౫

క. ఇరువదియాఱవవెట్టిని, జ్వరము చెనుట దప్పి భ్రమము వచ్చఁబడినమేన్
పరితాపము స్ఫురిల్లియుంచుం, బరువడిఁ బైత్తాప్తి మద్యపాయింగనినన్. ౨౬

క. ఇరువదియేడవవెట్టిని, శరీరమతిభారయుతము జలుబు విరసతా
స్ఫురదాస్యము మూత్రాదిక, నిరోధమును గల్గుఁ బానదియమము లేమిన్. ౨౭

క. ఇరువదియెనిమిదియవవె, ట్టి రయంబున నుబ్బుఁ గడుపు త్రేఁపులు నెండో
పరితాపము త్రావినక, ల్లరయఁగ జీర్ణంబుగామి నగపడునెందున్. ౨౮

క. ఇరువదితొమ్మిదియవవె, ట్టిరవగుఁ దనయేకపుత్రుఁ డేనేండ్లున్నన్
దరిఁజేరనీఁడు లేకను, ధరియింపం డెట్టు లొక్కట దైవమ యనినన్. ౨౯

సీ. ముప్పదియవవెఱ్ఱి యొప్పును శోకవిభ్రమమన హృదయంబుఁ బట్టు నవయ
వంబులఁబోట్లు కఫస్రావ మాయాయిస్రోతస్సులను గంఠశోషణంబు
మూర్ఛ వాంతియు జ్వరము దలనొప్పియుఁ దలమంట యొదవు మద్యము
కారంబు నన్నవికారమారుచ్య భక్ష్యములపై నరుచి లక్షణము లివ్వి
గలుగు దేహమందుఁ గదలఁగా దున్నివి, త్తనము పదనఁ జల్ల నెనసినట్లు
పాదుకొనును విసవు పైబాధ లెన్నఁడు, విడుచుఁ బ్రాణ మొక్కవేళయం.

సీ. ముప్పదియొకటగు ముప్పసవెఱ్ఱిని బెదవులు ప్రేలాడు హృదయమునను
శీతంబు వెలుపలఁ గాతరోషంబును నోట జిడ్డునుగల్గును రదనోష్ఠ
జిహ్వలనైల్యము చేయఁ గన్నులనెఱ్ఱ వాగొండె గాకను బచ్చయొండెఁ
బుట్టును మితిమీఱి పురుషుఁడు మద్యసేవాసక్తుఁడౌట నయ్యధముఁ డెంత
కాలమందు వలగు కష్టసాధ్యంబగు, మందులేల రోగమహిమ ప్రబలి
కుదురఁబెట్టుఁ బీర్ల గుండానఁ బడవైచి, తానె యేదొ యొక్క తరుణమందు.

క. ముప్పదిరెండవ వెఱ్ఱిని, దప్పుకొన స్వర్గమొందు దగు మద్యాతిన్
గుప్పున మెసలిన దోసము, చప్పునఁ దత్సేవవిడున శాంతిం బొందున్.

క. ముప్పదిమూఁడవ వెఱ్ఱియు, ముప్పొదవినఁ ద్రావమాని ముఖ్యారోగ్యం
బెప్పుడు గలిగిన వెండియు, నెప్పటియాటాడువాని నెత్తికొని చనున్.

సీ. ముప్పదినాల్గవమూర్ఛాఖ్య వెఱ్ఱి తా నీక్రింది వేళల నిరవుకొనును
క్షీణించియున్నను జెందని యాహారము భుజించియున్న విణ్మూత్రబద్ధ
మయినప్డు దెబ్బల నంగమెల్లను ఘాతములఁ బొందినప్పుడు మున్నుగలుగు
సత్త్వగుణంబు నాశమునొంది బాహ్యాంతరముల నింద్రియముల ధమనులందుఁ
గ్రూరవాతాదిదోషములు లుక్కుదురుపడిన, సంజ్ఞను వహించునాడుల శక్తిపోయి
మ్రానుపడి వ్రాలుదురు నేల మనుజులదియె, మోహమందురు కొంద ఱుమూర్ఛయ

క. ముప్పదియైదవవెఱ్ఱిని, దెప్పరమగు బొమ్మనొప్పి దేహమువిఱుపుల్
విప్పగు బడలిక జృంభలుఁ, జెప్పను రానుండె మూర్ఛ సిద్ధం బగుచున్.

క. ముప్పదియాఱవవెఱ్ఱిని, గప్పగ నెఱ్ఱగను జూచు గగనము మూర్ఛం
జొప్పడి యప్పుడ లేచును, నొప్పులుఁ గంపంబుఁ గృశతనుం గనుమేనన్.

క. ముప్పదియేడగు వెఱ్ఱిని నుప్పరమును రక్తపీతయుతవర్ణములం
జెప్పను మూర్ఛం దేఁటెనఁ, గప్పను జెమ్మటలు దప్పి గ్లానియు మేనన్.

గీ. ముప్పదెన్మిదియగు వెఱ్ఱి మూర్ఛయునిఁగి, లేచుఁ జిరకాలమునకును జూచి మిన్ను
మేఘయుతమను దేహంబు మిగుల బరువు, నెగడు నోటను జొంగవాంతియును ద

ముప్పదితొమ్మిదౌ మూర్ఛాభిధాయి వెట్టి జనించునదని గుర్తింపవచ్చు
సన్నిపాతాంగలక్షణముగా వాతాది దోషత్రయముతోడఁ గోడుగూడి
బీభత్సకరములై వెడలుఁ జొంగలు దక్కఁ దక్కనపస్మారతావిశేష
గుణములతోఁగూడి గొబ్బునఁ బడఁద్రోయు మనుజుని నేలపై మాటవెడల
నీక మూర్ఛలనేకముల్ పృథివియందు, బాలికల యువతులఁ బట్టి బాధపెట్టు
దుఃఖజాడులు గలవు ముందు వివరింతుఁ, జిత్తగింపుఁడ యవధాన చిత్తులగుచు. ౩౯
నలువదవవెఱ్ఱిపట్టును నరులనెందు, రక్తమును జూడ నాని నాఘ్రాణ మొనరఁ
జేయ నదిగాన హింసలు చేయుచోట, నిలువరా దట్టి హింసలఁ దలఁపరాదు. ౪౦
నలువదియొకటవ వెట్టికిఁ, గలుగును విషమూర్ఛనామగౌరవ మదిశాం
తిలదు తనంతట నణుగని, విలక్షణముగుణంబు కలిమి వెజ్జులనెడిఁకన్. ౪౧
నలువదిరెండవవెట్టికి, మలయును మద్యజవిసాఖ్య మద్యంబునకుం
గలుగును జీర్ణంబగు గుణ, మలయించి శమించునది తనంతటఁ దానై. ౪౨
నలువదిమూఁడవ వెట్టియు, బలవత్తరములగు విషమువంకను గలవె
ట్టులు సద్గుణగల మద్యము, నిలుపక సేవించువారినిం బొరిపుచ్చున్. ౪౩
నలువదినాల్గవ వెట్టిని, జలనవిహీనాంగములను జతువులను జూ
డ్కఁలు నిలమి నూపిరాడమి, దెలియందగు రక్తజాఖ్య దీవ్రపు మూర్ఛన్. ౪౪
నలువదియైదవవెట్టిని, బలుదెఱఁగులఁ బలుకు నొంచుభ్రమము మదిం జే
ష్టలుదక్కి జీర్ణమగువఱ, కిలఁబడియుండును సురాదు లెప్పుడుఁ గ్రోలన్. ౪౫
నలువదియాఱవ వెట్టి వ, అలునది పైత్తమునఁ దనము గ్రమ్మిన మూర్ఛ
విలసనమున దానిని నై, ద్యులు నేర్పఱులైనఁ దొలఁగఁ ద్రోయుదురు నెఱిన్. ౪౬
నలువదేడవ వెట్టి నామంబు తంద్ర యింద్రియములశక్తి వర్తిలక యుండుఁ
గన్నులు చూడవు ఘ్రాణంబు మూచూడ దేడమూకమటుఁ బోలె నెసఁగుఁ జెవులు
బరువగు దేహంబు బడలిక మెండగు, నాలుక రుచిఁ దెల్పఁజాలకుండుఁ
దమము వాతమును గఫమును దీనికిఁ గారణంబులు గావున నరుఁడు మేలు
కనిన నిద్రించునట్టు లంగములు స్వవశ, మునఁ జరింపమి నిదియొక మూర్ఛయగును
మలఁపఁ జాలిన చక్కని మందుగలదు, వైద్యరత్నంబులక్కడ వలయునేని. ౪౭
నలువదెన్మిదవ యున్మాదంబు నిద్రయె యెల్లరు నెఱిఁగినదేని దాని
కారణం బెఱుఁగరు గతిపయజనులు మానసము మిక్కిలి శ్రము నలఁగినప్పు
డింద్రియంబులు స్రుక్కి యేమియుఁ జేయఁజాలని యపు డావహించును బ్రపంచ
మునఁ బ్రాణికోటిని మున్నిటి తంద్రకు నెక్కుడౌ మనసు వ్యాపృతిని మాలి

శ్లేష్మను తమోగుణంబును జీవులందుఁ, బ్రబలమై యుండఁగల్గు నిద్రయును
స్వప్నసంకులమును బ్రలాపయుతమగును, గొందఱకుఁ బండ్లుగీటుట గుఱక
గీ. నలువదియుఁదొమ్మిదియునగు కలఁతవెఱ్ఱి, భ్రమయనఁగఁ బుట్టు వాత పైత్తమ
మంబు కారణములు చక్రమధ్యమట్లు, భ్రమముపోఁచుట లేవఁడు పండుకొ
గీ. ఏఁబదవవెఱ్ఱి గల్గు ననేకగతుల, మూర్ఛలన వాతపిత్తాదిముఖ్యగుణము
లాత్మశక్తిఁ గనంబర్చి యడఁగినంతఁ, దాను శాంతించు నొకట వైద్యంబు వ
గీ. ఏఁబదియునొక్కటవవెఱ్ఱి యింద్రియములు,గుదిగఁగాఁ బట్టి వాక్కునక్కు
దుర్బలునిలోన నిల్చి మృత్యువున కొప్ప, గించు సన్న్యాసమనుపేర నెంచి
సీ. ఏఁబదిరెండవ యీవెఱ్ఱి యుడుకని యన్నాదులును గార మామ్లరసము
తాపోష్ణకృత్పదార్థములు భుజించిన నింద్రియవశునరు హృదయ మెక్కి
యున్మాదమొదవించు నోర్పు దాననశించు నార్భాటము దిగంబరాటనంబు
భయపెట్టుటయును గోపంబుచూపుట పరువెట్టుట దేహంబు వేఁడిగిలుట
నీడయం దుండఁ జల్లనినీరు తిండి, దినఁగఁగోరుట పసుపుపచ్చని మొగంబు
గావుటయు నిట్టి దుష్టలక్షణము లొందుఁ, బిత్తజోన్మాదమని దీనిఁ బెద్దలం
సీ. ఏఁబదిమూఁడవ యొక్కటి వెఱ్ఱి దేహపరిశ్రమము చేయునట్టివాఁడు
మృష్టాన్నభోజియై నేని గఫంబును బిత్తముతోఁ గూడి పేరుకంబు
నందెక్కుదుష్టమై యజ్ఞానమును గప్పి బుద్ధిపోకార్చి వృద్ధిచెఱచి
యున్మాదమును జేయు నొక్కప్డు మోహమూ మాటాడనీదు నమలఁగనీదు
నరుచి మంద మంగనాసక్తి విజనస్థ, లాధివాసబుద్ధి యధికనిద్ర
వాంతిలాల లొదవు వాతను భోజనా, నంతరమున రోగ మధిక మగును.
గీ. ఏఁబదియునాలుగవవెఱ్ఱి యేరుపడును, వాతపిత్తకఫంబులు వానివాని
వివిధగుణములు చూపింప వెత్తలిట్టి, వ్యాధి సన్నిపాతోన్మాద మనిరి తొల్లి.
సీ. ఏఁబదియైదవ యిట్టివెఱ్ఱి జనించు భటచోరధనశత్రుభయమువలన
భార్యావియోగంబు భర్తృవియోగంబు ప్రియతమాలాభ విక్రియయుఁ దొ
మనసు ఖేదించియున్మాదంబు జనియించుఁ గ్రూరవృత్తిని దానిగుణము లివి
బహువిధంబులను సంభాషించు లోగుట్టు వెలివుచ్చు నేకాంతవివృతి సేయు
గానమొనరించు వికటవిజ్ఞాన మొదవు, నవ్వు నేవేళ నేడ్చు మానసము మూఢ
వృత్తి కిరవగు దీనిని వృద్ధు లనిరి, శోకజోన్మాద మని పరిశోధనమున.
క. ఏఁబదియాఱవవెఱ్ఱి య, నాఁ బరఁగును గన్నులెఱ్ఱనయగుట యొడలన్
శేఁబరువుకాంతి దైన్యము, తోఁ బొదవిన మొగము గలుగు దుర్వ్యసయుక్తిన్.

ఏఁబదియు మీఁద నేడయి యొసఁగు వెట్టిఁ, దలనువాంచును బైకెత్తుఁ దన్నయెందు
నిద్రనశియించు మత్తుజనించు నిద్ది, యగునసాధ్యమ్ము వైద్యులహస్తమునకు. ౫౭
ఏఁబది యందుపై నెనిమిదియగు వెట్టి భూతసంబంధమాపు నొక వికృతి
రానిభాషలు ప్రాయుఁ బ్రస్తావమొనరించు ననధికారియగు శాస్త్రార్థములను
రాఁబోవుఫలము పూర్వజ్ఞానివలెఁ జెప్పు నెత్తదింపఁగరానివెల్లఁగదపు
వారలుచెప్పఁగలేని గురుసంఖ్యలెత్తఁగించు భుక్తిలేకయ దేహపుష్టినొందుఁ
దనకుఁ దెలియని చిత్రలేఖనము సేయు, నర్థములు చెప్పు శ్లోకంబులరయకుండ
నుర్బలుండయ్యు నడచు సుదూరమిట్టి, విక్రమ మమానుషంబు మర్వినరునొందు. ౫౮
ఏఁబదితొమ్మిదై యొసలారు వెట్టి దేవగ్రహోన్మాదసంబంధ మగును
నిత్యసంతోషియు నత్యంతశుద్ధుఁడు దివ్యమాల్యావృతదేహి యగును
నిద్రవోవఁడు శుద్ధనిర్జరభాషమాటాడు దేజస్వియగు నమలనేత్రుఁ
డయియుండు వరములనయ సేయు బ్రాహ్మణభక్తివిశ్వాసము ల్పాటిసేయు
నట్టిలక్షణములు గల్గునేనివాని, దయ్యమని కయ్యమనుచు బాధలకులోను
చేయరాదట్టి డొక్కప్రసిద్ధివలన, నట్లువర్తించు దాన నేహాని లేదు. ౫౯
అఱువదియగు వెట్టి యరయంగనగు మాతృగణదేవతావేశగణన నద్ది
మద్రమానవుఁబట్టి క్షోభపెట్టును దెమ్ము కోడినిగొట్టెఁ దే గొడ్డుఁ దెమ్ము
అన్నంబువెట్టెద నని మ్రొక్కుదీర్చవు గుండంబుద్రొక్కవు కుట్టువాని
పేరుపెట్టవు నిన్నుఁ ద్రేల్చెదఁ గూల్చెద మూఁడుమూరలులేవు మోసపుచ్చఁ
దలఁచినాఁడవు చూడునాదర్పమనుచుఁ, ద్రేఁపబెత్తము జళిపించుఁ బీఁకికొనుచు
పట్టినెంద్రుకలను గన్నులెట్టసేయు, సాంత్వనమ్మునఁ జల్లారి జరగు నవల. ౬౦
అఱువదియొకటవదగు వెట్టి గ్రామదేవతామూలమునను బ్రకటమగును
నెప్పుఁబట్టిరిలేని యొకపురుషుఁడో స్త్రీయో నేను దేవత నని నిలయమందు
దీలంచును నిల్పి క్షలకాలముక్కఁ బొరలుచు సాంబ్రాణిపొగలు ధూప
మునిచేయ నావహించినయట్లు బాఁగుడు మీకు భయములేదు మిమ్ము నేను
గాచియుంటిఁ గాఁడిగట్టు నాచెల్లెలు, రాఁదలంచె నిటకు రాకయుండఁ
క్షిప్తిపైతు నాకుఁ గట్టఁ గోకిష్మని, యిట్లుగట్టు మందు నెపుడుఁ బాడు. ౬౧
అఱువది రెండవదయిన వెట్టిజనించు మూఢమానవులకు బుద్ధిమంతు
దు జేరరాదు దానినిలక్ష్యపెట్టి గగ్రకులంబువారు మాయమ్మ ననుచు
పెగమ్మ ననుచు నాఁకలిగొంటి నాకేడుకొమ్ములపోతును దెమ్మటంచు
పసరొట్టె పసుపు వెండిపోన్నుల బెత్తములు వంకకత్తులుం బూని యూర

వీథులంబడి ప్రజలను బెదరఁగొట్టి, యట్టహాసముసేయుచు నావురనుచు నోరుదెఱచుచు సివమెత్తి ఘోరవృత్తి, మొఱడిగోడలు దుముకుచు మెండుకొ

సీ. అఱువదిమూఁడవదనఁ దగువెఱ్ఱిఁ గోపముగల్గియుండుట వడఁకుటయును నవయవంబులు శిథిలావస్థనొందుట నురుఁగయుఁ జొల్లును నోటవెడలు టయుగాఢనిద్రనుంటయు మాటలేకమూఁగయుఁ బోలెనుండుట గట్టిమూఁ యగుట సివంబాడు టాదియాగుణములు గలుగును క్షుద్రులొ గ్రామదేవ తలకతంబున నట్టి వారలు భయంబు, చేత నుపవాసములుచేసి చివికి యేమి చేయు నేమియగునోయని చెడుదు రవని, మందులే దిట్టివారికర్మంబునకును.

సీ. అఱువదినాల్గవ దనఁబడువెఱ్ఱికి నమరగ్రహోన్మాద మనెడు పేరు చెమటగాఱును శరీరమునుండి యెక్కుడు బ్రాహ్మణాదులఁ గన్నఁబ్రహ్మగా రాచవాఁ డలముత్తరాచవాఁ డుల్లిపాయలబచ్చు పిటికియం చాడిగురువుఁ బుచ్చగింజలు సామి పుచ్చుకొండని తాతిప్రతిమ నీకుం గితకితలుఁగలవె యనుచుదోషోక్తులాడుచు నడ్డుచూపు, నూచుచును నిద్ర యుండయిశ్రుతివి కార్యములుసేయఁజూచు వెక్కసములేద, దెంతదిన్నను జనఁడొకింతేనిద్ర

సీ. అఱువదియైదవ దగువెఱ్ఱిగాంధర్వ మదియిట్టులుండు నెల్లప్పు మనసు సంతోషమునుబొందు జనునకు నిసుకతిన్నెలమీఁద నుద్యానములనుదిరుగ నభిలాష మెండగు నాచారవంతుఁడౌ సంగీతమునయందు సంతసంబు గంధపుష్పాక్షత ల్కలపముల్ పరిమళతైలము లర్కము ల్తలగడుగులు వలిపములు నృత్యములు వీనిపైనిబ్రీతి, గూర్చునిస్మితహితమ్మృదుపదగుంఫనమ్ము వానితోమాటలాడంగ వానిపల్కు: లాలకింపంగ జనులకు హర్షమొదవు.

సీ. అఱువదియాఱవ దగువెఱ్ఱిఁ గన్నులెఱ్ఱగనుండు రమ్యము లగునవి మృదు తంబులు రక్తవర్ణంబులు నగు వస్త్రములఁ దాల్చు గాంభీర్యము గనఁబఱుచు జఱచ ఆనడుచును జూఱుకుఁదనంబెచ్చు మితభాషియగు బంధుమిత్రులకడ శాంతంబువహియించు సకలంబుషట్లఁ బ్రశస్తమైనట్టి తేజంబుగలుగు నెవ్వరేమిగోర నిచ్చెదనను నీకు, నేమివలయు నడుగు మిచ్చెదనను వీని కేమియిత్తు వేఁడకయే యను, యక్షజం బుమాద మంటినపుడు.

సీ. అఱువదియేడవ దైన వెఱ్ఱికిఁ గల్గుఁ బితృభక్తి తద్గ్రహప్రేరణమున దర్భలుపఱుచు ముద్దులుచేసి పిండములనుబెట్టు పితరుల కనుదినంబు నమవసయని శ్రాద్ధమని శాంతభావంబు గలిగియుండును బయిఁగప్పువస్త్ర ముపవీతముగఁ జేయు నపసవ్యముగమార్చి జలతర్పణముసేయుఁ దిలలుగలిపి

మాంసభోజియగును మాషాక్షములు పిండి, వంటకములు గుడము పాయసంబుఁ
దినఁగ మనసుపడును మానసెప్డుఁ బితృదేవ, తర్పణంబునంద తగిలియుండు. ౧౭

సీ. అఱువదియెనిమిది యగు వెఱ్ఱి నాగగ్రహోన్మాదమనియందు రుర్విబుధులు
ఉరగంబుగతినేల నురమునఁ బ్రాఁకును నాలుకచాఁచును నాకు సెలవి
కస్సను బుస్సను గసరుఁ గోపంబునఁ దలయెత్తు వంచును జారినడుము
మసలుచుండును డాఁగు మాటున ముడుచుకొని పరుండు బుసకొట్టు నేర్పమీఱఁ
గాబుసమును సడల్చి గొబ్బునఁ దొడుగును, మెలఁపుఁ దోన పాముమీసములను
బాలుఁ దేనెఁ బ్రాలపాయసంబును బెల్ల, ముఁ జలిమిడినిగోరు భుక్తియందు. ౧౮

సీ. అఱువదితొమ్మిదియవ వెఱ్ఱి సోఁకిన మాంసమ్ము దిను చాటుమాట రక్త
పానంబొనర్చును నానావిధంపు మద్యమ్ములు రుచిచూఁచు నధికశౌర్య
మును క్రోధమును గల్గి ముడివెట్టు బొమలను ధనమదదేహాసిద్ధుగు బలము
గలిగి త్రిమ్మరును మిక్కిలి నిష్ఠురోక్తులు పలుకునెల్లర లజ్జ వదలివేయు
రాత్రులందునిద్ర రాక నందులుగొందు, లంఘుఁ దిరుగు దుష్టుఁడగుచు మఱియు
నైలి యనఁడు శుద్ధిమాట యెఱుంగఁడు, రాక్షసగ్రహంబు రాయిడింప. ౧౯

సీ. డెబ్బదియవ వెఱ్ఱి డెప్పరంబగును దంత్రాంతరదర్శనవ్యాప్రియతను
వేదంబుఁ జదువును ద్వేషించు బ్రాహ్మణు దేవత లెవ్వరు తెలివిలేమి
గురుఁ డెవ్వఁ డొకనికోర్కులుదీర్ప నను బరిశుద్ధుఁ డౌటయకాని శుచియనంగఁ
దడిబట్ట కట్టుట యడియాళిమా మాలమాదిగలకు రక్తమాంసయుతశ
రీర ముండ దొక్కొ రీతులా యివియని, నవ్వునొరుల మనసు నొవ్వ నెందు
బ్రాహ్మమంత్రు దీని రాక్షసోన్మాదమే, పలుదెఱంగు లిదియుఁ దెలియఁగోర. ౨౦

సీ. డెబ్బదిపై నొక్కటియగు వెఱ్ఱి పిశాచజుష్టమా నది కడుఁ గష్టముబ్బ
చాన హస్తంబు లూర్ధ్వమ్ముగా నెత్తుట దేహంబు కృశియించి తీక్ష్ణమగుట
సందర్భహీనప్రసంగం బసంబద్ధవాచకయుతియును వాసనాక్త
సర్వాంగుఁడౌట యాచార శూన్యుండౌట యపరిశుద్ధుండయి యన్నపాన
ములను బేరాసగొనుట సంపూర్ణభుక్తి, గొనుట నిర్జన వనదేశమునఁ జరింప
నాసగొనుటయు నేడ్చుట యఖిలవిధవి, కారచేష్టలు చేయుట గలుగునెపుడు. ౨౧

సీ. డెబ్బదిరెండవ డబ్బఱయౌవెఱ్ఱి వృక్షాగ్రముననుండి శృంగమందు
నుండి గజాశ్వాదినుండి పడ్డప్పుడే గ్రహమైనఁ బట్టినఁ గన్నుగ్రుడ్లు
మిడివడ లాలలుమిసిన నోష్ఠంబులునాకిన వణఁకును వ్యాకులత్వ
మలవడి నిద్రలేదైన రోగమసాధ్య మందు లీలార్థ పూజార్థజుష్ట

దుర్గ్రహులు స్వస్థులుగ నగుదురు క్రమమున, స్వస్థులగుదురె హింసార్థ సన్నివేశ
భూతులగువారు పై దుష్టరీతిగుణము, లెన్ని హింసార్థమని బుధబృందమెపుడు. ౽

సీ. డెబ్బదిమూఁడయి ప్రబ్బువెఱ్ఱికిని బ్రారమిఁ బట్టు దేవతాగ్రహము సంజ
ప్రొద్దున రాక్షసభూత మావేశించు నష్టమి గాంధర్వ మావహించుఁ
బాడ్యమి యక్షసంబంధగ్రహంబును నమవసను బిత్రుగ్రహమ్ముఁ జేరు
నాగగ్రహమ్ము పంచమిని బ్రవేశించు రాత్రులం దెప్పుడు రాక్షసగ్ర
హమును జొచ్చుఁ జతుర్థశియందు వాలు, నోలిని బిశాచమనునాలిగాలి యంచు
విఱ్ఱులాడుదు రది యట్లె విదితమగును, బట్టినన్నాఁడు తిరిగిరాఁ బ్రబలమగును. ౽

సీ. డెబ్బదినాలుగై యుబ్బువెఱ్ఱికి దర్పణమున బింబంబు న ట్లమలసూర్య
కాంతంబునందు భాస్కరతేజమట్లు శీతోష్ణము ల్ప్రాణులయొడలినట్లు
జీవుండు దేహిన ట్లేవారికంటికిఁ గనఁబడకుండఁ దానునువసించుఁ
దనకాశ్రయంబైన జనమునకుం గానఁబడదు చిత్రంబు దేవగ్రహంబు
మనుజునిస్పృశింపఁ దటుగానఁ జను నెఱుంగ, దేవతల నాశ్రయించి వర్తిలు గ్రహాం
మానవులఁ బట్టునని జగన్మాన్యసుశ్రు, తంబు చెప్ప నెఱుంగుట తగవుగాదె. ౽

క. డెబ్బదియైదవ వెఱ్ఱియు, గుబ్బతిలుఁ గ్రోగజముల గుణము లెఱుఁగకే
యుబ్బిన గ్రహజము లెఱుఁగక, తబ్బిబ్బులు వల్కువైద్యుతలపైఁ గినుకన్. ౽

క. డెబ్బదియాఱవ వెఱ్ఱియు, దబ్బాటునవచ్చు నాముదపు జిట్టలు నా
ముబ్బెడు జొన్నయిలకలం, గెబ్బినచేయి కడిగికొనక గీటునఁబుచ్చన్. ౽

సీ. డెబ్బదియేడవ నిబ్బరపువెఱ్ఱి పల్లెలపేదలఁ బట్టు వింత
గానెఱుంగన్రాని గతి నాళ్లఁగూడు చుక్కబొమ్మనునట్టి మొక్కగింజ
లన్నంబుతో జీర్ణమగునప్పు డింటిలో నందఱునొక్కమా ఱవనిఁబడుదు
రన్నంబుదిని చేని కరిగినకాఁపును గట్టుపైనొరగు మైకంబుగప్పి
తెలిసి పొరుగింటివారలు చిలుము గిలము, పట్టి త్రావించి కక్కింత్రు వాంతియైన
శాంతినొందును దిక్కగింజల ప్రభావ, మలఁతయేగాని హానిలేదందువలన. ౽

సీ. డెబ్బదియెన్మిదై యుబ్బువెఱ్ఱిజనింప నాగమ్మకాకియ ట్లఖిలదిశలఁ
ద్రిమ్మరుఁ బిసవెఱ్ఱి తిరిపెగానింగొల్చు దేవుఁ డాతండని దేవురించు
వెనువెంటఁదిరుగుచు వెటిపదాల్పాడు చూడ లెఱుంగఁనీని జడలపత్రి
గంజాయిచిల్లుము ప్రఖ్యాతిగాధరియించు సెంగిలియనకిచ్చు నెల్లవారి
కడఁదధొండి నిద్రయుడిగి జ్ఞానమువోయి, కూడుగుడ్డఁ గొంపఁగొమ్మవిడిచి
జ్ఞానహీనుఁడయ్యుఁ జ్ఞానియంచజ్ఞుల, వలన నెన్నఁబడుచు బ్రదుకునతఁడు. ౽

సీ. డెబ్బదితొమ్మిదై డీల్పడఁజేయు నా వెఱ్ఱియెట్లన్న భావిగతి లెస్స
యోజనసేయక యువతులు యువకులు నొడలెఱుంగక తమయొద్దనున్న
నగ లెల్లకాలంబుఁ దెగనమ్ముకొని తినఁజాలునంచని యిట్లె సౌఖ్యముగను
దేహముండునటంచుఁ దెగదెంపులైపోయి యిద్దఱలో నెవ్వరేని మడిసి
కులముగుణమును జెడిబంధుగులకు దూర, మై బలంబును గోల్పోయి యైనవారిఁ
గానివారిని యాచించి కాని కూళ్లు, నెంగిలాకులు దిక్కుగాఁ గ్రుంగు గాంత్రు. ౭౯
ఎనుబదవవెఱ్ఱి వెఱ్ఱియెత్తినశునకమొ, నక్కయో కఱచిన యట్టినరుఁడు కుక్క
యట్లు నక్కనుబోలెఁ దానఱచుఁగఱచు, నతఁడు గఱచినవానికి నట్లెయగును. ౮౦
ఎనుబదియొకటవ వెఱ్ఱియు, మునగయు నానుగము పుచ్చమున్నగునవిచేఁ
దనిచెప్పక యమ్మినఁగొని, తినఁగా జనియించు నొడలు తిరుగుం గ్రక్కున్. ౮౧
ఎనుబదిరెండవ వెఱ్ఱిఁ గ, నగుం బాత్రములశోధనంబున లోపం
బునఁ దగరము పూఁతచెడం, గను నలఁతయకాని కీడుగలుగదు దానన్. ౮౨
ఎనుబదిమూఁడవ వెఱ్ఱియుఁ, దనవంశమునందుఁ దొల్లి తాతకొ మఱియుం
జనకునకో పైత్త్రభ్రము, దనికినఁ బారంపరీగతంబునఁ దనకా. ౮౩
ఎనుబదినాల్గవవెఱ్ఱి జ, ననమొందుం బెట్టుమందునను, ననురాగం
బునుగోరి వెఱ్ఱినీళ్లం, దునఁజేరిచి స్త్రీలువెట్టుదోషమువలనన్. ౮౪
ఎనుబదియైదవవెఱ్ఱి, త్తును దనకూఁతుపయిఁ బ్రేమతోనుండుటకై
శునకపుఁబాలఁ గలపియు, ల్లునకత్తె యొసంగుమందులోనంద్రు జనుల్. ౮౫
ఎనుబదియాఱవ వెఱ్ఱియ, దనుగని యెఱనీళ్లుసుట్టి దారినదుముఁబో
సినదెఱుఁగక త్రొక్కినకత, మున వచ్చునటంద్రు విషయమఱెఱుంగుబుధుల్. ౮౬
ఎనుబదియేడవ వెఱ్ఱి ప్ర, జననంబగుఁ జేఁతఁబడుల జడజనకృతులన్
జనుఁజెడిపి యెఱ్ఱిమారియు, ననఁ జిల్లంగియననిట్టి వందలివికృతుల్. ౮౭
ఎనుబదియెనిమిదియవవె, ఱ్ఱిని గొనితెచ్చికొనవచ్చు శేపునముస్తల్
దిని మూత్రపానమొనరిచి, యని యనియెద రద్ది నమ్మనగునో కాదో. ౮౮
ఎనుబదితొమ్మిదియవవె, ఱ్ఱిని జెప్పెను రజ్జజనులు వ్రేల్మోటనుబె
ట్టి నితాంతము పొరటలు ద్రి, ప్పినకతమునఁ బుట్టునంచు విదితంబె కదా. ౮౯
తొంబదియవవెఱ్ఱితోఁచును ధూమ్రపత్రము నుపయోగించు ప్రజలయందు
నమలెడువారికి నస్యము వేసెడు వారికిఁ బొగద్రావువారి కెపుడు
రుచిచెడునాల్క నెత్రు విఱిగిపోవు హృత్పీడ కంపము కార్శ్యవికృతరేఖ
లాదవు నొడలు ద్రిప్పు నోష్ఠంబునలు పెక్కు దంతముల్గాటునఁ గాంతియుడుగు

రాగిమీసములగును వక్త్రమ్ముదుష్ట, గంధయుతమగు చానికారంధ్ర రోగ
మబ్బు నదిలేకయుండిన నష్టమైన, వారియొద్దను జేఁ జాఁపవలసివచ్చు.

క. తొంబదియొకటవ వెట్టిక, నంబడుఁ దొలిమేనఁ జేసిన పనులఫలమిం
దుంబంచిపడువఁగా జ, న్మంబాదిగ మూఁగ చెవుడు నరులందొకటన్.

క. తొంబదిరెండవ వెట్టియ, నంబడు మున్నెపుడొ తానొనర్చినయద్దొ
ష్యంబిపుడుదోఁప ప్రేలుము, ఖంబుననిడికొటికికొనుట కసరుట గుటిగాన్.

క. తొంబదిమూఁడవ వెట్టి క, నంబడినవి యొల్లనుంగొన మనోదౌర్బ
ల్యంబును ధనలోభంబును, రింబంగను వెట్టియనఁగ వృద్ధిగనుఁగనన్.

క. తొంబదినాల్గవ వెట్టి వి, నంబడు ద్యూతోత్థమయి ధనవ్యయఫలమై
యింబడరు పండితులనే, వెంబడు నీవెట్టి మిగత వెట్టులగెలుచున్.

క. తొంబదియైదవ వెట్టి జ, గంబున మృగములును బక్షిగణమును దినశే
షంబయిన మాంసమును భ, క్ష్యంబులు ఫలములును దినఁగ సంభవిలుఁగడున్.

సీ. తొంబదియాఱయితోఁచెడు వెట్టి చిత్రంబయినది దానిరాకవినుఁడు
స్థిరముగాఁ గూర్చుండఁ దీరదు తీర్థాదు లరయఁ బుట్టించు దృఢానురాగ
మేగు వినోదము లీక్షించి యానంద మందుచుఁ దలద్రిప్పి యవనిఁబడును
మొగమున నీరుచిమ్ముదురు కొందఱు చెవుల్ మూయుదు రిఁకఁగొంద ఱీయవస్థ
యేటి కెటిఁగియుండి యిఱు రాఁగఁ గర్మమా, యైనయింటిబిడ్డ యనుభవంబు
తప్పదంద్రు ప్రబలి తలనిండ బొప్పులు, దేహ మెల్లఁ బుండ్లు దేఱియుండు.

సీ. తొంబదేడవవెట్టి స్తోత్రపాత్రంబగు నిదురపోతుతనంబు సెగడునందు
నొక్కఁడు నిద్రలో నొడ లెఱుంగకలేచి పనులుచేయును జేసి పండుకొనును
జెట్టెక్కి కాయలఁ జిదిమితెచ్చును నష్ట మెలఁకువవచ్చెనా మేదినిఁ బడు
నింతకంటెను జిత్ర మేఁబండ్రుఁ దొంబండ్రు నేకకాలంబున నేగి పగలు
చేసివదలినట్టి శేషకార్యంబులు, తీర్చు రిండ్లు బండ్లు దేవగృహము
లద్భుతముగ మరల నందఱునిద్రింతు, రెల్లవారుఁ బొగడఁ దెల్లవాఱె.

సీ. తొంబదియెన్మిదై యింబడరెడు వెట్టి పైత్తలక్షణమందు బ్రాహ్మణులును
దయ్యమంచును నొక్క దద్దమ్మకాల్పట్టుకొన వాఁడు మేఁకనుగోసి దాని
ప్రేవులురోఁగికిఁ బేరులుగావైచి కల్లుముంతలుదెచ్చి కాటినిప్పు
రగిలించి పొగవైచి రక్తంబుబొట్టిడి పద్మముల్ వైచి సబ్బండు బూతు
లాడిదయ్యముఁ దిట్టుఁ దానఱచి ఛింది, నాదమొనరించి జడఁగోసి నాళ్లనడుమ
దారిలోఁ బాఁతిపెట్టు నందఱునుదాని, మీద నొకరాయివైచి యుమ్మెదరునిచ్చు.

సీ. తొంబదిపైనొక్క తొమ్మిది సంఖ్యవెట్టియగుఁ జేలునకుఁ జెట్టికిని మందు
పాముకాటునకుఁ జింతామణియని నాల్గు త్రేళ్లఁ జేపట్టివర్తించుఁ బాముఁ
గఱపించికొందు వేగము కుదిరిచెద నీశ్వరవేరుగలదది చవుక చెమరుఁ
గాకిగూఁడును బెట్టఁ గంటిని సంజీవి పుల్లచూరునఁ దోప నిల్లుగాల
దేటిలోవేయ నెమరీఁదు నిట్లుబొల్లి, కాసునకు గుల్లకును నమ్ము మోసగాండ్రఁ
బట్టి ప్రశ్నించిశిక్షింప కట్టెవిడిచి, పెట్టి పేటెత్తఁజేసెదు పెద్దలయది. ౯౯

సీ. నూఱవ వెట్టి వేయాఱు ప్రకటనపత్రికలతో నూరెల్లఁదిరిగి కమ్మ
నూనె మందారపునూనె కుంతలశోభి తెల్లవెండ్రుకలెల్ల నల్లవడు న
కాలపునరనిల్పు రాలెడు వెండ్రుకలనునిల్పు బట్టతలలను మొలచు
మెదడును బలపర్చు మేధాభివృద్ధియౌఁ గన్నులం జలు వెక్కు ఘ్రాణతర్ప
ణంబటంచును బల్కు జనంబుఁబట్టి, యెవ్వరికి గుణమిచ్చెరా యెచటఁజూపు
డబ్బులాగెడు యంత్రమా జబ్బుచేయుఁ, గన్నులకునంచుఁ దిట్టని ఘనునికెత్తు. ౧౦౦

ఇది ప్రథమశతకము.

ద్వితీయశతకము.

గీ. నూటయొక్కటియౌ వెట్టి నోరనురుఁగఁ, గ్రమ్మఁబడియున్నశవముపైఁ గన్నుబఱపి
వేఁపకొమ్మను వేమఱువిసరునపరి, శుద్ధవాగ్గహ్వరుని బట్టిచుట్టుకొనును. ౧౦౧

గీ. నూటరెండవ వెట్టి జనులనుబట్టు, వస్తువులు పోవనొక కుఱ్ఱవానిఁదెచ్చి
యంజనము వేసి వానిచే నయినవారి, దొంగలుగఁ జెప్ప నుంకించుటం గడంగి. ౧౦౨

గీ నూటమూఁడవవెట్టి చెందును బ్రజలను, వైద్యుఁడుగుదుర్నఁజాలనివ్యాధి రక్ష
ప్రోగుగట్టిన రక్షతోఁబొట్టుపెట్ట, మంత్రపున్నీరు ద్రావింప మానుననిన. ౧౦౩

గీ. నూటనాల్గవవెట్టి యంధుండు కలిక, మొసఁగుచోటను నరుదెవుల్మసరి యొక్క
పొరిదినువెజ్జు జీర్ణరసాయనమ్ము, లొసఁగుచోటను దాండవ మొప్పఁజేయు. ౧౦౪

గీ. నూటయైదవవెట్టి పూనునుజనులకు, మన్నురూపాయలొనరింప మావిమొక్కఁ
జాఁతికాపింప నదిమంత్రబలమటంచు, గారడీని స్తుతించెడు కారణమున. ౧౦౫

గీ. నూటయాఱవ వెట్టి జనులనుబట్టు, సృష్టియప్పటినుండియు స్పష్టముగను
జూచుచును గారడీయొనర్చుచోట డోలు, గొట్టనులుకుచుఁ బడినవ్వకొనెడునపుడు.

గీ. నూటయేడవవెట్టి చెందును మనుష్య, కోటి నొకయాట చూడంగఁగూడి యేమి
యీయకయపోవువారి మన్నెత్తిపోసి, తిట్టునాతనితిట్లు మతింపమన్న. ౧౦౭

గీ. నూటయెన్మిదియవవెఱ్ఱి తేటపడును, బొజ్జిపండాలఁ దిరుపతి పోవ మ్రొక్కు
కొంటినని వచ్చి యొకరేణిగుంటవాఁడు, సీతపురివీథులను దొర్లువేళ నమ్మ. ౧౦౭

గీ. నూటతొమ్మిదియవవెఱ్ఱి నూలుపట్టు, నరులలోపల నేడుగోత్రీపలను బాబు
భిక్షమెత్తుచురమ్మని శిక్షచేసె, ననుచుఁ దిరిసెడు జను నమ్మువట్టివేళ. ౧౦౮

సీ. నూటపదవవెఱ్ఱి వాటమౌ నోటితాళములతోఁ బసుపువస్త్రములతోడ
గొడుగులతో స్వామియొడుగులతోఁ గుటుంబములతో నూరూరువచ్చి గరుడ
వాహనంబునకని ప్రాఁతయిత్తడి సిబ్బె గరిటకాఁడైయుఁ జిల్లికంచములను
దిండుచుండఁగ నమ్మి తనుపేరు వారిపుస్తకములో నెక్కుట ధర్మమనుచు
నట్టుకలమీఁదికెక్కి యందందువెదకి, తెలివితేఁటలతోఁగూడఁ దిరిపెగాండ్ర
కన్నివస్తువు లర్పించు నట్టిమూపూ, చాలమనుష్యుల హృదయపద్మములను. ౧౧౦

సీ. నూటపదునొకం డనుచు రొక్కవెఱ్ఱిని మేమైదుగురము నైజాముసీమ
లో సేవ్యమొనరించి, వాసిగాంచితిమి కృష్ణానది వెల్లువ పదమదంబు
చేసెఁ బంటల సొమ్ము చెల్లింపఁజాలని కతమునఁ దురకలు కట్టి కొట్టి
ఘాతల్లిసంద్రుల మర్యాదపోకార్చి బందెలో వైచిరి వారిని విడి
పించుకొనఁగోరి వెడలి మీపేరువినుచు, వచ్చినామిందుఁ గులవృత్తి వదలలేక
నాఁగలిని సంకెలలఁ దాల్చినారమంచు. ముష్టియెత్తెడువారి నమ్ముసమయమున. ౧౧౧

సీ. నూటపండ్రెండుగ నుతియింపఁబడు వెఱ్ఱి మూఁగవాఁడని చిన్నపుడె జనకులు
మరణించి రని వానిమహనీయగోగృహధనధాన్యములు పరుల్గొనిరనియును
నాలుక ముద్దయైనది వైద్యులెందఱో యత్నించి విఫలప్రయత్నులైరి
యని పెండ్లిగాని చిన్నది చెల్లెలున్నది కట్టుపప్పును బెండ్లి గాకయున్న
ననుచు ఘనుఁడెవ్వఁడో జాలిగొనియొసంగి, నట్టు కాగితమూరూరఁ జుట్టిచూపి
యందఱను వేఁడికొనుచు ధనార్జనంబు, చేయు దాంభికుదయఁజూడఁ బోయిరేని. ౧౧౨

గీ. నూటపదుమూఁడవదియౌచును దగువెఱ్ఱి, యొంటిఁగడు మన్నెమ్ములకేగియున్నయప్పుడు
పాండవులపేరఁ బరఁగెడుకొండరాజు, లొప్పమియొనర్ప మతిచెడియున్నయెడల.

సీ. నూటిపైపదునాల్గునుగ నెన్నఁదగు వెఱ్ఱి నెలుకలదానికి నెలఁగఁజేసి
బిడ్డలకైమందు వేఁడినఁ గుంచెఁడు బియ్యమ్ము దెమ్ము నే నయ్యగారి
కారగింపఁగఁ బెట్ట నందు మంత్రించెద నని బియ్యపుంజేఁటయందుఁ బెద్ద
యొమ్ముకఁబెట్టి యట్టిట్టుఁద్రిప్పికొనిపొమ్ము నా నిసీ యెముకుంచినవి వలువదు
తీసికొని పొమ్ము మాయత్త తెలిసెనేని, తిట్టునన నేను దినరాదు బుట్టపెరుఁగుఁ
బుంజులే దని బెదరించు మోసగత్తె, వదలినంజాలునని పంచు వనితఁబట్టు. ౧౧౪

గీ. నూటపదునేను గాఁగ నెన్నుదురు వెట్టి, నాఁడువారలవలె వేష మాభరణము
లాఁడుచేష్టలు స్వరమును నాట పాట, లమర రెంటికిఁ జెడుమనుష్యాధములది. ౧౧౫

క. నూటపదాఱవవెట్టిగఁ, బాటింపన్వచ్చు నొక్కవాఁ డేసరకో
నాటుకొని యమ్మ నిల్పిన, చోటన తా నదియ యమ్మఁ జూపిన నరునిన్. ౧౧౬

క. నూటపదేడవవెట్టిగఁ, జాటింపందగును ధనికుసాటికిఁ దాను
న్నీటగు వేషము దాలుప, మీటుగ స్థలభాండశుద్ధి మిడిసి పడునరున్. ౧౧౭

గీ. నూటపదునెన్మిదవ వెట్టి పాటసభలు, నాటకమ్ములు నచ్చుయంత్రములు మఱిగ
లోకరిపెనుపోటుగాఁ బెట్టి యోర్వలేక, నష్టమునుబొంది చెడుగర్విఁ గష్టపెట్టు. ౧౧౮

గీ. నూటపందొమ్మిదవవెట్టి నుఱుముసేయు, మానవులను మశూరిలో మాంసగతము
నస్థిగత మగుపోఁరచే నలఁతవెట్టి, గంగవెట్టి యటందు రొకానొకతఱి. ౧౧౯

గీ. నూటయిరువదియగువెట్టి నుత్యుఁడగును, ముసలి యైనకొలందిని గసరుపుట్టి
యింట నుండక కొడుకులయిచ్చ మెలఁగ, కదియొసంగ రిదియు రం చఱచునతఁడు.

గీ. నూటయిరువదియొకటి యంచును వచింత్రు, వెట్టి నద్దానఁ దనవైన వేషభాష
లను విరుద్ధుని జనకుని లాఁతివార, లడుగ సేవకుఁ డని పుత్త్రుఁ డనినయెడల. ౧౨౧

గీ. నూటయిరువదిరెండవనుఁడికి వచ్చు, వెట్టి తలిదండ్రులకుఁ దిండివెట్ట కడిచి
బిచ్చ మెత్తంగఁ జేయుచు వ్రీడ లేక, పెద్ద నని సంచరించు పాపి దగుచేష్ట. ౧౨౨

గీ. నూటయిరువదిమూఁ డటందు రొకవెట్టి, నింట నిల్లాలిచేతఁ జేయించి భక్ష్య
ములను గొనిపోయి కులటలముందు వెట్టు, సిగ్గుమాలిన దుర్ధనిచేష్ట లరసి. ౧౨౩

గీ. నూటయిరువదినాలుగై నుతికిఁ బాత్ర, మగు నొకానొకవెట్టి నన్యధనహరణ
మొనరిచిసుదూరమేగియందుసుఖుదొరఁగి, నట్టులూరుచేత వ్రాయించునధముబ్రదుకు

గీ. నూటయిరువదియైదగును మాటియొక్క, చిత్రమగువెట్టి యప్పులుచేసి తీర్ప
నిష్టపడక మృతుండయ్యె నీతఁ డదిగొ, వల్లకాఁ డనఁ బరుల నేర్పఱిచె నేని. ౧౨౫

గీ. నూటయిరువదియాఱు వినోదకరపు, వెట్టి యవివాహితుఁడు రేపు పెండ్లమునకుఁ
దద్దినము మించి వొచ్చితి నవ్వి వ్రాము, గనుచు యాచింప నిజ మనికొనునగులది.

గీ. నూటయిరువదియేడగును బహురమ్య, మైనవెట్టి యొకానొక యతివ యొక్క
యతఁడు దంపతుల మటంచు నడుగవత్తు, రర్థిమై వారి నెఱుఁగని యతని దరయ.

గీ. నూటయిర్వదియెన్మిదౌను గడు వెట్టి, బీదలము పెండ్లి యని యొక్కపిల్లఁ బెండ్లి
కూఁతు నొనరించి తెచ్చిన గుఱుతుపట్టి, నేర కది నమ్మి ధన మిచ్చువారిఁ బట్టు.

గీ. నూటయిరువదితొమ్మిదై నొడువఁబడును, వెట్టి పలువురు పుట్టిరి పెరిఁగి చచ్చి
రచ్చిరా దాత్మఘన మొరు లిచ్చుదాన, ముక్కుఁగుట్టింతు బిడ్డ కన్నులుచ నమ్మ. ౧౨౯

గీ. నూటముప్పదియవవెట్టి నుతికి నెక్కు, నొక్కవస్త్రంబు నర్ధైక నొకనియొద్దఁ
బుచ్చుకొని దీని భార్యకై పుచ్చికొంటి, ధనము లోటయ్యె నన నమ్ము దాతపట్టి

గీ. నూటముప్పదియొకటని పాటికెక్కు, వెట్టి మసిబొగ్గుఁబోలిన పెండ్లికొడుకు
రత్నపుత్రికయగు వధూరత్నమందు, నాసపడి యత్నమొనరించు నక్కటమున. ౧

గీ. నూటముప్పదిపైని రెండుగ గణింత్రు, వెట్టిఁ దమలోపములఁ గట్టిపెట్టి యొరుల
లోపముల నెంచువారి నీలోకమందు, నెఱుఁగ కజ్ఞులు గావింతు రిట్టితలఁపు. ౧

గీ. నూటముప్పదిమూఁడగు మేటివెట్టి, నరులఁ బట్టినఁ దమ కట్టినాతి దొరక
దని విచారింతురు కురూపు లతివమాత్ర, మాసచేయదొ సుకుమారునందు మదిని.

గీ. నూటముప్పదినాలుగందు రొకవెట్టి, ధనము చూపించి మోసపుచ్చినను రూప
మగపడిచి వంచనమ్మున నగడుసేసి, నను భువిని లోఁగి చెడినట్టిజనుల దెంచి. ౧

గీ. నూటముప్పదియైదని నుడువఁబడిన, వెట్టి యొక్కటిగల దందు వెతలు గుడువ
ధనము నింధనములఁబోయ మనసుచెడఁగఁ, బ్రాణములువీడఁదస్థదానయత్నపడుచు

గీ. నూటముప్పదియాఱని నుడువువెట్టి, చేటు గల దని యొరులకుఁ జెప్పుచుండి
తాను గనుమూసికొని పాలుద్రావుపిల్లి, పోలికినిఁ దత్త్రియన చేయుపురుషుఁబట్టు

గీ. నూటముప్పదియేడు గణుతికెక్కు, వెట్టి కాఁకరకాయనా వెక్కిరించి
తాను గీఁకరకాయనా ధరణియందు, నరయు రసికులు గాంతు రీ యద్భుతంబు.

గీ. నూటముప్పదియెనిమిది గాటమైన, వెట్టి వచియింపఁదగు దేహవికృతి మాటు
పఱుచుకొనితానుసుకృతినాఁబరఁగజతన, మొనరిచెడువాడు పడుకష్టమునుగనుఁగొ

గీ. నూటముప్పదితొమ్మిదందు రొకవెట్టి, ముసలితనమునఁ బరిణయమునకు నెంచి
పితృపితామహవర్గ మీ విధముగానె, చేసి రని తనదేహపుష్టిని వచింప. ౧

గీ. నూటనలువదియవవెట్టిఁ బాటిసేయు, దురు వరుఁడు దాను సూర్యచంద్రులనునిం
గట్టివైచెను నావెనుకటియతండె, యింతగలవాఁ డనఁగ బిడ్డ నిచ్చిరేని. ౧

గీ. నూటనలువదియొకటి కుంటులును గ్రుడ్డి, వారునగు కన్యకలను సువస్త్రగుప్తిఁ
బెండ్లిచేయించి వరుఁడేడ్వఁ వేయిగొనుము, మంచిపిల్లను బెండ్లాడుమ యనువెట్టి

గీ. నూటనలువది యవల రెండుగను వెట్టి, నెంత్రు తొలుత నె లోపము లిట్టి వనుచు
బెండ్లి కాకున్న గంగలో వేయవలయు, ననుచు బతిమాలి వరుఁ దెచ్చిరైనయొంచ

గీ. నూటనలువదిమూఁడటందు రొకవెట్టి, గ్రుడ్డితిమ్మన్నభట్టుపుత్త్రునకుఁ గూఁతు
నిత్తురే యని వంచించి యేసమాన, మనుచు వాదించుకొనువారి యాగడంబు. ౧

గీ. నూటనలువదినాలు గంచు నగువెట్టి, చక్కనొకకన్యపెండ్లిలోఁ జవటకాళ్ల
పిల్ల నొకదానిఁబోయెడు భిక్షుచేతఁ, బుస్తెకట్టింప నగ సదాముత్తయిదువ. ౧

గీ. నూటనలువదియైదంచును దగువెఱ్ఱి, పుడుకకో తడకకో వాఁడుపుట్ట నతివ
విడిచి దేశాంతరముపోవు విభునికతన, నిత్యసౌభాగ్యవతి యగు నెలఁతఁ బట్టి. ౧౪౫
గీ. నూటనలువదియాఱటందు రొకవెఱ్ఱి, నప్పుసప్పులు చేసి నీ టనుభవించి
యూఁగఁజాలక కాశిరామేశ్వరములు, లేచిపోయెడు దుర్బుద్ధి లేమచోట. ౧౪౬
గీ. నూటనలువదియేడునా నుతికిఁ బాత్ర, మయినవెఱ్ఱిని వినుఁడు తా నన్యజనుల
భూము లన్నియుఁ దనవనిపులిమిపుచ్చి, యప్పుగొని తెచ్చియెగఁబెట్టు నధముఁడున్న.
గీ. నూటనలువదియెన్మిద నూఱటివెఱ్ఱి, యొరులసొమ్ములు గొని తన కున్నదెల్ల
భార్యపేరను వ్రాయించి పాండిచేరిఁ, జేరి మూఁడేండ్లపిదప వచ్చిన యతనిది. ౧౪౮
గీ. నూటనలువదితొమ్మిదౌ కాటువెఱ్ఱి, యప్పుదీర్పక సన్న్యాసమంది యాలు
బిడ్డలను వెంటఁగొని భిక్షవేళ నిచ్చ, దక్షిణల వారిఁ బెంచెడుధన్యుఁ జెందు. ౧౪౯
గీ. నూటయేఁబదియవ వెఱ్ఱి నుడువఁదగదె, చిల్లరప్పులకై యాస్తి చెల్లిపోవ
నప్పుబాధలు పడలేక యపుడు కన్నుఁ, దెఱచి విషభక్షణంబునఁ దెగినయెడల. ౧౫౦
గీ. నూటయేఁబదియొక్కటౌను గన వెఱ్ఱి, యున్నయప్పుడు కనుగాన కూడినంత
నెక్కుడే నొక్కయుద్యోగ మిండటంచు, నెల్లవారలఁ గని యాశ్రయించునపుడు.
గీ. నూటయేఁబదిరెండగును ధరనొక్క, వెఱ్ఱి కలిగియుఁ దినక వ్రేల్వెట్టిరొట్టె
నేతిగిన్నెకుఁ జూపుచు నీరసిల్లు, లోభివారలసొమ్మొరులు గొనిపోవ. ౧౫౨
గీ. నూటయేఁబదిమూఁడగు నుడువరాదొ, వెఱ్ఱి నిల పత్రకములోన వేలకొలఁదిఁ
జేర్చి భార్యకు నగలుగాఁ దీర్చి సభల, రిక్తుఁడ నటంచుఁ బలుమఱు వ్యక్తపఱుప.
గీ. నూటయేఁబదినాలు గందు రొకవెఱ్ఱి, నెన్నిసారులో సభకెక్కి యొఱుకపఱిచె
రిక్తుఁడ నటంచు వాని కాసక్తి బిడ్డ, నీయఁగా నెన్న నందు గ్రహించుకొనుఁడు.
గీ. నూటయేఁబది వెనుక నేనుగ గణింత్రు, వెఱ్ఱి నొకరిని గాదని జుట్టుకొనఁగ
రాశి దిరుగఁగ నంగవస్త్రంబుఁ జుట్టి, యెత్తలే కీడిగిలఁబడు హీనుఁగాంచి. ౧౫౫
గీ. నూటయేఁబదియాఱంచును వచియింత్రు, గిటుకులను మర్మములు నెఱిఁగియు ధనంబు
కొలఁదికిని మీఱియుండియుఁ గుదురుపాటు, లేక వాణిజ్యమునఁ బెట్టి లేమివడిన.
గీ. నూటయేఁబదియేడగును మఱియొక్క, వెఱ్ఱి దలవెంద్రుకను ముడివెట్టి కొండ
నాఁచికొనఁ జూడఁ బెద్దపుండల కొసల్లు, వెట్టు నెంచిన సాగక వెతలుగుడుప. ౧౫౭
గీ. నూటయేఁబదియెన్మిదౌను వినుఁడొక్క, వెఱ్ఱి యత్యాశచేత నీవిశ్వమెల్ల
నొల్లుకొని బుగ్గనిడఁ జూచి డిల్లపోయి, చదికిలంబడి చెడునసజ్జనుని తెలివి. ౧౫౮
గీ. నూటయేఁబదితొమ్మి దన్న సఖ యిట్టి, వెఱ్ఱిని దనది కూఁతును బెఱలదైనఁ
గుంభమనియును దలఁచి వాగ్గుంభనమ్ము, నెఱపి బెఱపింపఁబోయి తా బెఱచె నేని.

గీ. నూటయుఉవదియవ వెట్టి నూలు ప్రోగు, నకును గట్టువడంజూచు నరునిఁ గొంచె
ముక్కులను గట్టబెట్టి నమార్జితాత్ము, నాస్యరంగంబునను లాస్యమాడుచుండు. ౧౭౦

గీ. నూటయుఉవది యొండుగాను నుతియింత్రు, పెండ్లి వెట్టిని దీనిలో భేదములును
వివిధరీతులు వివరింతు నవహితమతి, నాలకింపుఁడు రసికాగ్రయాయులార.

గీ. నూటయుఉవదిపైని రెండుగ మదింతు, రవని నొకవెట్టి నెవ్వఁడే నధికుతోడ
వియ్యమును రించుకొనఁగ నుర్విఁ దలక్రిందు, చేసి రొక్కంబు వెచ్చించుచేతఁ గనిన.

గీ. నూటయుఉవదిమూఁడుగాఁ దేటపఱుతు, వెట్టి ధనధాన్యముల విఱ్ఱవీఁగుక తన
నధికకులుతోడ సంబంధ మభిలషించు, హీనకులు నెత్తికోలు మహీతలమున. ౧౭౩

గీ. నూటయుఉవదినాలుగునుగ నెఱుంగుఁ, డొక్క వెట్టిని హీనుఁ డుద్యోగవశత
విశ్రుతుండయి తనబిడ్డ బీదవడిన, స్వకులునకు నీయ నలజడిపడున యేని. ౧౭౪

గీ. నూటయుఉవదియైదగును దిలకింప, వెట్టి పైదాని భేదంబు విత్తవృద్ధి
విద్యనేర్చినకూఁతు నీవెఱచి బీద, యక్కకొడుకున కుంచుఁ గన్యాత్వమునను. ౧౭౫

గీ. నూటయుఉవదియాఱగును దిలకింపుఁ, డొక్క వెట్టిని బీద కీనోపఁ డింతిఁ
గొడుకునకు ధనమిచ్చెదఁ గోరినంత, యధికకులులార బిడ్డనిం డనునరుండు. ౧౭౬

గీ. నూటయుఉవదియేడగును విదితముగ, వెట్టి స్వకులజుతోడను బెండ్లిసేయ
నెంచ విద్యాధికత నొప్ప కింతిగోరు, నన్యకులు వేషభాషల నరసి యొకట. ౧౭౭

గీ. నూటయుఉవదియెనిమి దందు రిటువంటి, వెట్టి బీదను దెచ్చి తా విద్యనేర్పి
బిడ్డ నీఁజూచుమగనికి నడ్డువచ్చి, యతివ తనకట్టియల్లుఁ డనర్హుఁడనిన. ౧౭౮

గీ. నూటయుఉవదతొమ్మి దౌను సుతకీవు, పెండ్లియేటికి విద్యనేర్పింత మనుచు
బాల్యమునఁ బెండ్లిచేసిన భంగమనుచు. నిల్పియుంతురు విధి నాఁపనేర్తు రెవరు.

గీ. నూటడెబ్బదియవ వెట్టి బోటి విధవ, కాకయుండునటంచుఁ జక్కంగ నెదుగు
వఱకు నిలుపుదు రేని నాపైని గాదొ, బ్రహ్మగీఁతను దప్పింపవలఁతు లెవరు. ౧౮౦

గీ. నూటడెబ్బదియొకఁ డనందొఁచి పట్టు, బాలికల నమ్మఁజూపిన వ్యర్థకులను
బిడ్డలను సొమ్మునకుఁ గొను బేరగాండ్ర, మాఱుబేరము చేయుసమర్థులనిల. ౧౮౧

గీ. నూటడెబ్బదిరెండవ పోటువెట్టి, వత్సరమునకు నూఱుకూపాయ లనుచు
నరువు లేదంచు భార్యకం దర్ధమిచ్చి, తాను సగపాలుగొనునట్టి మానవునిది. ౧౮౨

గీ. నూటడెబ్బదిమూఁడగును దనభార్య, గర్భవతియైన బాలికఁ గనుమటంచు
నాదుభాగ్యంపుముల్లె యీనీదుగర్భ, మనుచు గర్భము ముద్దాడు నతని వెట్టి. ౧౮౩

గీ. నూటడెబ్బదినాల్గగును బెఱవెట్టి, వరుఁడు చదివెదునన్నాళ్లు వలసినంత
ధనమునిం డిందు బేరమంచనఁగనేమి, యనుచు ప్రేలెత్తుబెల్లము నడుగుచోట. ౧౮౪

గీ. నూటడెబ్బదియైదు నెన్నుచురు వెట్టి, నర్థవంతులు శుల్కంబు నడుగ కాత్మ
జులకుఁ బెండిలిసేయఁగాఁ బాలుకఁపనము, తనకుఁ దాఁజేసికొనియెనం చనిహసింప.

గీ. నూటడెబ్బదియాఱగును విశదంబు, వెట్టి నాబిడ్డనిచ్చెదఁ గుఱ్ఱవాని
సీమకుంబంపి చదివింప సిద్ధపడుదె, యనుచు ననుముట్టుకొనకు మన్నతనియుక్తి. ౧౭౬

గీ. నూటడెబ్బదియేడగును గన వెట్టి, శుల్కమునుగొన్న నమ్మెడుచొప్పుగాఁగ
నొరులనగి; యర్థవంతుఁడ నొక్కకొడుక, టనుచుఁ గట్నంబులడుగుటయందులోన

గీ. నూటడెబ్బదియెన్మిది నూలుకొనును, దమ్ము లన్నలు లేకుండ ధనము గలిగి
చదువుచున్నట్టివరుఁడు తా నొదవెనేని, కూఁతురు సుఖించు ననువారికోర్కి వెట్టి.

గీ. నూటడెబ్బదితొమ్మిదై నూల్కొనునది, వెట్టి ధనవంతుఁ డడుగుచు విత్తహీనుఁ
డడుగ, నవ్వుట, తనకేల యర్థ మొరుల, కేలవలదొ విచారింపుఁ డోలిదీని. ౧౭౯

గీ. నూటయెనుబదియవ వెట్టి నుసలనీయ, దత్త లేకుండవలయును నాఁడుఁబడుచు
లుండఁగూడదు చదువొండె నొండెయర్థ, మున్నవరుఁ దెమ్మనెడు తల్లియూహయేచి.

గీ నూటయెనుబదియొక్కటై నొడువఁదగిన, వెట్టియని పెండ్లియైనంతఁ బెండ్లికొడుకుఁ
జదువుమిష నిల్లటము దెచ్చి జనకులందు, భేదభావంబుఁ బుట్టించుపెద్దలందు. ౧౮౧

గీ. నూటయెనుబది పిదప రెండుగ నెఱుంగుఁ, డాత్మజకు భూషణమ్ములు నమ్మకైదు
నాళ్లులాంఛనములు రెండునడలబండ్ల, యద్దె ఖండించుకొనువారి యగడువెట్టి. ౧౮౨

గీ. నూటయెనుబదిమూఁడగును మహినొక్క, వెట్టి మేళము పల్లకి సీణపాట
హరికథలు గాక పెండ్లివా రందఱకును, వెండిపువ్వులపీఁటలం దెం డటన్న. ౧౮౩

గీ. నూటయెనుబదినాల్గగును మఱియొండు, వెట్టి యల్లుఁడు ఫలహారవేళ రాఁడు
పంపెదరె బావగారు నా బాగుగాదు, నేను బంపుట రం డెవరేని యనిన. ౧౮౪

గీ. నూటయెనుబదియైదగును గనుఁ డొక్క, వెట్టి విడిదెకు రా రొకవేళనైనఁ
జాకలియు మంగలియు నిన్నఁ జూఁపనేన, వైచికొంటి నటం చాడువానియందు.

గీ. నూటయెనుబదియాఱగును దెలియుండు, వెట్టినొకదాని విడిదెలో వేఁడినీళ్లు
లేవు చాకలి బట్టలరేవు లేదు, కట్నములవేళఁ జూడుఁ డింక ననుసప్తు. ౧౮౬

గీ. నూటయెనుబదియేడగును బరికింప, వెట్టి వేఱొండు చాకలీ విసరవేర
మంగలీ కాళ్లుపిసుకు మం చంగలార్చు, తిండిపోతులమేళంబు తెండుచోట. ౧౮౭

గీ నూటయెనుబదియెన్మిదౌను వివరింప, వెట్టి భోగముచానపై వెట్టిచూపు
పఱపి పరుఁ డని యదియెంచి వందనంబు, చేయమిని గిన్కఁబోయెడు చెడుగునందు.

గీ. నూటయెనుబదితొమ్మిదై నుతికి నెక్కు, వెట్టి యల్లుఁడు మేళము విడిచి యిపుడె
వెళ్లె మడిగట్టుకొన వానిఁ బిలువ రంచు, వరునిజనకుండు కసరు నవసరమునను.

సీ. నూటతొంబదియయ్యెను వినుం డొకానొక వెట్టిని భుజియింపఁ బిలువవచ్చి
వంటలైనవి లెండు పౌరులందఱు వచ్చి రనిచెప్ప మీరేగుఁ డందఱు నిదె
కొనివత్తు నని పెండ్లికొడుకు తండ్రియన మీ కేల యాపని వారి నేల పిలువ
నీరు మర్యాదపోయెను రేపు కాకిచే వార్తపంపరె మెత్తవడఁగరాదు
పెండ్లిబిగువులు నడకలుఁ బ్రిదులరాదు, చెంబులును బట్టుపంచెలు జేతఁబట్టు
కొనియెపోదుము బ్రాహ్మణు ననుపలేదు, చూచితిరె యని జామాత శోకమందె.

మత్త. నూటతొంబదియొక్క టయ్యెను నూతనంబగు వెట్టియే
చోటలే దిటు లల్కపానుపు చోద్య ముంగర మీయరా
మాటలాడక లేచివచ్చెను మంచిపెండ్లికుమారుఁడే
సాటివచ్చెను మామ కల్లుఁడు చాలునంచని పల్కినన్. ౧౯౧

మత్త. నూటతొంబదిరెండు గాఁగ జనుల్వచింతురు వెట్టి నీ
పీటఁగాని మఱొక్కచో నిదివింత పానుపుమీఁది దే
పాటిదేనియు నాఁడుబిడ్డకు వచ్చుదుప్పటి చాకిదా
మూటఁగట్టెను పెండ్లిలాంఛనముల్ త్యజింతురె యంచనన్. ౧౯౨

మత్త. నూటతొంబదిమూఁడు గాఁగ మనుష్యు లెంచెదువెట్టి చెం
డ్లాట జూదము లాడరేకద యత్తపై మఱఁదండ్రపైఁ
బాటపాడరు పెండ్లికూఁతురు పాట లెంతవినోదమే
వాటమే భుజియించి మిన్నక పండుకొందురొ యందురేన్. ౧౯౩

మత్త. నూటతొంబదినాలుగౌను వినుండు వెట్టి నిదేమిటో
పాటపాడినఁ దిట్టు వెంకను భర్త స్త్రీలకుఁ బెండ్లిలో
నాటవిద్యవిలాసమౌను గురమ్మ పాటలపుస్తకం
భేటికే నరసమ్మ పాడవె యేమి సిగ్గని పల్కుచోన్. ౧౯౪

మత్త. నూటతొంబదియైదు గాఁగ మను న్వినోదపువెట్టి యి
ప్పాట నెప్పుడు నాఁడువారల ప్రక్కప్రక్కల నుందురే
పాటిగా మగవారు భోగమువాండ్రమేళము చూడరా
దోటు జంకక చెప్పవే మఱియొక్కపాటని పల్కుచోన్. ౧౯౫

మత్త. నూటతొంబది యాఱటంద్రు వినుండు వెట్టిని చెల్లరే
మాటలాడకుఁ డమ్మ చెప్పును మామ్మ చెప్పవె బావతో
పాటువచ్చితినం చదేమిటి బావపే రివరంచు స
య్యాటలాడుచుఁ దల్పుదగ్గఱ నమ్మలక్కలు నిల్చుటన్. ౧౯౬

మత్త. నూటతొంబదియేడుగాఁగఁ గొనుం జగం బొకవెట్టి దం
డాట గందవొడుల్ వసంతము లాడి కేరుచు నంతలో
నాటుకొన్న విచారముల్ నయనంబులం దడివెట్టుచుం
బాటపాడుచు నప్పగించెడు వారిమోముల దైన్యముల్. ౧౯౭
మత్త. నూటతొంబదియెన్మిదైనది నూత్నమా నొకవెట్టి యా
ర్భాటమై యిరువంక వేడ్కలు వైభవంబులు చెల్లియుం
బాటకుల్ రజకుండు మంగలి బానిసల్ వనయింటిలో
దీటుకోఁ బనిచేయుసంగతిఁ దెల్పినం జెవికెక్కదేల్. ౧౯౮
మత్త. నూటతొంబదితొమ్మిదైతగు నూత్నబంధుజనంబు లీ
పాటలాధరభర్త యెవ్వఁడు వానిమానిని యెవ్వరో
తేటయా నిపుడంచుఁ బ్రక్కలఁ దీర్చి చూచిన దంపతీ
పీటికాగ్రహణంబువేళను వెట్టి యిద్ధముగా మహిల్. ౧౯౯
సీ. ఇన్నూఱవదివెట్టి యిబ్బంగిఁ బెండిలి పరఁగిన వెన్క సంబంధు లాకటఁ
జేరి బావా యొద్దుఁజేరితి మీరైదు నాళ్లు నేఁ దలవంచినాఁడ నిపుడె
యెత్తితినన్ఁ జూడు మింతచేసితి దొంగవేలెముగిన్నెకు వెండిపూఁత
మనకును మన కరమరికలే డాఁడువారలవెట్టిఁ దీర్పఁ దరంబుగాదు
మీపురోహితునకు మేమిచ్చితిమి మాడ, దానికెట్టి మీరు తప్పకుండ
మాపురోహితునకు మఱవకయిందు నా, కబలినిష్ఠురంబు గాదటన్న. ౨౦౦

ఇది ద్వితీయశతకము.

తృతీయశతకము.

సీ. ఇన్నూటయొక్కటి యొసఁగును వెట్టి మంచిపనిఁ జేసితి విప్డు చెల్లతేము
కట్నంబు లనుమాటఁ గట్టిపెట్టితివి కాలముగాదు బంధుజాలంబురాదు
చేత. లే దని యిది శ్రేష్ఠమైనదియు నిర్బాధకమైనది ప్రస్తుతనన్న
మిడితివి హాయిగా నేగెద రంద అంచనఁ గొన్నికట్నము లందునందు
రావలయు నింక నాయింట రాదుకార్య, మెట్లువచ్చును బ్రాఁతవా రీయవచ్చుఁ
గాదె రాత్రైరి నేఁ గష్టకాలమందు, వానలోఁ బోయి చదివించివచ్చితి నన. ౨౦౧
క. ఇన్నూటరెండుగాఁ జను, తెన్నందగువెట్టి కోడ లింటికిరాఁ గాఁ
జన్నవినోదము లెల్లను, సన్నుతగుణ లత్తలందు సాజములగుటల్. ౨౦౨

క. ఇన్నూటమూఁడుగాఁదగుఁ, గన్నియఁ గోడుకునకుఁ దెచ్చి కామునఁడై తాఁ
గొన్నటులు మామనాడుట, యెన్నఁడో చెప్పఁదగుమాట యిపుడనుచుంటిన్.

క. ఇన్నూటనాలుగవ వె, ట్టిన్నమ్మఁగవచ్చుఁ గొందఱికి ననుభవమం
దున్నకతంబునఁ జూపిన, కన్నియ మఱపించి యొండుకన్నియ నిడుటన్. ౨౦౪

క. ఇన్నూటైదవ వెట్టి చ, నున్నూతనవధువు సత్తనుతియించుట యుం
గొన్నాళ్లుచనిన మిషలం, బన్నుచు నిందించుటయును బ్రకటంబగుచున్. ౨౦౫

క. ఇన్నూటాఱవ వెట్టియు, సన్నుతమగుఁ గోడలు తొలిసారెను దేఁజూ
డన్నెలవుకొనినసంతస, మెన్నుచు నింటింటికత్త యేగి వచింపన్. ౨౦౬

క. ఇన్నూటేడవ వెట్టి యు, నన్నెగడును సారెలోఁదనకు మొల్లముగా
సన్ననిచీరలు నగ లు, న్న న్నవ్వుచు నత్తవధువునకుఁ జూపుదయన్. ౨౦౭

క. ఇన్నూటెనిమిదియవ వె, ట్టిన్నెలకొనియుండు స్నుషగుటిచ్చి నలువురతో
డన్నుడువు నత్తమాటల, నున్నగుణాగుణవిచార మూహింపంగన్. ౨౦౮

క. ఇన్నూటతొమ్మిదై తగుఁ, గన్నియ తనయాత్మజకు నగల్నాణెంబుల్
మిన్నగఁ దెచ్చినఁ బొగడుట, నున్నూన్యనతెఁ దెగడుటను గనుం డత్తకృతిన్. ౨౦౯

క. ఇన్నూటపదవవెట్టిని, జిన్నది గొనివచ్చినట్టి చిల్లరసరకుల్
చిన్నవన్ని చిల్లివని తన, కన్నెఱ చూపించు నత్తఁగనుఁగొనుఁ డార్యుల్. ౨౧౦

క. ఇన్నూటపదునొకండుగ, నెన్నందగువెట్టి కోడ లేమియుఁ బనిచే
యన్నేర దెట్లుపెంచెనొ, కన్నమ్మ యిదొక్కముద్దుగా యనునత్తన్. ౨౧౧

క. ఇన్నూటపదియు రెండగుఁ, జిన్నతనంబునను బనులుచెప్పక పనుపం
గన్నెకు నేర్పఁగ బడి నా, కున్నదొ యనునత్తగారి హుంకారములన్. ౨౧౨

క. ఇన్నూటపదునమూఁడగు, చున్నెఱయును వెట్టి తల్లి చూలాలైయుం
న్న న్నేను బెండ్లికానపు, డన్నియుఁ జేసితి నటనుచు నత్తపలికినన్. ౨౧౩

క. ఇన్నూటపదియునాలుగ, నన్నెగడును వెట్టి నాల్గునాళ్లకుఁ గొఱవ
ట్టైన్నాకోడలు దెచ్చిన, సన్ననిచీర యని యత్త సణుగుట యిలలోన్. ౨౧౪

క. ఇన్నూఱుం బదియేనగు, మొన్నఁటినాబిడ్డ సర్వము న్నేర్చెను నే
నెన్నఁడు నేర్పను పనిపైఁ, గన్నుంప దటంచు స్నుషను గసరెడు చోటన్. ౨౧౫

క. ఇన్నూటపదాఱగు నిది, యెన్నఁడు గదిలోననుండు నెన్నిపిలిచిన
న్విన్నట్టు లుండ దేమని, నన్నానోరె యని యత్త నసుకునయేనిన్. ౨౧౬

క. ఇన్నూటపదేడగు వె, ట్టి న్నేర్పరు లెప్పుడే నెఱిఁగికొందురు దాఁ
గన్నకొడుకుఁ గోడలు చెవి, చెన్నామాట విన డని వచించేమనోటన్. ౨౧౭

క. ఇన్నూటఁ బదియునెన్మిది, యన్నది తగు వెఱ్ఱి కోడలన్నను గుక్కం
గన్నుల్లో నీరసంబుగఁ, గొన్నను దనకూఁతునకును గూర్చునయేనిన్. ౨౧౮

క. ఇన్నూటం బందొమ్మిది, మన్ననకగు వెఱ్ఱి కొడుకు మాటాడఁగనీ
కన్నమువెట్టక కోడలి, బన్నములకు నత్త పాలుపఱచిన యేనిన్. ౨౧౯

క. ఇన్నూట యిరువదగు నొక, తిన్ననిపనికైనఁ దప్పుదిద్దుచు నేవో
కొన్నిట లోపము లెంచుచుఁ, గన్నెపయిం జూపు నత్తగర్వంబెల్లన్ ౨౨౦

క. ఇన్నూటిరువదియొకటగు, నన్నము దినవేల నీకు నైవండితి నే
నిన్నటిరాతిరి యని చలి, దిన్నిత్యముఁ గోడలికిని దిన నత్తయిడన్. ౨౨౧

క. ఇన్నూటిరువది రెండగు, నిన్నటి నీకంచ మోడు నేఁదొలిసారెం
గొన్నది చూడవె యిది నా, గిన్నెయనుచు నత్త కన్నె గేలియొనర్పన్. ౨౨౨

క. ఇన్నూటిరువదిమూఁడగు, నిన్నను గొన్నట్టికుండ నేఁడవిసెను నీ
కన్న సరిపనిత గలదే, యెన్నఁడుఁ గనమనెడు నత్త హేళన మవనిన్. ౨౨౩

క. ఇన్నూటిరువదినాలుగ, గు నన్నందనుతోడ నేర కూరను గారం
బున్నదె తప్పెన్నవు నే, నన్నను నల్లేఱుబండి వను నత్త యెడన్. ౨౨౪

క. ఇన్నూటిరువదియైదగుఁ, జిన్నప్పుడు చూడ రామచిలుక ట్లుండెం
గన్నమ్మ సారమో నా, కన్నులసార మ్మె స్నుషవికారము లనినన్. ౨౨౫

క. ఇన్నూటిరువదియాఱగుఁ, దిన్నది యేమగునో యేపుదేరదు పనులె
ల్లన్నెసె చేసికొందును, సన్నగిలుం గోడలని దిసంతులుగొట్టన్. ౨౨౬

క. ఇన్నూటిరువదియేడగు, మొన్నటియిరుగింటిసీతి ముప్పిరికడ్డి
యన్నిపను ల్తాఁజేయుం, జిన్నది తనయత్తయంటచెయి గదుగుననన్. ౨౨౭

క. ఇన్నూటిరువదియెనిమిది, కన్నదరెడునంతయోలిఁగైకొని యరిపే
దన్నిట్ట త్రాడు నంపెరి, తన్నులగొడ్డమ్యొ నదియు దైవము యనినన్. ౨౨౮

క. ఇన్నూటిరువదితొమ్మిది, కన్నను మది దనియకున్న కన్నియఁ గొడుకే
మున్ననఁ జూచునో లోకుల, కున్నొగులుటగాక యనుచు గోడొనరింపన్. ౨౨౯

క. ఇన్నూటముప్పదగు నిది, చిన్నద చితుకద యెవేళఁ జిఱుతిండికినూ
నె న్నేతిఁ బాడుచేయును, దిన్నను రివట యని యత్త తిట్టునయేనిన్. ౨౩౦

క. ఇన్నూటముప్పదియు నొక, టన్నది దినదినము దాని నంగడికనుచుం
దిన్నదిచాలక యని పెరి, మొన్నరు లెల్లవిన నత్త మిడికిన చోటన్. ౨౩౧

క. ఇన్నూటముప్పదియు రెం, డున్నయవిదులెఱుఁగుదురు గడుం దిండికి వాఁ
చున్నది తినని పిసర్లి, నన్నాథున కిడదు నంగనాచి యటన్నన్. ౨౩౨

క. ఇన్నూటముప్పదియుమూఁ, డు న్నేర్వఁగవచ్చు నెఱుఁగఁడు కుమారుం డెం
తున్నదొ యెంతైనదొ దీ, నిన్నమ్మను దెల్పు మట్టని విచారింపక౯. ౨౩౩

క. ఇన్నూటముప్పదియుమిఁ, దన్నాలుగుగాదె వెఱ్ఱి తమ్మునిబిడ్డం
గొన్నను గోడలుశబ్దము, విన్నపు డత్తలకుఁ బుట్టు వికృతిం దెలియ౯. ౨౩౪

క. ఇన్నూటముప్పదేనగు, మన్నిగడును బుత్త్రుఁ డింటఁ జూచుచునుండ౯
పొన్నమ్మ తినవె యన్నము, తిన్నంత నొకింత సేదదేఱు మటన్న౯. ౨౩౫

క. ఇన్నూటముప్పదాఱగుఁ, బున్నమనాఁ డింటనున్న పుత్త్రునితో నా
పిన్నది పలుకఁగ నొల్లక, మ న్నని పేఁడ యని చెప్పి మఱపించినచో౯. ౨౩౬

క. ఇన్నూటముప్పదేడగు, నెన్నివిధంబులను నత్త యిడుబాధలకో
ర్వన్నేరక కోడలు మగ, నిన్నూల్కొల్పినను దల్లి నేరములెన్న౯. ౨౩౭

క. ఇన్నూటముప్పదెనిమిద, గున్నొగిలినకతన మాటకును మాట యనౌ
న్నన్నగము చేయుఁ గోడలు, మన్నన లేదనుచు నత్త మఱిఁగిననేని౯. ౨౩౮

క. ఇన్నూటముప్పదియు మిఁ, దన్నవసంఖ్యయొకవెఱ్ఱి తల్లిని గొడుకే
మన్నను బెండ్లమువశమై, నన్నవమానించుఁ గొడుకునా వహియించు౯. ౨౩౯

క. ఇన్నూటనలువదయ్యెడు, నన్నమునకుఁ బిలువఁ గో[illegible] లాఁకలితేనం
చు న్నందనుపడుకింటఁ బ, రున్నదురుద్దేశ మత్తయుండు కెఱుఁగంగ౯. ౨౪౦

క. ఇన్నూటనలువదొక్కటి, విన్నను వగుఁ దొల్లితాను వివిధవిధముల౯
జన్నము లత్తవలనఁబడి, యున్నది యిట మఱువుచ్చు టూహింపంగ౯. ౨౪౧

క. ఇన్నూటనలువదియు రెం, డన్నది నీరాట రేవులం దత్తలపైఁ
గన్నెలు చెప్పుకొనినకత, లన్నియుఁ దమ రత్తలైనయప్పుడు మఱవ౯. ౨౪౨

క. ఇన్నూటనలువదియు మూఁ, డన్నుడిఁ వెఱ్ఱియగుఁ గోడలన్నను గోపం
బున్నను బియ్యము చేటను, చున్నను బుట్టింటి కేగ నొప్పనిమతికి౯. ౨౪౩

క. ఇన్నూటనలువదియునా, ల్గున్నతియించెదరు వెఱ్ఱిఁ గోడలుపగయుం
జిన్నిమనుమఁడు ప్రియుండై, పన్నగ మరి పడగ యాత్మబంధువు నైన౯. ౨౪౪

క. ఇన్నూటనలువదేనగు, మన్ననచెడుఁ దల్లి నెట్టిమాటన్నను నే
మన్నను భార్యకుఁ గోపం, బన్నితిని మతిని బాధ నలసెడునరులో౯. ౨౪౫

క. ఇన్నూటనలువదాఱగు, న న్నింటికిఁ బంపు మొండె నాచెప్పినరీ
తిన్నివు మెలఁగుమొండె య, నన్నడఁకుచు నాలిమాట నడచినయేని౯. ౨౪౬

క. ఇన్నూటనలువదేడగుఁ, గన్నెవినోదముగ నోమగఁడ దాఁచితి వే
ఱున్నమ తెస్సన ధనమును, నెన్నిక పేర్వడ్డ నరునియేమఱుపాటు౯. ౨౪౭

క. ఇన్నూటనలువదినిమిది, కన్నియలం దత్తలిపుడు కనఁబతిచెడునా
చిన్నెలు తమ్మత్తలుమును, పిన్నివిధంబులను బఱపు పేకరువిడుచే. ౧౪౮

క. ఇన్నూటనలువదియునిమిఁ, దన్నవసంఖ్యఁ జనువెట్టి తనయునితో నీ
చిన్నదిచెడ్డది విడువుము, ప్రన్ననివేఱొకతెఁ గొనుమురా యనుసేనిన్. ౧౪౯

క. ఇన్నూటేఁబది[illegible]గు నీ, వెన్నఁడు నొకదెబ్బవేయ విదిహేతువుగా
నన్నెదిరించును గోడల, టన్నను దలిమాంట గొడుకు లౌననివిన్నన్. ౧౫౦

క. ఇన్నూటేఁబదియొక్కటి, కన్నెలుచదువుటను వచ్చుకష్టం బిది యే
నెన్నఁడు నాకోడంట్రము, కన్నమ్మకు వ్రాయఁజూండు కమ్మల ననినన్. ౧౫౧

క. ఇన్నూటేఁబదిరెండగు, నెన్నఁడు మే మత్తమాట కెదురాడము మే
మెన్నియకార్యము లొనరిచి, నన్నోనాడ రని వృద్ధనారులు పలుకన్. ౧౫౨

క. ఇన్నూటేఁబదిమూఁడగు, నన్నము వెట్టునపు డంతె యవ్వల దినమం
దెన్నాఁడు మగలయెదుటం, దిన్నగ నిలువ మని యత్త దీర్ఘముదీయన్. ౧౫౩

క. ఇన్నూటేఁబదినాల్గగుఁ, బున్నెము పురుషార్థమో యెపుడు నాటకముల్
వన్నెలపాటలవృత్తము, లున్నారుల కనుమ త్తెలు పనులుచోటన్. ౧౫౪

క. ఇన్నూటేఁబదియైదగుఁ, గన్నకొమారితెలు చదువఁగాఁ బొగడుచు దా
నిన్నెమ్మి స్నుషపఠించినఁ, గిన్నరకంఠమని యత్త గేలి యొనర్పన్. ౧౫౫

క. ఇన్నూటేఁబదియాఱగుఁ, జిన్నప్పుడు నాకుఁ దల్లి చిలుకసమర్తన్
మున్నూఱు చెప్పెఁ బుస్తక, మెన్నఁడు ముట్టనని యత్త యెచ్చిలియార్వన్. ౧౫౬

క. ఇన్నూటేఁబదియేడగు, చున్నది యొకవెట్టి సుతకు నూరకపాటల్
మిన్నగఁ జెప్పుచుఁ గోడలి, కిన్నేర్పక పనులుచెప్పి కెడపినయేనిన్. ౧౫౭

శా. ఇన్నూటేఁబదియెన్మి దింట సుత నేకృత్యంబునం బిల్వ కిం
కెన్నాళ్లుందువె నేఁడో రేపో కొనిపోఁడే యింటెఁడు స్నీతల
మ్మన్నెపడ్డది యత్తచచ్చె సనునీమోహంబులేదమ్మ యీ
రెన్నాళ్లూరక యుండవే యనెడు మాతృప్రేమ వాటిల్లెడున్. ౧౫౮

శా. ఇన్నూటేఁబదితొమ్మిదై నెగడు వెట్టియున్న నోయంచు ముం
తన్నిండారఁగ నిప్పులు న్మిరెపగుండం బోసి తాను న్నుతుం
డున్నిర్బంధము చేసి కోడలికిఁ గట్టు న్మాతిఁ గోడంట్ర మీ
తెన్నన్ లోకమునందు ధాత విధియింతే జాలిలేకుండఁగన్. ౧౫౯

శా. ఇన్నూటర్వదియైనవెట్టి విషలిప్తేష్టాన్నముం బెట్టి చ
చ్చె న్నిన్నెల్లను శూలనొప్పి కనిపించె న్నిత్యముం గుట్లబొం

తిన్నాళ్లుండుట గొప్ప కోడలని యాదృత్యున్నతింబోలె నూ
ర్చ న్నాపుత్త్రినిఁ బోలెఁ బెంచితి దరిద్రుం డాత్మజుం డం చనుక్. ౨౭౦

శా. ఇన్నూటర్వదియొక్కవైవఅలు వేయింటం జగావెట్టి మే
మన్నాఁ డక్కఅకై కుమారిమెడలో హారంబు నీకిచ్చినం
గౌన్నాఁ డబ్బ మరల్పఁ డెప్పటికి మాకుం దెచ్చి యీకున్న నీ
కన్నం బిక్కడ సున్న పొమ్మనుచు నిత్యం బత్త వేధించినన్. ౨౭౧

శా. ఇన్నూటర్వదిరెం డగుం గఅవుచే నిల్లెల్ల గుల్లయ్యె నీ
కు న్నీనాథునకున్ సరాసరిగ నాకుల్వేఁకలే నంపరే
యిన్నాళ్లట్టులుగాదు నీకుఁ బడి హెచ్చేనెందుఁదెత్తు న్నరే
యున్నం దిందువు లేదటంచు స్నుషఁబస్తుంపించు నాయత్తచేన్. ౨౭౨

శా. ఇన్నూటర్వదిమూఁడగుం జడియ కేదీ యింట లేనప్పు మా
య న్నేమైనను బంపునట్లు గలదా యాధారమా వ్రాఁత యం
చన్న న్మాటకు మాట యోపలుఁవ నీ కట్లున్నదా చూడుమం
చు న్నానాగతిఁ దిట్టు నత్త మగువన్ సోల్లుంఠవాక్యంబులన్. ౨౭౩

శా. ఇన్నూటర్వదినాలుగుం దరుణమందేమానితిం; దల్లికిం
గన్నిం దే మన సయ్యకుం బడుచుపైఁగ న్నిట్టు లాయిద్దఱుం
గన్నెన్ గౌరిని బెండ్లిచేసి సుతు నిక్కట్లంబడం ద్రోతు రిం
కెన్నో భేదము లాలకింపుఁ డొగి నేనిందెల్ల వాక్రుచ్చెదన్. ౨౭౪

శా. ఇన్నూటర్వదియేనగు న్సుతకు మాతృప్రేరణంజన్న పెం
డ్లి న్నేనొల్లనటంచుఁ బుత్తెలను బల్మిం ద్రెంపి వేఱొక్కచో
పన్నాహంబునఁ బెండ్లిసేయు జనకు న్శంసింతురో యజ్ఞులై
కన్నెం గైకొనువారి మెచ్చెదరొ యుక్తం బెట్లొ యోజింపుఁడా. ౨౭౫

శా. ఇన్నూటర్వదియాఱులో జనకుచే నేర్పడ్డయల్లుండు దాఁ
జన్నం వైవవశంబు కన్య యిదియే శాస్త్రీయమా పెండ్లి సా
కున్నీవే వతి వంచుఁ దొల్లటివిధుం గోరున్ ద్వితీయంబు స్త్రీ
కున్నే యీకలిలో వివాహ మనుచున్ యుక్తు ల్విడంబింపఁగన్. ౨౭౬

శా. ఇన్నూటర్వదియేడగు న్సతిని దా నిష్టంబులే కేలఁడే
ని న్నాబి డ్డని కాంత, సంతుఁగొనిపో నేనీయ నీబిడ్డనం
చున్నాథుం డెదురాడి చేకొనును విజ్ఞుల్ తీర్పరు, ల్దీన ని
ర్గున్న న్వీరిటు రచ్చకెక్కుదురె మీ రూహించి నిందింపరే. ౨౭౭

శా. ఇన్నూటర్వదిరెన్మిదౌ నిటులు వా రీనంచుఁ బోనంచు నె
న్నెన్నో వాదములాడి రచ్చలను జేయింత్రంగనాయత్త మా
చిన్నత్రీరుపుచెప్పులోపునసె యీ సిగ్గోర్వలేనట్లు గాఁ
జన్నన్ శాస్త్రులు పూర్వనాదమును జర్చల్మానకున్నందునన్. ౨౬౮

శా. ఇన్నూటర్వదితొమ్మిదౌ సువిదతా నిచ్ఛింప కాత్మేశు నే
గు న్నానాగతులన్ వసించు నితరక్రోడంబుల న్నాథుఁడు
న్విన్నంబౌ టోకయింతలేక మసలు న్వేర్వేఱుమార్గంబులం
గొన్నాళ్లేగఁగ నజ్ఞత న్నిజసతిం గూడుం బ్రమాదంబునన్. ౨౬౯

క. ఇన్నూటడెబ్బదగుఁ బతి, యు న్నాతియు విడఁగ బిడ్డ శోకవార్థినం
బిన్నలుఁ బెద్దలుఁ దీరుతు, రన్నిసు వెవ్వరినిగోరు నవ్వారు గొనన్ ౨౭౦

క. ఇన్నూటడెబ్బదియునొం, టన్నందను నేనా నేను నందన నని యీ
కన్నియ పెండ్లివ్యయం బెటు, లన్నటు లని వాదగింతు రాలు న్మగఁడున్. ౨౭౧

క. ఇన్నూటడెబ్బదిపయి, న్మిన్నగ రెండగును వెఱ్ఱి మిథ్యావాదం
బున్నెఱపి యత్త జనకులఁ, జిన్నంబుచ్చుటను స్నున కృశించెడునచటన్. ౨౭౨

క. ఇన్నూటడెబ్బదియుమూఁ, డు న్నమ్మఁగవచ్చు బిడ్డఁడును బతిలేరే
నిన్నీట మునిఁగి చత్తున, టన్నంతటి దుఃఖ మాత్మ నత్త యుడినయేన్. ౨౭౩

క. ఇన్నూటడెబ్బదియునా, ల్గు న్నరు లెఱుఁగుదురు తల్లి కొడుకును వడి గొం
తున్నులిమి స్నుషను నూతను, సన్నకసన్నగను విడుచుసమయంబులలోన్. ౨౭౪

క. ఇన్నూటడెబ్బ దేనగు, నెన్నిక నధికారులెఱిఁగి యిది యేమనినం
గన్నియకు మూర్ఛయున్నది, నిన్నను జేఁదునపు డట్టె నెలకొనియె ననన్. ౨౭౫

క. ఇన్నూట డెబ్బదారగు, నన్నెఱి వధియించు టెఱిఁగి యందఱు ధనమం
దున్నట్టిదిపిఁ బక్షము, చన్నంతనె బిడ్డ నిచ్చుసందర్భమునన్. ౨౭౬

క. ఇన్నూటడెబ్బదేడగు, చన్నిగడును బతిని సుతునిఁ జూడక యిడుమల్
చన్నన్నేలని సతి నూ, తన్నీట న్మునిఁగి ప్రాణతతిఁ గోల్పోవన్. ౨౭౭

క. ఇన్నూటడెబ్బదెనిమిద, గు న్నూనెను ముంచినట్టి కోకను ధరియిం
చు న్నిప్పువెట్టుకొను స్నుషస, యెన్నివిధంబులను నత్త నీఁగుటకొఱకై. ౨౭౮

క. ఇన్నూటడెబ్బదియునం, తన్నవకంబగును వెఱ్ఱి తనకష్టంబుల్
తన్నత్తవెట్టుపాటులుఁ, జిన్నపురోణి నిడి నూతిచేరువ నిడిపోన్. ౨౭౯

క. ఇన్నూ టెనుబదియగు వినుఁ, డెన్నివిధంబులును గలవు పృథ్విని గన్యం
బన్నమ్ము లత్తవెట్టుట, కన్నెలు పెట్ట రని స్నుష స్వగణము నుతింపన్. ౨౮౦

క, ఇన్నూటెనుబదియొక్కటి, చన్నది మంచి దికపచ్చు చౌస విధము తా
నెన్నుట యెట్లని యత్తల, మిన్న విచారంబుగదుర మి న్నరసినచోన్. ౨౮౧

క. ఇన్నూటెనుబది రెండగుఁ, గన్నెల కత్తె లాకయప్పు కళవైనను మే
మున్నామని యాఁడుఁబడుచు, లన్నిద్రలు వెట్టుపాటు లాకశతకంబై. ౨౮౨

శా. ఇన్నూటెన్బదిమూఁడగు న్సతికిఁ బ్రాఘేయక్రియన్ వృద్ధయై
మూన్నాళ్ళట్టుడికించినట్టు స్నుష బా ముల్వెట్టి పోనత్త దాఁ
జిన్నప్డే విధవాత్వమంది సహజుం జేరు న్సదాకాలముం
బన్నంబు ల్వలప న్ననాంచ యువతీత్వప్రాభవం బొప్పఁగన్. ౨౮౩

క. ఇన్నూటెన్బదినాలుగ, గున్నానాగతుల వీరు గొలిపెడిబాధల్
దిన్నన్నము నీరగు నొడు, వ న్నేనని నడుముఁగట్టి వచ్చుతినేనిన్. ౨౮౪

క. ఇన్నూటెన్బదియైదగుఁ, గన్నియలం దెచ్చి యమ్మఁగా బేరముచే
యు న్నాకిమ్మని కొను నే, తెన్నున వచ్చినది యంచుఁ దెలిసికొనకయే. ౨౮౫

క. ఇన్నూటెన్బదియాఱగుఁ, గన్నియ ముచ్చిమిని దెచ్చి కైకొనుఁ డేఁబెం
ప న్నేరఁ దల్లిలేదయి, యున్న దటం చంటఁగట్టి యొకకొంత గొనన్. ౨౮౬

క. ఇన్నూటెనుబదియేడగుఁ, గొన్నంతఁ గ్రమక్రమముగ గుణములఁ గనిన
న్విన్నను మాటల మోసము, చెన్నగుఁ బితయేఁడి యేమిచేయుదు రవలన్. ౨౮౭

క. ఇన్నూటెనుబదియెనిమిది, కన్నపువొంగలు గ్రహించి కన్నియలను నె
ష్టన్నను దలిసంద్రుల కెఱుఁ, గన్నేరకయుండ నొసటఁ గాల్తురదయతన్. ౨౮౮

క. ఇన్నూటెనుబదితొమ్మిద, గు న్నందనులందు నాసగొని యత్నమునం
బ్రన్నని కుట్టం డెందే, నున్నను బల్మినిహరించు నుదుటులు గలుగన్. ౨౮౯

సీ. ఇన్నూటతొంబది యెసఁగుఁ బ్రయత్నించి కొన్నబిడ్డని చెవుల్గుట్టి నూది
పువ్వులు నడ్డకాల్వులు చిన్నెమచ్చలు నమరించి పెంచుచు నాత్మజనకు
లెఱిఁగి యేడ్చుచువచ్చి యిమ్మని బతిమాల నున్నాఁడు మీకింక నొకఁడు వీని
నిందు మా కిందున్న నేమిలోపము సర్వమును మీఁదె మాకాహామును గనుండు
వచ్చుచును బోవుచుండుఁడు వలసెనేని, గొనుఁడుమీకేమి నేఁగల్గఁ గుట్టి కెరవు
రైతి మయ్యాల మతనికి హాయిగాదె, యనుచు బుజ్జవమునఁ బంపునాతఁ డున్న. ౨౯౦

క. ఇన్నూటతొంబదొక్కటి, చిన్నకుమారులను దెచ్చి స్వీకృతిఁ బెనుపన్
మన్నిగొనుమారి వారిని, దిన్నఁగఁ గూర్చుండ కలఁతఁ దెచ్చికొనుటయా. ౨౯౧

క. ఇన్నూటతొంబదియురెం, డన్నలఁ దమ్ములను జేరు స్వార్జిత మని యొం
దున్నతనినో పరార్జితుఁ, గొన్నను స్వార్జితము పరుఁడకును బోవు ననన్. ౨౯౨

క. ఇన్నూటతొంబదియు మూఁడ, గను న్నిజశిశువులకుఁ జెల్లిపుటలో జనకుల్
గొన్నట్రిగుం బరగుయుటచే, విన్నను పురుగఁ జెప్పవచ్చు వెఱ్ఱి యటంచున్. ౨౯౩
క. ఇన్నూటతొంబది యునా, ల్గు న్నాపితపేరు నామగురుపే రని వా
దు న్నెరయఁ జేసి తునకే. తెన్నునఁ బో కబ్బి యనుచుఁ దేల్ప నరయుఁడా. ౨౯౪
సీ. ఇన్నూటతొంబది యైదవ నొక్కొగా నొకబిడ్డ యింక నేనొప్పుకొనను
దేవుని పే రనుతెలివ నింకొకసారి గానిమ్ము యిప్పుడు గాదునాదు
తలిదండ్రు లిద్దఱుఁ గలసిన పే ర్వెట్టుచు నటన్న తనపతితో వధూటి
యింకి వట్టిది తెంపు హీనమానుషులేల యనఁగ హీనులె నాదు జనకు లిస్సి
పొమ్ము నీదు తండ్రి పో హీనుఁ డగుఁ తల్లి, హీనురా లటంచు నీరసమునఁ
గొట్టుకొనుచుఁ దిట్టుకొనుచును దంపతుల్, పేరు పెండ్లిదాఁకఁ బెట్టరేని. ౨౯౫
సీ. ఇన్నూటతొంబదా ఱిప్పుడుఁ బుట్టిన బిడుతలు నిలువక పోయిరేని
నాసారిపుట్టిన యదియొసి బ్రదుకునఁ బ్రముఁ బెంటపైఁ బాఱవైచి తెచ్చి
పెంటయ్య యని పుల్లైవిస్తరిలోఁ బెట్టి పుల్లయ్య పుల్లాకు పుల్లి యనుచు
సీనిరపుంబనుల్ చేసి చింపిరి యాస వెఱ్ఱియ్య యని బల్మి విఱ్ఱఁజంపి
బాఁపనయ్య యటంచును బాముఁజంపి, పాముమంత్రంబునేర్చి సుబ్బయ్య యనుచు
రాజునయ లిబ్బులొంది స్వరాట్సమాఖ్య, నాత్మజన్మల నామధేయములు సేయ. ౨౯౬
క. ఇన్నూటతొంబదేడగు, మన్నామము వెట్టుఁ డేను మనిచెద నీబి
డ్డ న్నాధన మిచ్చెగ నిట, సన్నిలుపుఁ డటన్న వృద్ధనారుల మమతల్. ౨౯౭
క. ఇన్నూటతొంబదెనిమిది, చెన్నగుఁ దనమనుమరాలిఁ జెంతమెలపుకొం
చు న్నిపు తల్లిఁ జేరక, యున్నం బన్నసరవిత్తు నూ యని నేర్పన్. ౨౯౮
క. ఇన్నూటతొంబదితొమ్మిదైన, దు న్నాల్గగు నత్తపేరిడుహితకరము కా
ల న్నిపస్వాలలోఁ బాడిన, యస్త్రీని ముద్దరాలియాశయ మెన్నన్. ౨౯౯
గీ. మూఁడువందలులెక్కను మొనయు మతిను వెఱ్ఱి యందలి భేదము ల్వివిధముల వ
చింపఁ బోఁచినయట్లు మాషింధువారి, నోటవాసముచేయుచుండును సతంబు. ౩౦౦

ఇది తృతీయశతకము.

చతుర్థశతకము.

గీ. మూఁడువందలుయొక్కటై మురియు వెఱ్ఱి, మతమనఁగ నాత్మసమ్మతమార్గమందు
నడచుటయకాక యొకరియాజ్ఞ మన కేల, యనుచు నున్మార్గుఁ డందుమాధ్యమున నిలుచు

గీ. మూఁడువందలరెండగు ములుచవెట్టి, ద్వైత మెక్కుడు తక్కు వద్వైత మనుచు
మాధ్వులును స్మార్తులనతి ప్రమాదముగను, నాదులాడెడుచోట నివాసముండు. 3౦౨
గీ. మూఁడువందలమూఁడగు మూర్ఖులేల, వాదుసేయంగ నెందు మాప్రప్పుగలియు
కున్నదే చూడుఁడని వైష్ణవోత్తములు వి, శిష్ట మద్వైతమును గొనిచెప్పు వెట్టి. 3౦3
గీ. మూఁడువందలనాల్గగు మున్నుఋషుల, నిర్ణితిం గొన్నఋగ్యజుర్నియమ మెదలి
శాంకరంబని రామానుజం బటంచు, మాధ్వమని గ్రుద్దులాడెడు మనుజులభ్రమ.
క. మున్నూటైదుగ వెట్టియ, గున్నెరసిన త్రిమతములను గొట్టుచు శైవం
బన్నది వైష్ణవ మన్నది, మున్నొకవీరపదయుతి సముద్భవమైనన్. 3౦౫
క. మున్నూటాఱగువెట్టియ, గన్నాగము పాశుపతము గాణాపత్య
బున్నెశాచరశాక్తే, యోన్నతమతము లవి లేచి యూఁగాడెడుచోన్. 3౦౬
గీ. మూఁడువందలయేడుగా మొనయువెట్టి, క్షాపణికమును గాపాలికంబుఛైత్క
దీక్షకంబనఁ దన్మతధ్యేయుదైవ, తములు శాస్త్రము లున్నట్టి స్థలములందు. 3౦౭
గీ. మూఁడువందలయెన్మిదౌ మునుపటివియుఁ, గా కమానుషికంబులు గాఁగబౌద్ధ
మనుచు మాహొమ్మదీయమంచును నడుమను, క్రైస్తవంబంచుఁ దన్మతకర్త లలర. 3౦౮
గీ. మూఁడువందలతొమ్మిదౌ ముఖ్యమతిము, ప్రబలిప్రాచుర్యమునకురాఁబ్రభులుప్రజల
నియతిచేయించుటకుఁ బ్రయత్నించుచునవస, రంబునం దోఁచు కష్టఘోరకృతులందు.
గీ. మూఁడువందలపది మురువయ్యెనీవల, వీరిఁజూచి కొంతవెట్టిపుట్టి
రాట్టులనుచు రాజరాజులంచును స్వాము, లనుచు వెలసియుండి రందునందు. 3౧౦
క. మున్నూటపదునొకండగు, నున్నతిగను వర్ణమునకు నుపవర్ణంబు
ల్పన్నంబై వాదడుచుచు, నన్నే చూడుమని వింతనాటక మాడన్. 3౧౧
సీ. మూఁడువందలమీఁద మూఁడునాల్గులవెట్టి ప్రభవించెఁ జిలవలుఁపలవ లేచి
బ్రాహ్మణాదులు స్వగౌరవము వెల్లడికాఁగ విప్రవినోదులఁ బెట్టికొనిరి
రాజులు బట్టులఁ బ్రబలంబుచేసిరి సాలిపెద్దిలు మాసటులు దాస
రులు పిచ్చుకుంట్లును రుంజలు పొడపిచ్చుకలు నిట్లు ప్రతివర్ణగౌరవంబు
గూర్చిముచ్చటింపఁ గోరి యాచకవృత్తి, వారికనురఁజేసి స్వధనపుష్టి
నెవరివారి వారు వృద్ధిసేయఁగ నవి, కొన్నిజాతు లగుచుఁ గూడె నిందు. 3౧౨
గీ. మూఁడువందలపదుమూఁడు ముచ్చటగును, మతము వెట్టిని రాజులు మానుకొనిరి
పాలనమ్మును బ్రాణము ల్గోలుపోయి, రెండటో యని యాలించినందుకతన. 3౧3
సీ. మూఁడువందలపదుమూఁడు పైనొక్కటౌ వెట్టిని జదువుఁడీ విబుధులార
యిన్నూటతొంబదా అన్నదానికిఁ గ్రిందఁ జేతులలోఁ జిత్రవిధము లిప్డు

పి. సుబ్బరావని కే. సూర్యరావని రెవెల్. రామచంద్రుఁడం చీ. యమ్. పంతు
లని టీ. కె. చార్యులం చని సీ. పి. రావని డబ్లియు వెంకన్న డాటరు ముస
లమ్మయంచు యం. వి. హాలంచు నీరీతిఁ, బేరులంచు వింత వెడలు చుండె
నిల్లుఁ బేరుఁ బోయి యింగ్లీషుపాడియాత్మ, రములు నిల్చె నేమొ క్రమముగాను.

క. మున్నూటపదేనయి నిలు, చున్నత్యముగాఁగను పరిశుద్ధుఁడు దేవుం
డున్నాఁడన లేఁడన లే, కున్నం గల్గినను నిష్ప్రయోజన మనినన్. ౩౧౫

క. మున్నూటపదాఱగు లేఁ, డన్నను దోషంబు గలఁడు ప్రారబ్ధంబుం
గన్నంత దేవుఁడున్నాఁ, డన్నది నిశ్చయము తెలియ ననవసర మనన్. ౩౧౬

క. మున్నూటపదేడగు మను, వున్నంతటి శక్తి యిప్పు డుండదు కష్టిం
చె న్నిలిపె మంచిదారిని, మన్నిక బ్రదుకుటయె మనకు మంచిది యనినన్. ౩౧౭

క. మున్నూటపదియునెన్మిది, యెన్నఁడు దేవునకు శక్తి హీనంబగునే
చిన్నతనం బటులనకుము, తిన్నని మార్గమ్ము నీకుఁ దెలియదనియనన్. ౩౧౮

క. మున్నూటపందొమ్మిది, యన్నది మనశక్తి యుడిగె నా దేవుని జూ
డన్నేరము మున్నిటివా, రన్నం గన్గొనఁగఁ జాలి రని వాదింపన్. ౩౧౯

శా. మున్నూటిర్వదియౌ స్వశక్తియుడుగం బో యెందు నానాఁటికిన్
మున్నెవ్వారును జూడనట్టి విషయంబు ల్గాంచుచున్నార మం
చున్నీల్గుం గలవానిఁ గానఁ డితఁడా నూతన్నాంశము ల్చూచుఁ జా
లు న్నవ్వంగలరంచుఁ జీవిసరుపల్కు ల్పల్కువానిం గనన్. ౩౨౦

క. మున్నూటిర్వదియొక్కటి, గు న్నా దేవుఁ డధికుండు గొఱ నీదేవుం
డన్నతనిబుద్ధిలేమికిఁ, జిన్నినగవుగాక ప్రతిగఁ జెప్పడు రేనిన్. ౩౨౧

క. మున్నూటిర్వదిరెండగు, సన్నింట సహాయ మేయు మనుమా వేదం
బన్నను నమ్మఁడు తనతను, పు న్నగలోనరించినారు పో యని నిక్కన్. ౩౨౨

సీ. మున్నూటయిర్వదిమూఁడగు వెట్టిలో వేదంబులును సత్యవేదములును
దానిలోఁ గ్రొత్తప్రాఁతలభేదములు నన్ని వేదంబులను దొల్లి వింతగాను
గ్రుడ్డికిఁ గనులొసంగుటకు గొడ్రాలికి బిడ్డనొసంగను బేదరాలి
కర్థంబులీయఁ బ్రత్యక్షమా దేవుఁ డీ యత్యర్థ నాగరకాగ్రగణ్య
కాలమున నొక్కరికి నెందుఁ గానరాని, కారణముఁ జెప్పఁజాలరు కాలశక్తి
యుడిగె నన నొప్పుకొనరు పూర్వోదితమ్ము, లనె గ్రహించుచు నీతుల ననువదింత్రు.

క. మున్నూటిర్వదినాల్గగు, చున్నది మావేద మెల్లఁ జూపించు ననుం
బెన్నంటుంగడు సట్లె, జ్ఞన్నను మిన్నరదము నింపు నతయుఁగరాదే. ౩౨౪

క. మున్నూటిరువదిరైయిదగు, మున్నిటిబోధకులు నిప్పుచుట్టిరి తినిరం
చున్నడువు నిపుడు బోధకుఁ, డెన్నఁడు తానేమిచేసె నిహిహీ యనఁగన్. 3.

క. మున్నూటిర్వదియాఱగు, చున్నది యావను లను మాట హూణు లనెడుమా
టున్నది మాగ్రంథంబుల, నున్నవె మీదాన నమ్ము నుడికింప ననన్. 3

శా. మున్నూటిర్వదియేడగు న్మనువు మీ భూగోళశాస్త్రంబులోఁ
గన్నారే మిము నేలుదేవుఁ డెపుడుం గాఁపుంచునాపుంచుకొం
డ న్నేమాయెవరెస్టు గాంచితిమి మింట న్సీరుశాస్త్రంబులోఁ
గన్నారా శనిగ్లోనిపట్నముల నాఁగా విన్ననాదంబులన్. ౩

శా. మున్నూటిర్వదియెన్మి దాబుధునిలో భూభృత్తులు ప్రాజ్యముల్
గన్నా మచ్చట మాదొరల్ దురకలున్ గంటెక్కియున్నారు మీ
చిన్నెల్లల్గినవారు చేరసుటచే సిద్ధంబు మేమెల్ల మీ
కన్నన్మందు జనించినార మని వాగ్వైచిత్రిఁ జూపించుటన్. ౩

శా. మున్నూటిర్వదితొమ్మిపర్యె శివు నమ్ముం డిమ్ముభాగ్యమ్ముల
న్నన్నన్మున్ స్వమతంబుగావునను విజ్ఞానంబు మెండైె నగున్
ఘన్నంబోయి సుఖింపనిండు పరమానందంబున న్భార్యతో
డన్నాబిడ్డలతోడ నంచని దవిష్ఠంబైన తావందినన్.

గీ. మూఁడువందలముప్పది మూర్ఖులనను, బూజయేమని తెగడి తామః నటు ప్రొటె
ప్రాస్టెస్టెంటులమాటల కట్టెమోస, పోయి కడగండ్లఁబడువారిపొంత నిలుచు.

క. మున్నూటముప్పదియు నొక, టిన్నవ్వుఁడు తావళము కటినిజుట్టును జే
తన్నిమురుఁ గంఠమునఁగల, నన్నున్నిందించు నతనినాట్యానుస్మృతిన్.

క. మున్నూటముప్పదియురెం, డు న్నెవినఁజాల దేవుఁడు గుడినిలుచునే
యన్నతఁడుఁ గట్టు నొకగుడి, నన్నని తానచట నఱచు నగరేల బుధుల్.

గీ. మూఁడువందలముప్పదిమూఁడు వఱలు, జీవహింసయొనర్చి యాజింప నవ్వి
నిత్యయజ్ఞముసేయు నన్నెరుపఱిని, మిన్నకుండిన బుధులసమీపమందు.

క. మున్నూటముప్పదియునా, ల్గు న్నెర వచింప మతములోఁ గలవెఱ్ఱి
స్వాన్నునిభక్తులు శివభ, క్తున్నేత్రము లెత్తిచూడ దోష మటన్నన్.

క. మున్నూటముప్పదేనగు, నన్నిటికిని ముందు తిరుపదాంకము లేదే
నిన్నిరసం బనుచుఁ దిరు, వన్నెలపులి తిరుకటుకని భాషించెదుచోన్.

క. మున్నూటముప్పదాఱగు, నన్నింటికిఁ జివర లింగమని చేర్పమనం
గన్నియు యాత్తయలింగము, యున్నములింగ మని పల్కొననవినుచోటన్.

క. మున్నూటముప్పదేడగు, నన్నిటు హత్తిపేరు లేనియది దోషం బం
చున్నా రాయగ నాతఁడ్, వెన్నుఁడె విభుఁడనని భక్తి వెట్టిని బలుకన్. ౩౩౭

క. మున్నూటముప్పదెన్మిది, యెన్నిక రామానుజా స్వమీంద్రా బసవా
తిన్నఁడె తిమ్మఁడె యనుచు, న్వెన్నుని దగకంటెఁ దలఁప విడచిరయేనిన్. ౩౩౮

గీ. మూఁడువందలముప్పది మూఁడునాలు, స్మార్తసానన మెడ్డు వైష్ణవుఁడు చూడ
రాదు వైష్ణవుతోఁ బల్కరాదు శైవుఁ, డనెడుబెట్టు భయముఁ జెఱచునపు డెన్న.

గీ. మూఁడువందలనలువది మురియు వెట్టి, వాడుక నమాను హేశ్వరపట్టనమ్ము
ననిరి లక్ష్మీనృసింహాపట్టన మటంచుఁ, జెప్పకొనుమాటలనుబట్టి గొప్పగాను. ౩౪౦

క. మున్నూటనలువదియునొక, టిన్నవతియనంతరమున డొక్కను మడమా
నన్నముఁ దినియుండెనక య, మున్న విడెంబుగొనఁ దానమొనయంగ గనినన్.

క. మున్నూటనలువదియురెం, టన్నరులను వెట్టిపట్టు నవ మన్నము పాల్
వన్నలు కదళీఫలములుఁ, దిన్నయనంతరము విడెము దినఁ గొంటలలోన్. ౩౪౨

గీ. మూఁడువందలనలువది మూఁడు మూతి, మీఁద మీసమున నియోగి మెఱయు శక్తి
లేనివైదికి గొఱిగించుఁ గానరాదె, తారతమ్య మటంచు సంతసముగొన్న. ౩౪౩

గీ. మూఁడువందలనలువది మొనసినాల్గి, టిని వహించిన వెట్టి యెట్టిదన వినుఁడు
తనపితామహుఁడో ప్రపితామహుండొ, మంత్రి యని బీద నేఁడు దంభములుగొట్ట

క. మున్నూటనలువదైదగు, నన్నీతఁడు చూచినపుడు నమయాను మును నేఁ
గొన్నాళ్లు చదువుచెప్పితిఁ, జిన్నప్పుడు పేద యిప్పుడు స్థితిమంతుఁ డనన్. ౩౪౫

క. మున్నూటనలువదాఱగు, నున్నతపదవులను గొన్నయుద్యోగులకొ
ల్లన్నేన గురుఁడ ననునొకఁ, డున్నయవిధిఁ జూడఁడుఁ బలుకఁడుం బుడుకఁ డనన్

క. మున్నూటనలువదేడునఁ, జెన్నప్పా! వీఁడు నాగుశిష్యుఁడు నాచేఁ
దిన్నాఁడు మొట్టికాయల, ను న్నగరాధీశు నెదుటనుం బడవెఱచున్. ౩౪౭

క. మున్నూటనలువదెనిమిది, మున్నీతఁడు నాజనకుప్రభుత్వమునం దె
ప్పు న్నన్నెత్తుకొనెడువాఁ, డిన్నాఁటికిఁ బెద్దయయ్యెనే యన నిలుచున్. ౩౪౮

గీ. మూఁడువందనలువది హాయితొమ్మి, దిని వచింతురు నన్నిడ్డు లేటిచూడఁ
డోసమాల్ నేన నేర్పితి నున్నతంపు, జదవి యాతనికబ్బె నం చదుటు నేని. ౩౪౯

గీ. మూఁడువందలయేఁబది వీఁడొ నేను, జదువుబడిలోనె చదివెను జట్టుబండ
యిప్పు డధికారియయ్యె నేదేని పదవి, నిమ్మనిన వ్రాఁతరాదని యొగురు ననిన. ౩౫౦

క. మున్నూటేఁబదియొక్కటి, విన్నఁదనం బింతలేక వీఁడొక ప్రభువా
చిన్నది యెవరదు మును మా, పిన్నాయన పిడుగటంచుఁ బ్రేలినయెడలన్. ౩౫౧

శా. మున్నా డేఁబదిరెండగుం గొలువులో ముజ్జిడ్డుగా వైదికుల్
గొన్నా రన్నిపదంబు లప్పుడు నియోగుల్ నేఁడు చేకొన్నవా
రున్నారేకద మంత్రిశేఖరు లటం చుద్వేజితు ల్పల్కఁగా
విన్నంత న్నగిరీసుూరకుండ కదియే విస్రంభ మాత్మంగొనన్.

గీ. మూఁడువందలయేఁబదిమూఁడు గొరలు, వెఱ్ఱి వైదికునట్టు లోవెసఁగ ప్రశ్వా
ముందుగలిపెదవా యని ఫుత్త్రుఁడిట్టు, నమ్మలక్కల యాత్మమర్యాద నరయు.

శా. మున్నా డేఁబదినాల్గునా జగములో మూర్ఖుల్ విశేషించి వే
షౌన్నత్యంబున మీఱుటం గులముమర్యాదల్ విసర్జించి రా
జున్నట్లార్యుఁడు నార్యుపోలికిని నైశ్యం డంత్యజుం డర్యున
ట్లు న్నానాగతులం జరించుటది చెల్లుం బండితాసహ్యమై.

శా. మున్నా డేఁబదియైదగున్ స్థితికినిమ్మందేని వేషంబుఁగై
కొన్నన్ గుడ్డల కేమిలోప మవినాకుంజిక్కవో యత్నరం
బు న్నేరం డతిగర్వియై తిరుగుచో మోసంబు వాటిల్లు నే
నన్నన్నచ్చెదు చెప్పువారెవరొ యంచల్లాడు నావెఱ్ఱికిన్.

శా. మున్నా డేఁబదియాఱుగా మనుజుమోముంజూడఁగా నే యితం
డిన్నాఁట న్వసియించువాఁడు కుల మి ద్దీవృత్తిలోవాఁడు నాఁ
డెన్నారంగను వేష ముండదయినన్ శ్రేష్ఠత్వముం బాసి పో
వు న్నవ్వం దలవంపులంద నది యొప్పు న్వెఱ్ఱియై మొఱ్ఱయై.

శా. మున్నా డేఁబదియేడగుం బలువు రల్పుల్ గొప్పవేషంబుతో
డ న్నిల్వంగఁ బ్రమాదబుద్ధి నిటురం డా యంచుఁ బీఠంబుచూ
ప న్నేనర్హుఁడఁగా నటం చవుడు దాఁపన్లేక సిగ్గొంది ప
ల్కు న్నాఁ డం దవమానమౌఁగద వివేకుల్గాని శ్లాఘింతురే.

శా. మున్నా డేఁబదియెన్మిదౌ నధికుఁ డున్మత్తాత్మవేషుండుగా
మన్నం గాంచు నగౌరవం బొకట నెయ్యుర్బాంధవుల్ మెచ్చ ర
చ్ఛన్నంబైన స్వకాంతి డిల్ల ననుచున్ సాధారణాకారతం
గొన్నం గొందరుగా కగర్వు లది లోకువ్వెఱ్ఱిగా నెన్నరే.

శా. మున్నా డేఁబదితొమ్మిదౌ నధికుఁడేమో దానుగొన్నట్టి యా
యౌన్నత్యస్థితి కల్పు నెత్తఁ గడ డాయంజూడఁ డానల్పతం
గన్నం గాంచునుగాని యల్పు నధికుంగావింపఁగా నేర్చు నే
యొన్నం డెవ్వ రొసంగి రీయధికృతిన్ హీ యంచు వెఱ్ఱిడ్చినన్.

శా. మున్నూటర్వదియైన తలిర్చు వృషభంబుం బోనివేషంబుతో
డన్నక్కాఱుపు లిస్సి నోరు మిదపండబ్బెత్తు శక్తుండు గాఁ
డన్నా యేటికి వీని కీ పొగరు వే యన్నేకయా వేష మి
ట్లున్నా మీయెడ మేనునొప్పి యని తానూర్పుచ్చు నావెఱ్ఱియున్. ౩౭౦

శా. మున్నూటర్వదియొక్కటౌ పలుకునే ర్మల్మీఱు వేషంబులం
జిన్న ల్పెద్దలుఁ బోవుపోకడలనేఁ జిత్రంబులన్ వ్రాసి క్రిం
ద న్నిర్మాణచమత్క్రియ ద్దెలిపి పాత్రం బొందు చేయం దలం
పున్న న్మానితి నిందుఁ జెల్ప నని యేమో వెఱ్ఱి వాక్రుచ్చినన్. ౩౭౧

క. మున్నూటర్వదిరెండవుఁ, దన్నుం బలపఱుచుకొనఁగఁ దక్కొన ప్రాణిం
దిన్నం దిననూహించిన, నన్నరునజ్ఞాన మధికహాస్యాస్పద మై. ౩౭౨

గీ. మూఁడువందలయఱువదిమూఁడు తప్పు, గాదు జీవికి జీవిగాక మఱియొండు
గలదె బ్రాహ్మణులు దినుశాకములు ప్రాణు, లనఁదగదొ యంచు వాదించు నతనివెఱ్ఱి.

క. మున్నూటఱువదినాలుగ, సు న్నాకాహారమునకొ కోపుట్టెను భూ
మిన్నిఖిలజంతువులు నే, సున్నది యేటికని యొక్కఁ డూహింపఁడయేన్. ౩౭౪

క. మున్నూటఱువదియైదగు, చున్నది మమ్మనిన బ్రాహ్మణోత్తము లొకయేఁ
ట న్నమలరె గజమస్తక, సన్నిభ మగుమాంస మనుచు సరిపుచ్చుకొనన్. ౩౭౫

క. మున్నూటఱువదియాఱగు, నెన్నఁటి భగవంతుఁ డఖిలమృగముల సృజియిం
చె న్నరుఁ డన్నిటి దానెటుఁ, గన్నరక చంపి తిని యఘం బొడఁగూర్పన్. ౩౭౬

క. మున్నూటర్వదియేడిటఁ, బన్నగమంత్రమ్ము నేర్చి పాముపగిదినుం
ట న్నరుఁడుపాట్లకాయఁ ది, నన్నడకిన నవ్వు వెఱ్ఱి నానాగతులన్. ౩౭౭

క. మున్నూటఱువదియెనిమిది, యెన్నఁడు హింసయని మదిని నెంచనివాఁడుం
బున్నమ నమవసఁ బెండిలిఁ, దిన్నది తప్పెఱచి యని విధిం గొనియాడన్. ౩౭౮

క. మున్నూటఱువదితొమ్మిది, ధన్నలు నెద్దులును జావఁ దోలాలిచికొనం
దిన్నం బాపముగా దగు, నన్నది విడనాడి చంపి యటుచేయ నగున్. ౩౭౯

క. మున్నూటడెబ్బదియగుం, జిన్నప్పటినుండి పెంచి చివికినపసి పేఁ
ప న్నరక కటికకు విలు, చున్నరుఁ డని యొకట వెఱ్ఱి శోకించునయేన్. ౩౮౦

క. మున్నూటడెబ్బదొక్కటి, యెన్నఁడు చచ్చునిది కాఁవు లిచ్చుట యెన్నం
డిన్నాఁడె కొంద మని విప, మున్నఅలకుఁ బెట్టు దుష్టపురుషులకేడ్చున్. ౩౮౧

క. మున్నూటడెబ్బదియురెం, డు న్నెర్పున నెటేఁగి యట్టిడొంగల గృహము ల
మ్మన్నెర్పిరి పడుగొడ్డుల, నన్నా యని వెఱ్ఱినవ్వు నాసమయమునన్. ౩౮౨

గీ. మూఁడువందలదెబ్బనిమూఁడు నఱక, నెత్తు రంతయుఁ బోవునం చొత్తి మొత్తి
యుడుములను గోతిలోనింపి యూరఁబందు, లను వధించెను నమయములను బూసం

క. మున్నూటదెబ్బదియును నా, ల్గున్నెర్రుర విజ్ఞలెఱుఁగఁ గుక్కలు క్షుధచే
నన్నపుఁటిలుసొచ్చినఁ దోఁ, కన్నఱకిన హింస యననికష్టుని దూఱన్. ౩౭

క. మున్నూటదెబ్బదేనగుఁ, జిన్నంతటినుండి జోడుచెడిచి శుకంబున్
సన్నిగూడునఁ బెంచిన, యన్నరులవినోదమునకు వ్యాఖ్యానముగన్. ౩౭

క. మున్నూటదెబ్బదాఱగు, నన్నము ముక్తి నని కాకియఱుతం గుదెగ
ట్టిన్నాటఁగట్టి నది పడు, ఖిన్నత గలకాల మతనిఁ గిల్బిషుఁ జేయన్. ౩౭

క. మున్నూటదెబ్బదేడగుఁ, గన్నపుఁగుక్కలను బట్టి కాఁగెడుగంజిన్
వెన్నునఁబోసిన దుష్కృతి, కెన్నాళ్లకు ముక్తియంచు నెంచెడువెట్టిన్. ౩౭

క. మున్నూటదెబ్బదెనిమిది, యున్నది సర్వజనసమ్మతోద్యత్కృతి హిం
సన్నం దోషము గట్టఁగ, నెన్నెమ్మల కిచ్చుబలు లనేకార్భటిగన్. ౩౭

క. మున్నూటయెనుబదికి నొక, టిన్నూనము న్యూనముగ ఘటించెడు నదియా
సెన్నికల జంతువులఁగొనఁ, బన్నినయురులాది బోనుపర్యంతంబున్. ౩౭

క. మున్నూటయెనుబదియగున్, దున్నల కెస్తులకు ముక్కుదుస్సిన నవి తా
మున్నన్నినాళ్లు దుఃఖము, నన్నరులను గిట్టుననుచు నలఁగెడు వెట్టిన్. ౩౮

శా. మున్నూటెన్బదియొక్కటౌ విసముపై ము న్నీఁగ కాల్మోపి యా
సన్నాన్నాదుల వ్రాల దోషమనునాచార్యుల్ సదా యంగడుల్
పన్నం గుడ్డరుగార్తు లర్భకుల నార్పం గాంచుచుం బల్కకే
యున్నం దీనికి నర్థ మే మనుచు నా యున్మాద మాశించినన్. ౩౮

క. మున్నూటెనుబదిరెండగుఁ, బన్నుగ సారస్వతమునఁ బండితులు కవుల్
మున్నిటివారలు మొదలుగ, నెన్నికఁగనఁ జేసినట్టివెల్లను వెట్టుల్. ౩౮

శా. మున్నూటెన్బదిమూఁడగు న్బుధుఁడు సంపూర్ణాఖిలామ్నాయముల్
~~వ్యాస్త్రీజిహ్వ~~నందు నిల్పి పలునావృత్తు ల్వచోవైఖరిం
బన్నంబు ల్తడఁబాటులేక నుడువున్ వ్రాల్సేయుచోఁ బట్టి వె
క్కన్నన్నం గనలేడె తొల్లియనఁడే కౌటిల్యుఁడం చాడినన్. ౩౮

క. మున్నూటెన్బదినాలుగ, గున్నందికులోద్భవుండు గొనకొని యలతి
మ్మన్న తనచక్రబంధము, నన్నిలుపఁడె తిమ్మనయన నడకెడువెట్టిన్. ౩౮

క. మున్నూటెనుబదియైదగు, సన్నుతకావ్యముల యుజ్వ స్వప్నములోనం
గన్నవి నుడివిన నందఱు, నున్నను లేకున్నఁ గలల నూటాడింపన్. ౩౮

క. మున్నూటెనుబదియాఱగు, నెన్నఁడొ పెద్దన్న వేఁటవృత్త మశేషం
బున్నొడువఁ గర్త యెదుటికి, నిన్నాఁడును సైంధవంబు నెఱుకులఁ దేఱన్. ౩౮౬

క. మున్నూటెనుబదియేడగు, నెన్నాఁడును గావ్యములను నింతులు చదువ
న్వెన్నంజవేయ నవయువ, సన్నుతి యొనరింప వెఱ్ఱి సహియింపదయేన్. ౩౮౭

క. మున్నూటెనుబదియెనిమిద, గు న్నారులు చదువుకొనఁగఁ గూడినకృతి యొం
దున్నదని యన్నియును బుసు, పోన్నతినే చెప్పననుచు నొగి వెఱ్ఱి యనన్. ౩౮౮

క. మున్నూటెనుబదితొమ్మిది, యన్నియుఁ బురుషాంకితంబు లైనను స్త్రీలున్
మన్ననఁ "గ్రూరుఁడనయ్యా", నన్నేలు మటంచుఁ గీర్తనము సేయ నగున్. ౩౮౯

గీ. మూఁడువందలతొంబదిం బురుషుఁ డతివ, వర్ణనము సేయ నతివ దా వ్రాయుకవిత
నతివ వర్ణించునే వింతయనుసరణపు, వెఱ్ఱిరా యని యొకవెఱ్ఱి విహసియింప. ౩౯౦

క. మున్నూటతొంబదియునొక, టన్నిలుచును వెఱ్ఱి కవి తనంబడ నదియే
మిన్నయని తప్పుత్రోవలఁ, బన్నెలవగునట్టి వేర్చి కూర్చినయెడలన్. ౩౯౧

క. మున్నూటతొంబదియురెం, ట న్నొగులును వెఱ్ఱి యర్పణముదాఁక పటూ
క్తిన్నెఱపి పిదపఁ బేలవ, ము న్నీరసరచనఁ గథను మొదలిడి చెఱపన్. ౩౯౨

గీ. మూఁడువందలతొంబదిమూఁడు మూఁడు, నెందు పద్యాంతములఁ బేర విడిచియుఁ బదునె
నిమిదివర్ణములందున నిమిడినవియొ, యనుచుఁ బరిహాసమున వెఱ్ఱి యాడెనేని. ౩౯౩

క. మున్నూటతొంబదియునా, ల్గు న్నొక్కి వచింపవచ్చుఁ గుఱ్ఱఁడును గవి
తోన్నతికి నడుముగట్టి ధ, రన్నేలను భువి వసుంధరను నవని ననన్. ౩౯౪

క. మున్నూటతొంబదేను గ, విన్నేనని కుకవి విఱ్ఱవీఁగుచు భాషా
భ్యున్నతికిఁ గృషియొనర్పక, యున్నది చెడఁగొట్టుకొను నోహో యనువెఱ్ఱిన్.

క. మున్నూటతొంబదాఱగు, నన్నిలోకంబు బుధగణానకుం దెచ్చెన్
వన్నెం బెక్కులి నని యొరు, ల న్నిరసించెడు మహాత్మ్యలాఘవముఁ గనన్. ౩౯౬

క. మున్నూటతొంబదేడగు, నన్నంబులు గొఱవించి నాయొద్దికి రా
కున్నను వారికి బిచ్చము, సున్న యటంచుబ్బు భావశూన్యుని వెఱ్ఱిన్. ౩౯౭

క. మున్నూటతొంబదెనిమిదిఁ, గొన్నాఁడను బట్టు మింకఁ గొదవే యనుచు
న్నన్నును మిన్నును వెదకి క, ను న్నీచపుసేవఁ జదువును విడుచు నహహా. ౩౯౮

గీ. ఒకటితక్కువ నన్నూఱు నొరయు వెఱ్ఱి, నల్పమేధావి పరిశోధకాగ్రగణ్యుఁ
డై రచించెడు రచనలయందుఁ గలుగు, లోపములఁ బండితులు చూడనోపనపుడు.

శా. నన్నూఱౌను బురాతనాంధ్రకృతుల న్నిర్దేశ వర్ణించుటం
గన్న న్వారి కజీర్ణరోగముల నక్కాలంబునం బాధయుం

డు న్నాఁ డెవ్వఁడు నావకాయఁ గొనిరాఁడుం దీన నానాఁడు తే
కున్నా నిల్వపదార్థము ల్దినుట తప్పో యంచు శోధించినన్. ౪౦౦

ఇది చతుర్థశతకము.

పంచమశతకము.

శా. నన్నాటొక్కటియా మహాత్ము మదీనాలోను విశ్వస్తుఁ జే
కొన్నాఁ డాదినమాది నేఁటికిని సాగుం గొంచెకొంచెంబుగాఁ
జన్నాఁ డాకవి కాలిదాసు మును విశ్వస్తాభవేత్యాదిగా
నున్న ట్లింపక చెప్పె నంచు సభలోనూహా ల్వెలార్పంగడున్. ౪౦౧

గీ. నాల్గువందలరెండు చెన్నంగవచ్చు, వెఱ్ఱిగాఁ దాను సుకవియై పెఱకవులను
కుకవులనన్నఁ గృతికి లోకువ యటంచు, వెనుక ముం దేమి గన కన్నవేళ యందు.

గీ. నాల్గువందలమూఁడు వింతయగువెఱ్ఱి, పండితుఁడు తనజ్ఞానంబు వ్యర్థముగను
"బూజుపూర్వం"బనుచుఁ "ద్రోసిరా" యటంచుఁ, బ్రొద్దుపుచ్చుటఁగనినవ్వఁబోవు నెడ

గీ. నాల్గువందలనాల్గు ప్రజ్ఞాని ననుచు, విజ్ఞుఁడను దానేమి విశ్వమునకు
నుపకరించెను దాను నేను నొకరూపు, గాదె యని యొక్కపండితుఁ గని హసించ

గీ. నాల్గువందలయైదగు నాల్గుముక్క, లడ్డదిడ్డంబుగా నేర్చి యాలుబిడ్డ
లను విసర్జించి సన్న్యాస మనుసరించి, బంధువులపంచ తిన్నెలు పట్టితిరుగ. ౪౦౫

క. నాలుగువందలయాఱగు, సేలును గాషాయములును జెప్పులు ముక్కా
డ్డాలును ద్రాలఁగ యతినని, వాలాయము ధనికుబండ్లపయి నడయాడన్. ౪౦౬

క. నాలుగువందలయేడగుఁ, గాలముఁ గర్మంబు నంత్య కాలముఁ దెలుపం
జాలుదు నని ధరఁ జేరును, జాలిమఁ డాత్మగతి యెఱుఁగఁజాలఁ డని నగన్. ౪౦౭

క. [illegible]దలయెనిమిది, కాలుం జెయి విదిర్చి మేఘగంభీరముగాఁ
జాలఁగఁ జెప్పును నీతుల, నాలాగునఁ దాను జేయఁ డనువెఱ్ఱియగున్. ౪౦౮

క. నాలుగువందలతొమ్మిది, పోలన్ దుర్గర్వమునను భూప్రజలను బ
ద్ధ్యాలిని దూషించెడుకవి, నాలము గావించువెఱ్ఱి యజ్ఞుఁ డటంచున్. ౪౦౯

క. నాలుగువందలపది యగుఁ, జాలం డొకపనికిఁ జేయఁ జాలెడువారిం
జేలిక నిందించును గలి, కాలమురా యనుచు మూఢుఁగని విహసింపన్. ౪౧౦

క. నాలుగువందలపదునొకఁ, డాలరి కల్పించుగాథ లన్నియు నమ్మున్
బాలిశుఁడు దైవమా విన, డేలా నామాట లని వహించును వికృతిన్. ౪౧౧

గీ. నాల్గువందలపండ్రెండు నాఁడు కాళి, దాసునకు భోజునకు వారతరుణి యొకతె
యుండెనని దానిఁ గూర్చి వ్రాయుదురు గ్రంథ, ములనహో యని దుఃఖించి ముడుఁగు వెట్టి.

గీ. నాల్గువందలపదుమూఁడు నన్నపార్యుఁ, డిల్లు గాల్పించె భీము వ్యాకృతి నడంచెఁ
దనను గౌరవహానియం చని వచింత్రు. పాత్రముల వ్రాయుదు రటంచుఁ బొగులుచేసి

గీ. నాల్గువందలపదునాల్గు నగుసు బెద్ది, భట్టు వ్యాఖ్యానమొనరించి ప్రతిభ తండ్రి
కిచ్చెనని చూచినట్లె యిసీ జగంబు, మూర్ఖవాక్యంబులకు మోసమును భజింప. ౪౧౪

గీ. నాల్గువందలపదునైదు న్యాయమాడుఁ, గవుల మాటలు మోసినఁ గవు లగుదురు
బహుకవీంద్రుల భరియించువారు కవు ల, గుటకు నాలోచనం బేలొకో యటంచు.

గీ. నాల్గువందలపదునాఱు నాకవిత్వ, మిందుఁ దప్పులు వట్టుఁడం చిచ్చి చెత్త
పొత్త మందిది తప్పన్న బుస్సుమనుచుఁ, బడుచుఁదనమును జూపునవ్వాని దగును.

గీ. నాల్గువందలపదునేడు నలుగురైదు, గురు యథామతి బాగని జరపి పుచ్చ
వారు మెచ్చిరి యోగ్యతాపత్ర మిచ్చి, రనుచుఁ బొంగెదు దుష్కవి నావహింతు.

శా. నన్నూఱుం బదునెన్మిదౌ గవులలో నంగల్గు సన్మార్గముల్
కున్నం బెంచఁగలేక మిన్నకయ తాఁ గూర్చుండఁ డన్నింటికిం
దన్నే చూడు మటంచుఁ దప్పుకవితల్ తండోపతండంబు లా
త్పన్నంబొందఁగఁ జేయుఁ బెద్దలకుఁ జూపం డాత్మగర్వంబునన్. ౪౧౭

క. నన్నూఱుం బది యుఁదొమ్మిది, పిన్నలు కవులనుచి లేచి పెద్దలపోలెం
దిన్నగ నెఱుఁగక నేరక, చిన్నతన మ్మెఱుఁగలేక చిందులు ద్రొక్కున్. ౪౧౮

గీ. నాల్గువందలయిరువది నయవిహీనుఁ, డుచితమెఱుఁగక లక్ష్మీశుఁ డుర్విజామ
నోహరుండని నందసూనుండు రాఘ, వుండనుచు వ్రాయుఁ గృతుల దుర్బుద్ధికతన.

క. నన్నూటిరువదియొక్కటిఁ, దన్నెఱుఁగని గర్వగరిమ దర్పకబాధల్
వెన్నునకు లక్ష్మికిని గల్గఁ, గన్నిర్మింతురు ప్రబంధగతులం గుకవుల్. ౪౨౧

క. నన్నూటిరువదిరెండవను, మున్నిత మెఱుఁగని కుకవి వహోవైరస్యం
బౌన్నత్యమంద నసమయ, సన్నిహితము సేయుఁ గవితఁ జప్పని గాథల్. ౪౨౨

సీ. నన్నూటయిరువదినాల్గింటి కొక్కటి తక్కువయగా వెట్టి తనరుచుండుఁ
గోకిలపైఁ జూచి కుముదమిత్రునిఁ దిట్టి గాలికి సెగఁబడి కంతుఁ గందఁ
బలికి చిలుకపయిఁ బందులు గోటికె యుపాలంభ మని పరవశతఁ బ్రేలఁ
జేసి తనవికారచేష్టలు విరహుల పైఁ బెట్టి కుకవి విద్వద్వరేణ్య
గర్హితముగ నల్పగాథలలోఁ గూడ, విరసవిరచనంబు విశదపఱచి
నవ్వఁబడును మూర్ఖు నామాటవినఁ డని, మానసికవిచారమూని నప్పుడు. ౪౨౩

గీ. నాల్గువందలయిరువదినాల్గు చెల్లఁ, దరుణమునఁ బట్టినాదుల తలఁపులేక
మొట్టమొదట నష్టాదశమును బురాది, వర్ణనము సేయ మిగత చప్ప నయి యున్న.

శా. నన్నూటిర్వదిరైయిదగుం గుకవి దానంబందు రాధేయు వి
ద్యన్నన్నయ్యను గాంతిఁ జంద్రుని సత్యంబందుఁ గాంతేయుఁగా
వన్నెల్చిన్నెలపద్య మొక్కటిని జెప్పన్ దాత యుప్పొంగి వీఁ
డన్నట్లంతటివాఁడనౌదు నని పేద్యంబిచ్చి లాలించినన్. ౮౨౫

శా. నన్నూటిర్వదియాఱగుం గుకవి హీన ప్రాభవున్ సర్వభూ
భృన్నాథుండ వశేషరాజమకుటశ్రేణీమణీమండలీ
ద్యన్నీరాజితపాదపద్ముఁడవు నాఁ డబ్బిబ్బుగా నిక్కి యి
చ్చె న్నాలుగ్గవి కాతఁడేమిగని యంచు న్నవ్వు నావెట్టికిన్. ౮౨౬

శా. నన్నూటర్వదియేడగుం గుధని చెంతం దుష్కవుల్ నిచ్చలుం
జిన్నంబో చిదురో గ్రహించుచును నిచ్చెం గంధమాతంగసం
పన్నంపౌ నమితార్థమంచుఁ బొగడన్ వారెట్టురా వచ్చు నిం
ట న్నారీమణిఁ జూడఁ దేటపడు బండారంబు సర్వంబు నాన్. ౮౨౭

శా. నన్నూటిర్వదియెన్మిదింటఁ గవి కాంతావర్ణనాసంగతిం
గన్నుం గాలును గేలు మోము కచముం గంఠంబు నొండేమి యొ
ల్ల న్నీచంబుగ వస్త్రహీననటు లల్పంబైన శంకింప కె
న్నెన్నో రీతుల వ్రాయు సాహసముగాదే యంచు ఖేదించినన్. ౮౨౮

శా. నన్నూటిర్వదితొమ్మిదౌ కవి సతింగన్నెత్తి వీక్షింప కి
ట్లున్న న్భావ మదెట్టులైన రుచిగాకున్నం దమ నూహింప కుం
డు న్నీలాభ్రము కొండపై గగనముండుం గ్రింద ద్వీపంబు మీఁ
ద న్నాగం బెగఁబ్రాఁకునంచు నతివింతల్ వ్రాయున ద్వెంచినన్. ౮౨౯

క. నాలుగువందలముప్పది, శాలురకుం జదువుచెప్ప బడియొజ్జలకున్
నాలుగుబడులున్ గణితము, చాలఁగ రావనుచు వెట్టి సంతాపింపన్. ౮౩౦

క. నన్నూటముప్పదియునొక, టన్నది నెగడును గురుఁడు పదార్థ మెఱుఁగకే
చిన్నలఁ జదివించుసురా. యెన్నఁడుఁ బుస్తకము ముట్టఁడే యనిపలుకన్. ౮౩౧

క. నన్నూటముప్పదియురెం, డన్నది యొకవెట్టి యొజ్జ యామరము చెప్పం
దిన్నెల బడులం బాలుర, కు నొన్నె రెటులిరుగు ననుచుఁ గుంచెడుచక్కిన్. ౮౩౨

క. నన్నూటముప్పదియుమూ, డన్నిసువుల కర్థమెడపడన్ గీర్వాణో
క్తి న్నేర్పుదు రయవారిక్, తిన్నఁగఁ దెలియని పటంచుఁ దికమకనొందున్. ౮౩౩

గీ. నాల్గువందలముప్పదినాల్గు బోధ, నమ్ము సరిలేక బాలుఁ డజ్ఞానమునను
బడికిఁ బోకున్న గంజిగావడులు వేసి, మోసికొని పోదురని దుఃఖమును వహించు.

క. నన్నూటముప్పదేనది, గున్నఁడు చదువఁడని గోడకుర్చీ వేయిం
పన్నవ్వుచుఁ దలకెక్కని, తెన్నున సేర్పఁదగవంచుఁ దివురుం దిట్టన్. ౪౩౫

క. నన్నూటముప్పదాఱగు, చున్నది చెప్పనదిలేక యూరక కొట్టం
జిన్నలు పంతులుఁ గొమ్మకుఁ, దిన్నఁగ వ్రేలాడఁదీయుతివుటం గనినన్. ౪౩౬

క. నన్నూటముప్పదేడగు, నెన్నాళ్లు పఠింప మెదటికెక్కక విసుగం
గన్నాలికోపమున గురుఁ, డన్నా కోదండమెత్తురా యనిపగవన్. ౪౩౭

క. నన్నూటముప్పదెనిమిది, టన్నిలునదె యాటవిడుపుడబ్బులకై యే
పున్నమ యమావసయును గా, కున్నను సెలవిచ్చు నొజ్జయూహల నెన్నన్. ౪౩౮

గీ. నాల్గువందలముప్పదినాల్గు మీఁద, నైదవది పెట్టి యక్షరాభ్యాస మనుచు
గిలుకలంచును సొమ్ములు గిలుబులాడు, కొందు రిసుమంత చెప్పరు కొండొకలకు.

క. నన్నూటనలుబదింటను, జిన్నంబోవుచును నిల్చి సీకంటం బం
చున్నడివె మణుఁగునాలిక, యన్నాఁ డని చదువురీతి యానయువోటన్. ౪౪౦

క. నన్నూటనలుబదొక్కటి, యన్నది బడిపంతులగుట యతిసులభం బం
చున్నిసుఁగులతో నఱచుచు, నున్నంగని యొజ్జనవ్వు నొక వెట్టియగున్. ౪౪౧

క. నన్నూటనలుబదియూరెం, టన్నరు లవ్వాని కేమిటంగొడవగు నే
తిన్నెనో బడిపెట్టు నటుం, చున్నిరసన నొజ్జతనముఁ జూచిన నిలుచున్. ౪౪౨

క. నన్నూటనలుబదియుమూఁ, డన్నది నాఁటికిని నేఁటి కావిధమున నే
యున్నదిరా పంతులుతన, మన్న మనోవ్యాధి విబుధునంటినఁ దోఁచున్. ౪౪౩

గీ. నాల్గువందలనలుబదినాల్గు గుంట, యోనమాల్ వ్రాయురా యని యొక్కకేక
పెట్టి తగవర్లతో నూరిపెత్తనంబు, నడపుగురువులఁ గని పెద్దనవ్వు పెట్టి. ౪౪౪

క. నన్నూటనలుబదేనగు, నన్నిగురుధిక్కృతికి జనంబులు నిందిం
పన్నెలవుచేసి విడిచిన, యన్నిరసగర్వవిహ్వలి యనియరయుండా. ౪౪౫

క. నన్నూటనలుబదాఱగు, తిన్నెలపై బడుల యొజ్జ తేరి హరికథా
భ్యున్నతిఁ బాటలుఁ బద్దెము, లన్నిలుకడ మాలి బిడ్డలను విడునేనిన్. ౪౪౬

క. నన్నూటనలుబదేడగు, చున్నది హరికథలు చెప్ప చొఁగి గంతులిడన్
మిన్నందు నాట్యశాస్త్రము, నున్నవకవనంబు దనకునుం దొరకెననన్. ౪౪౭

క. నన్నూటనలుబదెనిమి ద, గున్నాటకసంఘములను గొన్నాళ్లున్నం
తన్నేన నాటకమువ్రా, యన్నిపుణుఁడ ననుభవమున ననునజ్ఞానికిన్. ౪౪౮

గీ. సాల్గింపంబలనలువపడిసాల్గినైరు, వెట్టి యొసలారు దేవకీవిభుఁడు దశర
థుండు రాధామనోభిరాముండు రాముఁ, డనెడువేల్పులు పండితు లైనకడల. ౪౪౯

క. నన్నాఁటేఁబదిలో వ్రా, యన్నేరఁడు కసల ధథల నరయంజాలం
డెన్నఁగ రా ౘ్రెండేటికి, సున్నలు రెండేల యనుచు శూన్యహృదయతన్. ౪౫౦

శా. నన్నాఁటేఁబదియొక్కటిం జడుఁడు మానం బెట్ట నేమయ్యె నీ
సున్నల్ రేఫలు చేతగావొ పనిమాల్పున్ వ్యర్థవాదం బటం
చున్నే వీడి లిఖింతు నంచిడు విసంధుల్ దుష్పదగ్రామమున్
ఖిన్నంబోఁ డిది చేతనైన షనియో నీ ఘుంచుఁ దానవ్వెడున్. ౪౫౧

క. నన్నాఁటేఁబదిరెండగు, చున్నది యెవ్వనికి నెట్టు లూహాసహనము
దున్న నదియెల్ల లౌకుల, కు న్నేర్పెడునట్లు సభల గోడౌనరింపన్ ౪౫౨

శా. నన్నాఁటేఁబదిమూఁడగుం గుకవి గంటం బాకుఁ జేఁబూని చే
రు న్నీవింద్రుఁడ వెందు నన్నిటఁ గుబేరున్నింతు వం చర్థి పో
నిన్నేవ్వారిటు పిల్చి రంచుఁ బలుకన్నీమీఁద నేనిప్పుడే
సున్నమ్మాఁడిడి పస్తునుల్లైవ నటంచున్నించి వాయాడినన్. ౪౫౩

శా. నన్నాఁటేఁబదినాల్గు లోభి కవికిం దమ్మంబు ధర్మంబు చే
యన్నేరం డది దోషమం చనఁగఁ పద్యంబొక్కటిం జెప్పినన్
నన్నేరా విషమాక్షరంబు లిడి మన్నంజూడవం చీసడిం
చు న్నేర్పాఁ గద తప్పకోలుఁదనమంచున్నవ్వు నావెట్టియా. ౪౫౪

శా. నన్నాఁటేఁబదియైదు తొల్లినృపులం బాండిత్యవైదగ్ధ్యసం
పన్నుండే చని కోరువాఁ డతనికిన్ మన్నించి కావ్యంబు లీ
యన్నిర్వాహకమాచునుండె నివు డోయన్ సర్వులుం గోరుమం
బన్నంబు ల్వఱుప న్మగించుకొని రావ్యాపాగమం చెన్నినన్. ౪౫౫

శా. నన్నాఁటేఁబదియాఱగున్ ధని కవి న్నారీతినే శక్తివై
న న్నీకీగతి పట్టవంతుఁ గవివైన న్మప్తియా పొమ్మనన్
విన్నంబాటునఁ బోవుచున్ హరిహరీ విద్యాంను నీకాలమం
దున్ని ర్మించితి వేల యంచపలు చోఁ దోలెంచు వెట్టింగనన్. ౪౫౬

శా. నన్నాఁటేఁబదియేడగుం జగతిలోన న్మామ నల్లుండు నా
కెన్నండున్ బహుమానమీయ వని దౌహిత్రు న్విచారింప వం
చున్నీకూఁతున కంగదంబు లిడవంచుం బెట్టు కష్టంబు ల
ల్క న్నానాఁటికి బెట్టు పట్టుదలలుం గయ్యంబులై మించినన్. ౪౫౭

శా. నన్నూటేఁబదియెన్మిదౌ సతతము న్నాకేమి యు న్నామ ముం
డున్నన్ లాంఛనముల్ త్యజింపఁ దగవె ట్లోహో జనుల్ నవ్వరా
నన్నుం బిల్వఁడు రూక కోక యనఁ డన్యాయ్యం బటంచు న్సదా
యెన్నోరీతు నల్లుఁ డెప్పుడును గర్హింపం గనుంగొన్నచోన్. ౪౫౮
శా. నన్నూటేఁబదితొమ్మిదౌ జగతిలోనం గల్గునాచారముల్
సన్నంబౌ నిఁక నల్లుఁడన్న పదమే స్వారస్యహీనం బగున్
చన్నుం బట్టి యకీర్తి నాకగు నె పూనం బొమ్మటన్నట్లు వె
ట్టు న్నానావిధబాధ లల్లుఁడని యొళ్లు న్వ్యాప్తి చింతించినన్. ౪౫౯
శా. నన్నూటర్వది నేను గాళికరుగం గా నుంటి శీఘ్రంబుగా
నిన్నూ యంపుఁడు మంచితోడుగల దీరేని న్పరే నేఁటితో
నన్నున్ విస్మృతినొందుఁ డాత్మజను మీనారాయణుం బంపి మీ
రెన్నండేఁ గొనిపొందు మానుఁ డని యేమేమేని రక్షించినన్. ౪౬౦
క. నన్నూటర్వదియొక్కట, గున్నె నిదివఱకు నల్లుగుణము లవెల్లం
జిన్న యొకపాత్ర మమరిచి, యు న్నేఁడిటఁ బల్కు దాని యుచ్చ్రయ మడఁగన్.
శా. నన్నూటర్వదిరెండగు న్నరులలో నానావిధంబై వచిం
ప న్నల్వు ర్వనిలేనిపాటఁ యుడికింపం గింకచేఁ దిట్టుటన్
సున్నం బంచన నూదినా కల మనన్ సోలన్న నందేమి యౌ
తన్నన్నట్లు స్వనీచకార్యస్మృతిచేతం గొంద అల్లాడినన్. ౪౬౨
శా. నన్నూటర్వదిమూఁడగుం బలుకువో నానావిధాభ్యాసముల్
విన్నావా మఱియేమి కావునను గోవిందా కుడా నేను జె
ప్పన్నీకర్థముగాదె చూడు మిదిగో బాగున్నదా యోయి వ
చ్చినన్నీ దైవము మేలుచేయు నగునా చెప్పండు నా నెల్లెడన్. ౪౬౩
సీ. నన్నూటయఱువదినాలుగగును దురభ్యాసముల్ నరులు జిహ్వాతుదగఱచి
కొనుట మీసంబులు గొఱుకుట యెడమచేవాసనచూచుట వాతెఱ యుగి
లించుట గోరులు లీలగాఁ బంటనొక్కుట గోళ్లు మీఁటుట కూరుచుండి
పాదమాడించుట పలుమాఱుచంకలోఁ దొడలోనఁ జేపెట్టి పుడికికొనుట
బుజమెగురవేఁత కన్నుగిర్పుటయు మిటకరించుటయు గొంతుకను సవరించుకొనుట
ముక్కునొక్కులు చిటికెలు ముక్కుటయును, గఱము చెవినిడి త్రిప్పుట గఱచుటయును
శా. నన్నూటర్వదియైదగుం జెలివి భగ్నం బయ్యు వాక్షుద్ధి యు
త్పన్నం బయ్యు మనస్సు నిల్వకయు మంత్రంబుం బఠింపన్ వనా

సన్న్యాసవాసము చేసి సాత్త్వులకు రక్షల్గట్టి నుప్పొంచు మా
ద న్నేత్రంబుల కంజనంబు లిడ నేతద్రీతిఁ దాఁ జెడ్డవోఁడా.

శా. నన్నూటిర్వదియాఱగు న్స్వప్నములోనం గల్గు వేశ్మాలికల్
పొన్సు స్వాండిసి రాగి భస్మముగ నేర్పుల్మీరఁ గావింపఁగా
నున్నట్ బంగరు సేయవచ్చు నని కొంపల్గుల్లగా సర్వముల్
సన్నాసు ల్గాన నేదప్పు వారి ముఖవాసన్మూర్తి యా వెఱ్ఱికిన్.

శా. నన్నూటర్వదియేడుగా వఱలు బంగారుం బ్రకల్పించువా
గన్నారా సుతరాము నమ్మకు మనల్ హులం లేకపోలేదు వా
రున్నారంచును విశ్వసించు నెపుడే నొక్కండు తద్రీతి సౌ
ఖ్యౌన్నత్యమ్మును గన్నవానిఁ గన కాకాంక్షించుచు న్వెఱ్ఱిగాన్.

శా. నన్నూటర్వదియెన్మిదై చను సువర్ణప్రక్రియ ల్గల్గవో
సన్నాసు ల్మిముఁ జేర నేల యెపుడే సంసారిపావాస మే
లన్నం బాములవాఁడు రూప్యములఁ జేయన్లేవొ వాఁ డట్టివిం
గొన్నం జేతను నిల్వ వ ట్లెసఁగుట లో కుబ్బాంపఁ గాంక్షిం త్ర నన్.

క. నన్నూటర్వదితొమ్మిన, గున్నికొంగంబు రాళ్లకున్మొక్కినఁ బో
వన్నెరదు దర గాకడ, కున్నడువుమటంచుఁ జెప్పు గురునమ్మినచోన్.

క. నన్నూటడెబ్బనగుఁ దా, నున్నది యని నమ్మి చేయు నొకయుద్ధుం జే
కొన్నదితే దని తలఁపక, యున్నది ముందనుచు వెఱ్ఱి నూఁగాడంగన్

క. నన్నూటడెబ్బదొకటగుఁ, బన్నగములు గఱవ నరుల బ్రదికింతు నన
గొన్నారె వారిమాటల, నున్న న్సత్యంబు విడుతురో బుధులనఁడేన్

క. నన్నూటడెబ్బదియు రెం, డన్నది జ్ఞానోపదేశ మని యజ్ఞానుల్
కన్నియల మోసపుచ్చుటఁ, గన్న న్నిన్నకయ యుండుఘను నలమిత్రో

క నన్నూటడెబ్బదియుమూఁ, డున్నది వంచనసుపేర నుద్రిక్తముగా
నెన్నివిధంబులఁ జెప్పిన, నున్నానని తోఁచు మునిగియుకుండఁగ నెంచ

గీ. నాల్గువంచలడెబ్బదినాల్గువర్త, కమునఁ గ్రయవిక్రయంబులఁ గలుగు తత్
కలను గొల్తలమోసము ల్గలగలపులు, మాటమెలఁకువలును నిందు మా

క. నన్నూటడెబ్బదేనుగ, మన్నుం బెడ్డలును గలిపి మంచి వటంచుం
గన్నుల్గుగట్టు బేహారుల, సన్నిధి నెల్లపుడు నిలుచు సాధారణమై.

క. నన్నూటడెబ్బదాఱగు, చున్నది యొకదానిఁ జూపి యొక టిచ్చుటల
నన్నరుల కెఱుకపడకుం, డన్నేర్పున మోసగించునటనలయందున్.

క. నన్నూటడెబ్బదేడగుఁ, గొన్నప్పుడు పంచిదిగను గొనిపోయినయం
తన్నిచుకంపుగొట్టెదు, విన్నను వువ సరకులమ్ము జేరుల నేర్పల్. ౪౭౭

క. నన్నూటడెబ్బదెనిమిది, యన్నది మన మమ్మఁబోవ నడవియుఁ గొనఁబో
వన్నీరసంపుఁ గొలవిఁదు, నన్నట్టులు చేయు సెట్టి వ్యాప్మతి యయ్యెన్. ౪౭౮

క. నన్నూటడెబ్బదికిఁ బయి, నన్నవపరిమితము హెచ్చి నష్టము నష్టం
బున్నను మీకిత్తు నటం, చు న్నిజభావమున కెచ్చుచొప్పున నమ్మన్. ౪౭౯

క. నాలుగువందలయెనుబది, కోలం గొను నమ్మ దాని గుండెత్తునకున్
గ్రాలఁగఁ బ్రవ్వకోలం గొను, గోలును మనకమ్మ బోడకోలబేరంబున్. ౪౮౦

క. నన్నూటెనుబదియొక్కటి, నిన్నసె వచ్చినది సరకు నీకొఱకై నేఁ
డెన్నలు చూచెద వాడుక, యున్నప్పుడు పరుల కమ్మనోప వటన్నన్. ౪౮౧

క. నన్నూటెనుబదిరెండగుఁ, గొన్నవెలకె యమ్ముచుంటిఁ గ్రొత్తసరకు రా
నున్నది స్థలసంకోచం, బన్నగిడుం బనుచు శెట్టి యొస్గున నొసఁగన్. ౪౮౨

క. నన్నూటెనుబదిమూఁడను, చున్నది పెస లడుగ నంచియములవలు గలవం
చున్నానె యడుగ నాముద, మున్న దిటంచును వచించు యుక్తులయందున్. ౪౮౩

క. నన్నూటెనుబదినాలుగు, సొన్నారియు ముచ్చె సాలె సారిది స్వకృతులం
దున్నెఱపు మోసకృత్యము, లన్నాగతులఁ జూడ లత్యం బబ్బున్. ౪౮౪

క. నన్నూటెనుబదియైదునఁ, బొన్ననఁ బిత్తళియు రాగి పాదగుబలో నా
విన్నాణంబులు విశదము. గు న్నరులకు లక్క గేడగొడవలు విన్నన్. ౪౮౫

క. నన్నూటెనుబదియాఱగు, చున్నది మనమిచ్చినట్టి సుస్నిగ్ధపుఁదో
లు న్నాఁచికొనుట యట్టులు, మన్నను మాదిగలు పెట్టి మాటుటగనినన్. ౪౮౬

క. నన్నూటెనుబదియేడగు, నన్నవస్త్రములు నేయ సంచకరం బీ
యన్నెనసి తెచ్చి దుప్పటి, కన్నులు సాలీఁడు వులుముకాలంబునకున్. ౪౮౭

క. నన్నూటెనుబదియెనిమిది, మున్నే యెఱిఁగియును మోసపోయిన జనమీ
యన్నివిధంబుల పనివాం. డ్రన్నేరిచినట్టివారు ప్రహసింపంగన్. ౪౮౮

క. నన్నూటెనుబదితొమ్మిది, పన్నగఁ బైగతులఁ బరుల వంచించుటగా
కెన్నితెఱంగులొ యిలలో, నున్నవి తముదామె మోస మొనరించుకొనన్. ౪౮౯

క. నన్నూటతొంబదియగుం, గన్నులు గలిగియును నంధుగతి నటియింపం
గన్నడవఁగలిగి యవిటి న, టన్నన్ ధనకాంక్షఁ బొట్టకై లోకమునన్. ౪౯౦

క. నన్నూటతొంబదియునొక, టన్నది కాసునకుఁ బాను నఱుతం దాల్పన్
మన్నెత్తి నోటఁగొట్టుకొ, న న్నెత్తిని గోచు లిడికొన న్సిగ్గిడియై. ౪౯౧

క. నన్నూటతొంబదియురెం, డన్నది ముండ్లపయిఁబండి యాదలఁ గుంప
ట్లన్నిలిపికొనుచు డబ్బున, కున్నరులాడఁబడుట తెలిసికొనఁబడు నెందున్. ౪౯౨
క. నన్నూటతొంబదియుం మూఁ, డన్నది తల యిసుకలోన నడఁచికొనుట మీఁ
దన్నిప్పుల ప్రొయిపెట్టుట, యెన్నియు లాడితెందు కమవు హేతువున నగున్. ౪౯౩
గీ. నాల్గువందలతొంబదినాల్గు వెట్టి, తిండిలేకున్న నొకమూలఁ దండి చావ
కంగనయుఁ దాను వెలువడి యంగడులకు,సూత్రపాషాణబంధనాపాత్రునొందు. ౪౯౪
క. నన్నూటతొంబదైదిటఁ, దిన్నని యంగములు విఱిచి తికమకగా ని
ల్చు న్నాలుక శూలముగ్రు. చ్చు న్నిడుపగు కత్తిఁ గుక్షిఁ జొనుపుకొను శివా. ౪౯౫
క. నన్నూటతొంబదాఱిట, నెన్నెన్నియు ఱాళ్లు క్రింగు నేదుశలంబుల్
ది న్నేత్రంబుల సూదులి, డు న్నాసామార్గమునఁ నిడుకొనున్నైకుల్. ౪౯౬
క. నన్నూటతొంబదేడగు, మన్నది యాచనకు నాశ కొకయం తనితే
కున్నను దరిద్రు స్థితి సం, పన్నన కెఱుకపడకున్నపట్టున జగతిన్. ౪౯౭
క. నన్నూటతొంబదెనిమిది, యిన్నెఱి యాచనకుఁగాక యేసిద్ధుఁడ నం
చున్నిఖిలవస్తువులుఁ దిను, చు న్నగరములందు సభలఁ జొచ్చునరులదొ. ౪౯౮
క. ఏకోనపంచశతమగు, నేకారుట ధనికుఁగాంచి యూరస మెత్త
న్నాకింత యీయఁ డడిగిన, నేకృతి కదుగక యొసంగు నీతం డనినన్. ౪౯౯
క. ఏనూఱుపాలుచు లబ్ధుం, డీనేరం డరుదెవ్వులున నెత్తి నవరుచుల్
దానైఁ దినం జాలఁడు, వీనికి నర్థికిని గలదె భేద మ్మనుచున్. ౫౦౦

ఇది పంచమశతకము.

షష్ఠశతకము.

గీ. అయిదువందలయొక్కటి యఖిలరోగ, ములకు నొక్కటియేమందు మూలికాన్వి
తంబు సిద్ధోపదిష్టంబు తడయ మించు, వేగిరింపుఁ డటం చనువెజ్జువెట్టి. ౫౦౧
గీ అయిదువందలరెండు దివ్యౌషధంబు, రాజ్యమును నిల్పె నిది యొకరాజునకును
బుత్త్రుఁ డుద్భవమయ్యె నపుంసకులకు, వంధ్యలకు సేవ్యమను వెట్టివైద్యునందు. ౫౦౨
గీ అయిదువందలమూఁడు మాయౌషధంబు, వెల సరస మొక్క నెలదిని ఫలములేక
పోయినను మందుఁబంపించివేయుఁ డిచ్చి, పంపెదము మీధనం బనువైద్యువెట్టి. ౫౦౩
గీ. అయిదువందలనాలు గీయమృతతుల్య, సిద్ధసంకల్ప మేమియుఁ జేయు దెంత
దిన్న రుచ్యము పిల్లలు దీనివాడి, పోయిగాంతురు రసియొడు సూర్ధ్యార్థ మగును. ౫౦౪

గీ. అయిదువందలయైదగు వంటౌషధంబు, నాఱువత్సరములక్రింద నూజివీడు
ప్రభువుచేయించె నేనుసంగ్రహముచేసి, నాఁడనని నల్లమట్టియుండల నొసంగ. ౫౦౫

గీ. అయిదువందలయాఱు నూయయ్యతాత, చేతఁ జేయించినారు మాజేటివారు
డబ్బుకక్కుశిలిని మీకడనును దెచ్చి, నాఁడ నన నెత్తుకొయి మందమతి గొనిన.

గీ. అయిదువందలయేడిది యష్టమూర్తి, యొక్కమూలను గోసిన నొక్కరోగ
మునను మందని యెనిమిదిమూల లున్న, రంగుతాలిని జాఫ్రనార్భటము నమ్మ. ౫౦౭

గీ. అయిదువందలయెనిమిది యడుగడుగున, కొక్కశ్లోకంబు చదువుచు నూటిలోనఁ
బానకము గల్పి యమ్మి తుపాకిప్రేటు, నకును దొరకని వైద్యువంచనకుఁ బట్టు. ౫౦౮

గీ. అయిదువందలతొమ్మిది యధికునాశ్ర, యించి నీమూలమునను జీవించువాఁడఁ
గాగితము వ్రాసియిమ్మనఁ గాలఁదన్న, కనుఁగదా యని యట్టిచ్చు నతనిఁబట్టు. ౫౦౯

గీ. అయిదువందలపదియగు నష్టదీయ, మాతులులు వాగ్భటుని మేనమామకొడుకు
లకును మిత్రులు నాఁటిలోలంబరాజు, నాను సాక్షాత్తు తాత యన్రజ్ఞులాడ. ౫౧౦

గీ. అయిదువందలపదునొకం డగును వైద్యు, నిరుగుపొరుగుల వసియించు హేతువున నె
వేత్త నని విఱ్ఱవీఁగుచుఁ వేరులమ్మి, పొట్టపోసికొనంజాచు పురుషునంటి. ౫౧౧

గీ. అయిదువందలపండ్రెంట వ్యాధిగుర్తు, పట్టఁజాలఁడు మాత్రకుఁ బాళ మెఱుఁగఁ
డెఱుఁగఁడు విఱుగుడులు దీని కొంతసేవ, టంచు బలురోగముఁ గుదుర్ప నడ్డువచ్చు

గీ. అయిదువందఁ పదుమూఁడు హానికరము, లైన నాభిని ఖర్జూరమనుచుఁ బసుపు
కొమ్ము రీతిని పాషాణము మ్మదించి, యొకరనిద్దఱిఁ జంపి వైద్యుఁ డగునేని. ౫౧౩

గీ. అయిదువందలపదునాలుగగును శిష్యు, గొట్టముం దెమ్మనెడు వైద్యకోవిదుండు
మసల శతమారియు సహస్రమారి యగుచు, శమనునకుఁ గొంత చేయూఁత నల్పెనేని

గీ. అయిదువందలపదునైదునందు వైద్యు, నార్తు లడిగెద రేరోగ మనుచుఁ గాఁక
దారుణము తగ్గుటకుఁ గాను దరుణభాస్క, రమ్ముఁ జేర్పుఁడటంచుఁ జిత్రమ్ముగాఁ

గీ. అయిదువందలపదునాఱునందు రోగి, నిన్నఁ గాఁకరకాయలు దిన్నకతన
శ్లేష్మకారకమయ్యెను శీతభేది, నల్లపొట్లమ్ము లిమ్మను నాటువైద్యు. ౫౧౬

గీ. అయిదువందలపదునేడునందు వ్యాధి, దొరకువడ కోహటించు సందుగ నపథ్య
ములను జేయుదు రెవరి సేఁ బిలిచికొందు, తీయమందులు లేవని తిరుగఁబడిన. ౫౧౭

గీ. అయిదువందలపదునెన్మి దందవేసి, కొన్నచేతులు చాలించికొన్నపిదప
నేను జేపట్టి యొకమాత్రలోనె లేవఁ, దీసినాఁడ నటంచును దెల్పుచోట. ౫౧౮

గీ. అయిదువందలపందొమ్మి దల్పరోగ, మైనఁ బెద్దగఁ జెప్పి నే నౌషధంబు
చేయువలయును దెమ్మని చిల్లరగను, దినదినంబును గడియించు తెరువునందు. ౫౧౯

గీ. అయిదువందలయిరువది యగును దీని, కెంతసే పింతలోనఁ దగ్గింతు దోష
పంచితంబును దెచ్చెదఁ బట్టి రాక, లిండనుచు గుంజుకొనిన వైద్యుండుధనము. ౫౨౦

క. ఏనూటిర్వదియొక్కటి, దీనికి భయపడకుఁ డేను దెలిసితిఁ గిటు కి
ద్దానికిని మందుఁ జేసెద, మానినపిద పిండు రండు మాపటి కనినన్. ౫౨౧

శా. ఏనూటిర్వదిరెండగుం బెరటిచెట్టైన్నందు మందౌనె నే
నైనా ప్రక్కనె పెద్దపేరుగలవానిం బిల్చినా కారయం
చానాఁడే యనుకొంటిఁ జూచితిర నాహస్తంబు మందెంత యే
గానింజేయదు చేతినాడె మది ముఖ్యంబంచు బేరంబిడన్. ౫౨౨

శా. ఏనూటిర్వదిమూఁడు దాంభికులు మీ స్మేమార్చి రీవ్యాధికై
యేనాఁడో యొనరించి దాఁచినవి దా మింతైనఁ జేయంగలే
వానాఁ డప్పుడె నూటి వేయఁదగు వైద్యంబన్న సామాన్యమా
నేనీమాడకె మేడగట్టెదనె పోనిం డంచు వంచించినన్. ౫౨౩

శా. ఏనూటిర్వదినాలుగౌ వలదు నేనీచోటికి న్రాను పొం
డే నాచోఁటియె నాకుఁ జిక్కఁగలఁ డేనిన్నాళ్లుగా నుండినన్
నే నెట్టిండనొ కొంత చూచినను దానేరాఁడె మిమ్మంపుటల్
నేనేదో పనిమీఁద బోయితి ననుండీ యంచు భాషించినన్. ౫౨౪

గీ. అయిదువందలయిరువదియైదు సంచి, కట్టునకు శాపమున్నది గడియగడియ
కెల్లచోటికిఁ బోఁగూడ దెల్లివత్తు, నవసరంబైన రాత్రిరం డనుచుఁ బలుక. ౫౨౫

గీ. అయిదువందలయిరువదియాఱు రేపు, సంతలోన గ్రంధ్యాణపుసరకులు గొన
వలయు నేమైననిండు మీజ్వరమునకును, మందు కలువాన వైచితి నందురేని. ౫౨౬

క. ఏనూటిర్వదియేడగు, మానాయన యాజ్ఞ, బేరమాడను బియ్యం
బీనాఁటి కుండు రాతిరి, నేనూరికిఁబోదు నింట నీవలయు ననన్. ౫౨౭

క. ఏనూటిరువదియెనిమిది, యా నాచేనూత్ర-యమృత-మగునది నిన్నన్
వేనూటి చేసి యుంచితిఁ, గానీ యది యొకరికొఱకుఁగా నని బొంకన్. ౫౨౮

క. ఏనూటిరువదితొమ్మిది, నేనందును గోపపడకు నీరసపడినా
మీనాలేహము దినరా, దా నీవే మీయఁగలవు-ధర్మమున కనున్. ౫౨౯

గీ. అయిదువందలముప్పది యన్నిరోగ, ములకు దీనినె లోనికిఁ బుచ్చుకొనిన
వజ్రదేహంబు గాదొకో వట్టినోటఁ, దినిన నిర్బాధకం బని తెలుపు నపుడు. ౫౩౦

క. ఏనూటముప్పదొకటగుఁ, దానొక్కరి కీయవలయు దానిం దీర్పం
డీనేరఁడు నాసొమ్మని, పూని యొరునిట్లు నతనిపోఁడిమి యొందున్. ౫౩౧

గీ. అయిదువందలముప్పది యవలరెండు, వెలయు నొకవెట్టి తనతప్పు వెలికిఁదోఁప
కుండఁ గప్పుచు నొరుతప్పు లుఱక యెన్ను, తీర్పరులఁ బట్టుకొని యతితీవ్రముగను

క. ఏనూటముప్పదియుమూఁ, డౌను గురుండనఁగ లేక యభ్యాసముచేఁ
దానే తనంతవాఁ డగు, నానిపుణుండైన చోరుఁ డనం దగుధృతికిన్. ౫౩౩

క. ఏనూటముప్పదియునా, ల్గౌ నెవ్వరిఁ జూడకుండ నతని కతండే
పో వేర్చు నంధకారము, లో నొక్కరుఁ డెఱుకలేని లోయలగదువన్. ౫౩౪

క. ఏనూటముప్పదేనగు, సేనాఁటను బడులు లేవు హితగురువులు తే
రేనోట వినునో నేర్పులు, స్తేనుం డతినిపుణుఁ డగుట తిలకించినచోన్. ౫౩౫

క. ఏనూటముప్పదాఱగు, సేనని యొరులకును జెప్పకే దొంగయఁ దా
మానవుని పగిది మెలఁగుసు, నానావిధచౌర్యములజనము వంచింపన్. ౫౩౬

క. ఏనూటముప్పదేడగు, నేనిమిషమునందు దొంగ యేయింటికిఁ గ
న్నానం బోదును మఱిగు, మ్మాన న్వాకిటద నటంచు మతియించుకొనన్. ౫౩౭

క. ఏనూటముప్పదెన్మిది, యానొక్కనినిమించి యొక్కహర్త వినోద
శ్రీ నెఱపి పట్టుపగకే, గానంబడ కెల్లవస్తుగణము హరింపన్. ౫౩౮

గీ. అయిదువందలముప్పది దైనవెనుక, తొమ్మిదగుఁ గన్నపుంగత్తి దొరకువడక
యుండుకతమునఁ గన్నగాఁ డొక్కనాఁడు, గత్తి మఱవఁడటం చనుగాథ వుట్టె.

గీ. అయిదువందలనలువది యన్నియెడల, వెలయును బ్రదర్శనంబు లెవ్వాలనఁ జూప
రద్భుతంబుగ సంధిసేయంగ నొదుగు, కత్తి యిట్టిదటంచుఁ జిక్కకయ యేమొ.

క. ఏనూటనలువదొక్కటి, గా నేఁజూచితిని మద్దికాయవలెనె ము
క్కోనములు దేరఁ జివరను, జేసెఁడు బెత్తెఁ డగుఁగత్తి చిత్రంబన నా. ౫౪౧

క. ఏనూటనలువదియురెం, డౌ నొక్కఁడుఁ గత్తిఁజూడ కాలోచనపై
నానాగగనాపసనము, లానైపుణిఁ గట్టఁ జూచి తంచు వచింపన్. ౫౪౨

క. ఏనూటనలువదియుమూఁ, డౌ నూతనచోరుఁ డాయుధాప్తికినై
మానెఁడుబొగ్గులు చబ్బుల, తో నిశఁ గొలిమినిడిచనుఁ జతురత మెఱయన్.

క. ఏనూటనలువదియునా, ల్గౌ నలకమ్మరియు నుదయమైనం గని యె
వ్వానికిఁ దెలియకయుండం, గా నొనరిచి యిడును రాత్రి కమటమున ననన్. ౫౪౪

క. ఏనూటనలువదైదగు, నే నెటి నొరులెఱుఁగకుండ నీపనిచేయుం
డా నలకమ్మరి [illegible] యెవ, రేనిం దలఁతురొకో యనుచు నేడ్చెడు వెట్టిన్. ౫౪౫

గీ. అయిదువందలనలువదా ఱగును బెద్ద, పులియదిగో నన్న నిదిగో నీవలది తొంక
యడెడువారలెగాని యీయవని వాస్త, వంబు నరయ రటంచని పనరువెట్టె. ౫౪౬

గీ. అయిదువందలనలువదే డగునుదొంగ, తనయు నలరాత్రి కడుఁ బ్రేమఁ దల్లిపోఁత
దఱిని రక్షించు దొంగలతల్లి కేడ్వ, భయ మటంచన వీడ నపాయమునను. ౫౮౭

క. ఏనూటనలువదనిమిది, యా నిసి నొకవీథికేగి యరచెడుచోఁ దే
లూనంగుట్టిన నేడ్చుట, మాని కృశింపంగ వెఱ్ఱి మఱిఁగినయేనిన్. ౫౮౮

క. ఏనూటయేఁబదికినొక, టూనంబగు వెఱ్ఱి యెన్నియున్నను ధనమే
గాని స్పృశింపనిదొంగను, మానుగ సమయమది యొక్కమాఱు భజింపన్. ౫౮౯

గీ. అయిదువందలయేఁబది యగును జేఁక, టిని బరులయిండ్ల వెసకి పెట్టినది తీయు
చాడ్వునను సర్వమును గొని చప్పుడేమి, చేయకయ చనుచోరుని చిత్రచర్య. ౫౯౦

క. ఏనూటేఁబదియొక్కటి, యా నుద్యోగములు లేవొ యధికారము లే
దో నమలరాదొ పుల్లెలు, చీ నిసియం దర్థహరణచింతలు తెగడన్. ౫౯౧

క. ఏనూటేఁబదిరెండగు, నౌనో కాదో యటన్న యర్థంబునకై
నానాబాధలు చీఁకటి, లోనంబడి యేడ్చునే ప్రలోభము కలిమిన్. ౫౯౨

క. ఏనూటేఁబదిమూఁడగు, నానుం గనుదృష్టి యంజనాదికమున నం
ద్రినను భటులకు దొరకక, పోనుండెవె మందులనుచు బోధించెడువోన్. ౫౯౩

క. ఏనూటేఁబదినాల్గుం, గానెన్నదు రల్కవడెడు కాలంబునఁ గా
లూనినచోఁ గలయుసుమును, బానుపుపైఁ జల్లి స్వపితు వంచింతురనన్. ౫౯౪

క. ఏనూటేఁబదియైదగు, గానంబడినట్టి వస్తుకాండం బెల్లం
బానుగొని యెట్లుదాఁచునో, యేనెరి సొమ్మగునొ యంచు నెంచెడునేనిన్. ౫౯౫

క. ఏనూటేఁబదియాఱగు, మానిసి చడివట్టి గోడమాటున డాఁగం
బో నూతఁబడిన చోరుని, కానఁడును బుద్ధిరామి కాశ్చర్యముగాన్. ౫౯౬

క. ఏనూటేఁబదియేడు వి, శానాథుఁడు గ్రుంక సర్వసాహాసముల మా
ర్గానఁబడి "బడితివాద్యవి, ధానమున" న్నరులదోఁచు తస్కరుచర్యల్. ౫౯౭

క. ఏనూటేఁబదియెన్మిది, యానొకరిద్దఱను గ్రామమంతయు దు
ర్మానమానూననిందవడు లో, కానం గ్రహచారమనుచుఁ గలఁగెడునేనిన్. ౫౯౮

క. ఏనూటేఁబదితొమ్మిది, యా నుత్సవములను బగటియందే మ్రుచ్చున్
మానుగఁ దిరుగుటఁ జూచియు, మానమి నిశ నట్టిపని ప్రమాదం బనుచున్. ౫౯౯

క. ఏనూటఱువదియగు బరి, కానిం గొని బ్రదుకు నానగండల బ్రదు కి
స్సీ నిందకు నిలయమ్మగుఁ, దానును దత్ఫలముకతనఁ దామసి యగుటన్. ౬౦౦

క. ఏనూటఱువదియొక్కటి, యా నొక్కొక నెలఁత యత్త పెట్టిననగల
న్మానమున నపహరించిన, మానిని నగలాత్మభర్త మఱుఁగుపఱిచినన్. ౬౦౧

క. ఏనూటతొంబదిరెండగు, జ్ఞానాపేతమగు శిశువు కాయంబున వి
జ్ఞానులు నగలందొడిగి య, ధీనము గావించిరేని తెక్కలిగమికిన్. ౫౬౨

క. ఏనూటతొంబదిమూఁడగుఁ, బూనిక నొరుబిడ్డ ముద్దుముచ్చట లని దు
ర్మానలు గొని యొడలంగల, వానిని హరియింప నర్థవాంఛానిరతిన్. ౫౬౩

క. ఏనూటతొంబదినాల్గగు, మానిను లాకకొంద అరవుమార్గము గాఁగన్
నానాభరణంబులు గొని, స్తేనులు హరియించి రనుచుఁ జెప్పిరయేనిన్. ౫౬౪

క. ఏనూటతొంబదియైదగు, నేనాఁడును నెరవుదెచ్చి యిడికొను టది లే
దేని న్మర్యాదకు వెలి, తానో యెరవులవి బరువులన నెఱుఁగరొకో. ౫౬౫

గీ. అయిదువందలయతొంబదియాఱు పగటి, చుక్క రేచుక్కలను జోలుచోరు లవని
మాటలనె మోసపుచ్చు కైలాటకాండ్రు, వర్తకులు వారిప్రక్కఁ బోవఁ గదుహాని.

గీ. అయిదువందలయతొంబదే డగుచు సూత్ర, ములును సంధులు నర్థసముచ్చయములు
బహుళపక్షాగమంబులు స్వార్థపరత, లెన్న మ్రుచ్చిమి వ్యాకరణోన్నతిఁ గను.

క. ఏనూఱ్ఱతొంబదియెనిమిది, తానొక్కనియొద్ద నేర్చి తనకంటె గురున్
హీనునిగాఁ జెప్పుచుఁ బ్ర, జ్ఞానష్టిం దిరుగు మోసగానిం గలఁచున్. ౫౬౮

క. ఏనూటతొంబదితొమ్మిది గా నొక్కనిప్రక్క హంస కాకీయోపా
ఖ్యానముగ మెలఁగి కన్నులు, గానక భుక్తాలయంబు గర్హింపనగున్. ౫౬౯

గీ. అయిదువందలడెబ్బది యగును గురువు, గారు మర్మముచేసిరి కాంచి వెలికిఁ
దెల్పుచున్నాఁడ రండని తెలివిలేని, పనుల ధనమార్జనముచేయు పలుగువెట్టి. ౫౭౦

క. ఏనూటడెబ్బదొక్కటి, యతా నొక్కనిగూడి వృద్ధినంది యనిశమున్
వేనోళ్ల నతనిఁ బొగడచు, నేనూహలు మార్చికొంటి నిపుడని తెగడన్. ౫౭౧

క. ఏనూటడెబ్బదియురెం, డౌ ననవసరమని విడువ నాచార్యుఁడు నే
నేనిపుణతఁ గనిపట్టితిఁ, గానియెడం జగతి లోటుగాదే యనినన్. ౫౭౨

గీ. అయినువందలడెబ్బదినంటి మూఁడు, పొలుచుఁ గసువెట్టి నరు వెమపోటుగాఁగ
దృష్టిదోషాఖ్య మది యెన్ని యేనితెఱఁగు, లగును గొన్నింటి వివరింప నవసరంబు.

క. ఏనూటడెబ్బదియునా, ల్గౌను సదాపరగృహముల నట్టాడుచుఁ ద
ద్ధేనువులనో మానవులనో, పూనికఁ గన్నెత్తిచూచి పోఁదలఁచు నెడన్. ౫౭౪

*గీ అయిదువందలడెబ్బదియైదు కంటి, దెబ్బ తప్పినను గంటిదెబ్బ తప్ప
దనెడుసామెతగా విషమాత్ము లరసి, లేని జెడుఁ గొన్నివస్తువుల్ వృద్ధిలేక. ౫౭౫

---

* కంటిదెబ్బ=ఱాతిదెబ్బ-కంటిదెబ్బ—కన్నుదెబ్బ.

గీ. అయిదువందలడెబ్బదియేఁడు కంటి, కంటెఁ జేతాఁకు చెడ్డది గలదు పాడు
కాయ యొక్కండుగోసినఁ గాయ దింకఁ, జీడపట్టును మిగులఁ బ్రసిద్ధ మిదియు.

గీ. అయిదువందలడెబ్బదే డగును బాలు, పితుకుచుండంగఁ జూడఁ జేఁపినది మరలఁ
జేయు నెగఁజేఁపు క్రిందను చెడును గొడ్డు, చిట్టెఁడీయదు గంపెఁడుచిట్టు దిన్న.

క. ఏనూటడెబ్బదెనిమిది, యగా నొక్కనిదృష్టిపడిన నావుపాదుగులో
మానెఁడుపాలకు నడ్డెఁడు, గానంబడు రక్త మిదిప్రకాశము జగతిన్. ౫౭౮

క. ఏనూటెనుబదికొక్కటి, యౌను గొఱంతగఁ బచించు నవసరముల నె
వ్వానితో కన్నుపడంగను, జోసది నీరుగనో పెద్దపుర్వులుగానో. ౫౭౯

గీ. అయిదువందలయెనిమిది యగును జిత్ర, దృష్టి తాఁబెట్టు నన్నంబుఁ దృష్టిగా న
మృతసమానముగా నేరికేని వారలు, పెట్టువది చూడ నోపదు వెఱ్ఱితల్లి. ౫౮౦

క. ఏనూటెనుబదియొక్కటి, యగా నేత్రముకంటె మిగుల హస్తముకంటెన్
మానవులదర్శనంబున, జానొక దోషంబు సర్వసామాన్యముగాన్. ౫౮౧

క. ఏనూటెనుబదిరెండగు, నేనూరికిఁ బోవునపుడు నీవెదురైనం
గానేరదు కార్యం బని, మానసమునఁ బుట్టుశంక మఱి యట్లగుగన్. ౫౮౨

క. ఏనూటెనుబదిమూఁడగు, నేనీదినమునను లేచి యెవ్వరిమొగముం
గానంగానో యి ట్టివ, మానం బయ్యెనని చెప్పుమాటలు విని నన్. ౫౮౩

క. ఏనూటెనుబదినాలుగు, మానవదర్శనముకంటె మాటలదోషం
బౌను బ్రయాణముపట్టునఁ, గానంబడు దానిఫలము కడువేగమునన్. ౫౮౪

గీ. అయిదువందలయెనుబదియైదు మీర, లెక్కడికి వెళ్లుచున్నార లెపుడువత్తు
రనిన విఘ్నంబు గావుట నన్యులేగు, నప్పుడెదురుగ రారు మాటాడ రరసి. ౫౮౫

గీ. అయిదువందలయెనుబదియాఱు పిదప, నెవ్వరేమందురో యని యింతిముందు
వచ్చి బిడ్డకుఁ దెండు పావడకుఁబట్టు, పసుపుఁ గొమ్ములు దెమ్మని పలుకుఁ బతిని.

గీ. అయిదువందలయెనుబదే డగును నరులు, పరులఁ గనుఁగొని చేయునప్రలాప
మునకు నాక్షేపమను పేర ముఖ్యవిషయ, ములను గొన్నింటిఁ దెల్పుట మోసగాదు

క. ఏనూటెనుబదియెనిమిది, యానస్త్రావక్రుఁ డంగజాకృతులను హా
స్యానుకృతిం దొంపాడుచుట, దీనం బలుదెఱఁగులుండుఁ దెలియవలసినన్. ౫౮౮

క. ఏనూటెనుబదితొమ్మిది, యగా నెంతప్రమాణముంటి నని తన్నెఱుఁగం
డైనను బొడుగరిఁ ద్రాడని, జానోజీ యనుచుఁ బొట్టిఁ జక్కటులడువన్. ౫౮౯

గీ. అయిదువందలతొంబది యాలయముల, దేధనమును మ్రుచ్చిలు దిట్ట దొంగ
తనముచేసినఁ బుట్టు నిర్ధనుఁడుగాఁగఁ, బాతకమ్మని ధర్మము ల్పలికెనేని. ౫౯౦

క. ఏనూటతొంబదియునొక, టౌ నొక్కని కెంతవానికైనను గొంచెం
బూనముగఁ బల్కకుండిన, చో నిద్దురపట్టకుండుచొ ప్పరసికనన్. ౫౯౧

క. ఏనూటతొంబదియుంరెం, డౌ నుపాంభఃయుఁడు నవ్వ నాయతజఘనుం
గానంగ వెనుకబఱువని, తానెక్కిన బండి కఱకఁ దలఁపండైనన్. ౫౯౨

క. ఏనూటతొంబదియుమూఁ, డౌ నూనెమెఱుంగుకొప్పు టూర్యను జొల్లెం
బూనినవఁ దాకిని నగు, నేని న్నొగసులకుఁ గాలవిదియా యనుచున్. ౫౯౩

క. ఏనూటతొంబదియునా, ల్గౌ నుబ్బినబుగ్గలతివ యవటీటను ఘూ
ణానూన దీర్ఘకంధర, న్యూనతఁ బొడగన్నపట్ల నులుకుచు నుండున్. ౫౯౪

క. ఏనూటతొంబదే న్గౌ, పీనుఁడు గొల్లాయిఁగట్టుఁ బిఱుఁదులు దిగవం
చానఁగ నవ్వినఁ బౌరుఁడు, జానపదుం గేలిసేయ సంసిద్ధముగాన్. ౫౯౫

క. ఏనూటతొంబదా అవ, ధానింగని యాశుకవి వితాయని నవ్వన్
ధీనిధిని యాష్టగాని మ, హానాటకకర్త నట్టహాసము సేయన్. ౫౯౬

క. ఏనూటతొంబదేడగుఁ, జీనాంబరధారిఁ గాంచి చిఱునవ్వునఁ బ్రా
చీనావీతిస్వదేశవ, సానుఁడు సఖుఁ జూచుచున్ దిసంతులుగొట్టన్. ౫౯౭

క. ఏనూటతొంబదెనిమిది, యతా నలగూర్జనిఁ గేరళాంగన ద్రవిడ
స్త్రీని యవని గద్దేహిం, దూ నయమార్గనిధి నలకునుస్మృతిని నగన్. ౫౯౮

క. ఏనూటతొంబదింటికిఁ, బైనొకతొమ్మిది వహించు భావమఱఁదుల
స్నానావమానపద్ధతి, మానింపక చేయుహాస్యమార్గము లెల్లన్. ౫౯౯

గీ. ఆఱువందలయెల్లు బాల్యమున ముద్దు, కొఱకుఁ దండ్రులఁ దాతలఁ గోరతిట్టు
మనుచు నేర్పుదురేని క్రమాభివృద్ధి, నదియ యగుఁ గూసువిద్యగా నర్భకులకు.

ఇది షష్ఠశతకము.

సప్తమశతకము.

గీ. ఆఱువందలయొకటి విద్యార్థు లన్య, బలపములు లేఖనులును జాఁపలును దొంగి
లించి పట్టుపడన్ నాకులేవె బలప, ములును గంటము లనుచును బూకరింప. ౬౦౧

గీ. ఆఱువందలరెంటిలో నస్యపుస్త, కంబు హరియించి నెమలియీఁకలను నాఁచి
దొరకవడి సిగ్గువడి చెడుదురు దురభ్య, సనములను బాలురని వెట్టి చాటిచెప్పు.

గీ. ఆఱువందలమూఁ డుపాధ్యాయు చపర, యెత్తుకొనిపోయి మాయమ్మ యిచ్చె ననుచు
బొంకి పేరున్న దెఱుఁగక బుద్ధిహీను, లపహాసనదుర్వచములపాలగుదు రేని. ౬౦౩

గీ. ఆఱువందలనాలుగౌ నరయ కొఱకరి, వస్తువుల బాలకుండు దేవానినింటి
పెద్ద లర్థార్థులై పెఱవీథి నమ్మఁ, జూపినను బాలు వారింపఁజూడకున్న. ౬౦౪
గీ. ఆఱువందలనైదౌ చితరార్థములను, జూడ నవి తానుహరియింపఁజూచుజాడ
లాదవఁజేసెడు తలఁపను నోర్జగాక, శిక్షకులు లేర నేర్పంగఁ జేయివట్టి. ౬౦౫
గీ. ఆఱువందలయాఱు కన్నట్టిదెల్లఁ, దనకు రావలయునటంచుఁ దలఁచి కాని
కొఱకు బహుకష్టములఁ బడి కొనలుసాగు, నోర్వలేమిని గుందుచో నొప్పువెఱ్ఱి.
గీ. ఆఱువందలయేడగు నల్లకాని, కన్నదని లేదు తనకని యొప్పుచాల
కిరుదెఱంగుల వగచెడు హీనుమనసు, వట్టిహాలార్పు వెఱ్ఱి సుస్పష్టముగను. ౬౦౭
గీ. ఆఱువందలయెనిమిది యగుగునొక్కొ, పరులవిత్త మటంచును బరిగణింప
కెదురుచూచుటచే బుద్ధిహీన మగును, దానిచేఁ బుట్టువెఱ్ఱి కొందఱకు జగతి. ౬౦౮
గీ. ఆఱువందలతొమ్మిది యగుచు వెఱ్ఱి, యొద్దియో లోపముండిన యెడను బట్టు
వసతిలే కూడనింబాడు ప్రజ్ఞ యదియ, కారణం బగుచుండు సాధారణముగ. ౬౦౯
గీ. ఆఱువందలపది చూడనగును దావు, మెదడునకు లేకపోయిన మిక్కిలియును
జిన్నతలతోడఁ బుట్టిన చిన్నవాండ్ర, చేష్టలను వారితండ్రులచేష్ట లరసి. ౬౧౦
గీ. ఆఱువందలపదునొకం డగునుదైవ, మనుకూలముగా నుండుటరయ కల్ల
వారివలె నాకు వలయు నైశ్వర్య మనుచుఁ, బాటుపడి వ్యర్థుఁ డగువాని భ్రాంతి వెఱ్ఱి
గీ. ఆఱువందలపండ్రెండు వ్యర్థశూన్య, వాదముల నాలకించి యపప్రలాప
మాచరించుచు సద్బుద్ధి యాదరింప, నారటంపడ బుద్ధివికార మగును. ౬౧౨
గీ. ఆఱువందలపదుమూఁ డగును ధనికుఁ, డయ్యు సామర్థ్యముండియు నడుగుదాఁట
కాలరుల మాట దుష్కార్యజాలకృతి స్వ, మాన మెఱుఁగక చెడు పరాధీనువెఱ్ఱి.
గీ. ఆఱువందలపదునాలు గగును హంస, లేదు కలిలోన సింహంబు లేదు కాకి
కాదిదియు వేఱుపక్షి నిక్క మగునవిగ, తించె ననుచును దలతిక్క దిరుగకున్న.
గీ. ఆఱువందలపదునైదు దనంత మొడమె, గలదు తెలుగ దటంచు దుష్కార్యపరతఁ
గన్నుఁగానక వావివంగడము లెఱుఁగ, కయును విహరించు దుర్బుద్ధి కయిపుగాదె.
గీ. ఆఱువందలపదునాఱు వ్యవహరింపఁ, బడు ధనాద్యాశ లేవడివలనఁ దనకు
నదివలయు నిద్దివలయు నం చందరాని, కోరుకుల గోరుమనుజుని జేరియుండి. ౬౧౬
గీ. ఆఱువందలపదునేడు వ్యర్థు లన్య, విత్తయువతీప్రలోభంబు వెలఁదు లన్య
విత్తయువక ప్రలోభంబుఁ జిత్తమందుఁ, గలిగియుండుట యాశనాఁ గాంచుఁ బేరు.
గీ. ఆఱువందలపదునెన్మి దగు సహార్శి, శంబులు దరిద్రులు మనోరథంబులఁ గడ
పఁగను వారిచ్చిరేని యీపట్ల నర్థ, వంతుఁడను గానె యని వృథా చింతసేయు.

గీ. ఆఱువందలపందొమ్మి దగుచు దలఁచు, కొన్నిపన్నియు వచ్చినా యెన్నఁడైన
వచ్చు రాకుండు దానితోపాటు విద్య, కై ప్రయత్నింపకుంట నిరాశ యనఁగ.

గీ ఆఱువందలయిరువది యగుఁ బరార్థ, మందుఁ గాంక్ష యొనర్చుట యాసలేని
వాఁడుగలఁడొక్కొ సన్న్యాసివంటివాఁడుఁ, గాంక్షసేయుఁబరార్థసంగ్రహము పొంటె

గీ. ఆఱువందలయిరువదొం డగును బరుల, వలనఁ దాఁ గోరుసర్వంబు వచ్చినట్టి
వస్తువులపైని బెఱయీఁగ ప్రాలనీక, కాచుకొని యుండువానికాంక్ష కగునింద.

గీ. ఆఱువందలయిరువది యవలరెండు, చనును నాకంటెఁ గలఁడె యైశ్వర్యవంతు
డంచును నన్ను దర్శింప కర్థఘటిక, యుండలే రను చిత్తసమున్నతికిని. ౬౨౨

గీ. ఆఱువందలయిరువది యందుమీఁద, మూఁడు నాకంటెఁ జదివినవాఁడు లేఁడు
డొక్కశుద్ధి యయినను వాఁడు విధిలేదు, నన్నుఁజూడక యని గర్వనటన దెలుప.

గీ. ఆఱువందలయిరువది నంటి నాల్గు, విస్తరిల్లును వాఁడెంత వీనిధనము
వీని విద్యయు నెంత నావెనుక నిలువ, నర్హుఁడే యని యెల్లర నవమతింప. ౬౨౪

గీ. ఆఱువందలయిరువదియైదు నీవు, చేయునది యేమి-చెప్పుకో-చేతనైన
నేను రేపేగి సభలోన నిప్పుకాయ, వాట మొనరింతని తిరుగఁబాటు సేయ. ౬౨౫

గీ. ఆఱువందలయిరువదియాఱు బీద, వాఁడు ధనకాంక్షసేయు స్వాభావికముగ
నర్థవంతుఁడు నీచమార్గానుసృతిని, గాంక్షసేయుట తగదని కానకున్న. ౬౨౬

గీ. ఆఱువందలయిరువదే డగునుస్వల్ప, వేతనంబులచే ధనస్పృహ యొనర్చ
న్యాయదీక్షితులైనపరార్థ్య లధిప, లర్థమాశించి లంచంబు లందుకొనిన. ౬౨౭

గీ. ఆఱునూటిర్వదెన్మిది యగును దమకు, లంచములు మాటలాడఁగా నుంచుకొందు
రాంతరంగికు నొక్కని నధిపు లంచు, లోన గుటకలు మ్రింగు నలోభివెత్తి. ౬౨౮

గీ. ఆఱునూటిర్వదియుఁ దొమ్మి దగును నీవు, పక్షమొనరింపఁ జెప్పుదు వారికిచ్చు
నది యటుంచుము నాకెంత యనుచు సంగ, డిని సమారాధనముసేయు ఘనునిబ్రదుకు

గీ. ఆఱువందలముప్పది యధిపు వనిత, జగతిఁబాలింపఁ జను భర్తసన్నిధాన
వర్తులకుఁ గోళ్లఁ గొనిరండు వచ్చునపుడు, నేయిదెం డూళ్లలోన దండియని చెప్ప.

గీ. ఆఱువందలముప్పదొం డధిపుఁ డింటఁ, గుడువఁ బిల్చినచేలుల చెంగులనుగల్గు
ముడియ విప్పెడునట్టి యప్పుడేఁతి ముడియు, విప్పునా సుప్రసిద్ధికి వెలయుఁబేరు.

గీ. ఆఱువందలముప్పది కవలరెండు, మాధవుం డడిగింప శ్యమంతకంబు
వేసిరొకనింద నన్నయ భీమకవిని, విన్నదియులేదు నిందలువేసి రెట్లు. ౬౩౨

గీ. ఆఱువందలముప్పది కవలమూఁటఁ, బాముసకు నంతభయమందఁ డాముగొన్న
రాజునకుఁ దెల్పుటెటు గవిరాఁగ నాత్మ, పదవిచెడకుండ నని మంత్రి భయమునందు.

గీ. ఆఱువందలముప్పది యవలనాల్గు, పండితుఁడు వచ్చె నేని భూభర్త కెఱుఁగఁ
జెప్ప కాస్థానపండితుఁ డిప్పు డసను, యమని పిఱికితనమ్మున నంజెనేని. ౭౩౪

గీ. ఆఱువందలముప్పదియై దగస్త్యుఁ, డద్రియభివృద్ధి నడఁచు టేయద్భుతంబు
వృద్ధికిని రాఁదగినశిష్యు నేపునొజ్జ, యడఁగఁద్రొక్కుట కాక మహాద్భుతంబు.

గీ. ఆఱువందలముప్పదా ఱధికునొద్దఁ, దనకుఁ గలచనవునఁజేసి తగినవాని
గుణము లవగుణములుగఁ జేర్కొని యుపండి, తుం డసూయను దరిఁ జేర్పకుండె నేని

గీ. ఆఱువందలముప్పదే డధిపునొద్దఁ, దనకు వచ్చెడునది నొల్లుకొనుచు నొరులఁ
గూర్చిచెప్పుటకుఁ గుధి జంకు నొకవేళఁ, గినిసి తన కిచ్చుదానఁ దగ్గించునేమొ.

గీ. ఆఱువందలముప్పది యవ్వలనెని, మిదియగు నధికారంబుచే మిట్టిపడుచు
బిచ్చగాండ్రన విజ్ఞుల వెడఁగుఁదనము, తెలియ రవ్వారియుద్యోగబలము వీరు. ౭౩౮

గీ. ఆఱువందలముప్పది యవలఁదొమ్మి, దధికృతులు తమ్ముఁ బండితులాశ్రయించు
టాత్మగౌరవహేతువం చరయ కర్థి, విధమునం జుల్కఁజూచుట వెకిలితనము. ౭౩౯

గీ. ఆఱువందలనలువది యర్థపుండు, పండితుని దీవనల గ్రహింపం దలంప
కాసవడుఁ బొగడించుకో నాత్మయందుఁ, తదజ్ఞు లద్దాని వెంగలితన మనారె ౭౪౦

గీ. ఆఱువందలనలువది యొాలనొకటి, యఖిలవిద్యల మఱపులేనట్టి శాస్త్రి
వచ్చినపుడెల్ల నెవరని ప్రశ్నచేయు, ద్రవ్యవంతునిఁ బట్టు పరాకువెఱ్ఱి. ౭౪౧

గీ. ఆఱువందలనలువది యవలరెండు, బ్రహ్మరాక్షసిపట్టినవానియింట
దండమున నున్నగుడ్డలు తగులఁబడువి, ధమునఁ దోఁచుట చిత్తవిభ్రమ మటంద్రు.

గీ. ఆఱువందలనలువది నంటిమూఁట, నర్థికిచ్చిన నిచ్చి యీయాయకయ పుచ్చి
యూరకుండక కూలిచేయు మని బండి, లాగుమని బుద్ధిచెప్పఁ బ్రలాపమగును.

గీ. ఆఱువందలనలువది యైనపిదప, నాల్గు పరులకు బోధించునయపథంబు
తాను దిగనాడుటొరుల కింతయును దెలియ, దనుకొనుటయజ్ఞతాగుణమం డ్రుబుధులు.

గీ. ఆఱువందలనలువదియైదు తాను, జౌర్యమొనరింపఁగడఁగు స్వజ్ఞానమునను
దాని నన్యులెఱుంగుచో వానియనిత, లంచు టగును మఱపు తెఱ పంచువెఱ్ఱి. ౭౪౫

గీ. ఆఱువందలనలువదియాఱు నశ్వ, రంబగు ధనమ్ముచేకొని రాత్రి పవలు
శాశ్వతంబగు నయశము సంగ్రహించు, కొనఁగఁ దివురుట లాహిరి యనెడువెఱ్ఱి.

గీ. ఆఱువందలనలువదే డగును మాన, మెడలి తలిదండ్రులను వీడి యెవరుచెప్ప
వెనుకముం దెంచ కొరులను వెంబడించి, గుణధనము గోలుపోవఁ జొక్కనకుగులుతు

గీ. ఆఱువందలనలువది యవలనెన్మి, దగును వితీగిననూదియు నంతమందు
వెంటరాదని యెఱుఁగక విత్త మర్థి, కిడక యడుగనిక్రొర్యుల కిడుటమత్తు. ౭౪౯

గీ. ఆఱువందలనలువది యవలఁదొమ్మి, దడుగులంబట్టి ఱాడిన యర్థిఁ దన్ని
కోడిమలం దొంగ తలవట్టి గుంజి యర్థ, రాత్రమునఁ గొన్న ప్రొక్కు-నర్థపతిసిగ్గు.
గీ. ఆఱువందలయేఁబది యగును ధనికుఁ, డర్థులా మీరు మాకంటె నధికు లంద
లును నోసంగుదు రేల్లరకును నొసంగి, చదికిలంబడుదు మనిహాస్యంబు నెరప. ౬౫౦
గీ. ఆఱువందలయేఁబదియగునొకటి, శైవులకుఁ బెట్టరాదని జైనులకును
బుడుకరాదని శ్రీవైష్ణవులకు మాత్ర, ము పిడికెఁడుపెట్టు నెఱదాత మొఱకుఁడనము.
గీ. ఆఱువందలయేఁబదియండ రెండు, ధనికుఁడన నెవ్వరైన యాచనకు వత్తు
రర్థిపులు కరగ్రహాయత్తు లగుదు రనుచు, బెదరుచూపులఁ జింతించు టదరిపాటు.
గీ. ఆఱువందలయేఁబదినంటిమూఁడు, పిసినిగొట్టని తిట్టినఁ జెడచెవి నిడి
పోయెఁ బ్రాణంబులనఁ బీడవోయె ననుచు, మిన్నకుండుట గౌర్వని యెన్ను జగము.
గీ. ఆఱువందలయేఁబది ననుసరించు, నాల్గు లోనికి నర్థిరా నయము చూపి
మాడ యిడి పంపి ద్వారస్థు మాసవేత, నమునఁ దెగఁగోయు దానశౌండగరిమంబు.
గీ. ఆఱువందలయేఁబదే నాభరణము, గుత్తమై తొల్వరాకున్నఁ గుడుపుమాని
యంగములు చిక్క సవ్వలనవధరించు, నట్టిచుసలాగ్రబుద్ధులఁ బట్టువెట్టి. ౬౫౫
గీ. ఆఱువందలయేఁబదా ఱధికు యాచ, కులనీ పండితులని పందువులని యుత్స
వములని వివాహములని యు వడుగు లనియు, విన్న!వ్యయభీతి మైకమ నొత్తిపట్టు.
గీ. ఆఱువందలయేఁబదే డవశ మనెడు, వెఱ్ఱి వ్యసనంబులం జిక్కి విత్తనాశ
మరయ కాపులబోఁధల నాలకింప, కెప్పుడుఁ దదేకనిష్ఠితుం డేనిఁబొందు. ౬౫౭
గీ. ఆఱువందలయేఁబది ననుగమించు, నెనిమిది గృహాంతరావస్థవినక పణ్య
యువతియే ప్రాణ మద్దానియొడలె జగమ, టంచు విహరింప మైమఱ పనఁగఁబడును.
గీ. ఆఱువందలయేఁబది నానుతొమ్మి, దష్టకష్టములంబడి యార్జనంబు
చేసినట్టి ధనంబు డించి చనలేక, తలకడను మాటఁబెట్టుకో దైన్యమగును. ౬౫౯
గీ. ఆఱువందలయఱువది యంతమందు, భూశయనమునఁగూడ డబ్బువిడఁ బ్రాణ
మొడలకుండిన రూప్యము ల్గడిగి నోట, బోసినం బోవు నతనిది మోహ మగును. ౬౬౦
గీ. ఆఱువందలయఱువది నాశ్రయించు, నొక్క టీలోకమెల్లఁ దానొక్కరుండ
సృష్టిచేసినయట్లు నాయిది యు నాది, యనుచు మమకారమందుట కగును బేరు. ౬౬౧
గీ. ఆఱునూఱులమీఁదట నఱువదియును, రెండు నెలలోప లగును బ్రార్తి శత మొక్క
రేఁడుబ్రదికిన రెండు గావే యటంచు, నెవరికోసమొ గడియింప నెంచుచింత ౬౬౨
గీ. ఆఱునూటిఱువదియుమూఁ డగును మించె, మాట యడుగంగ వచ్చిన మార్చు పెట్టు
లందుమే కాని యెందఱకంచుఁ గన్ను, మూసి యోజించుటకుఁ బేరు మూర్ఛయనఁగ

గీ. ఆఱునూటిఱువదియునా ల్గగును దైవ, మా యొసంగఁగరాదె నీవందఱకును
మాపయిని బడ రీదిక్కుమాలినట్టి, ప్రజయనుచు దైవమును బల్కఁ బ్రార్థనంబు. ౬౭౪

గీ. ఆఱువందలయిఱువదియైదు చావ, రాద యాచకు లందఱుఁ బ్రాణభీతి
యేల వారికి నట్లేని నేడిపింప, రనుచుఁ జింతించు టగును గృపాతిశయము. ౬౭౫

గీ. ఆఱువందలయిఱువదాఱగును నిన్ను, నెవరు కొందురో యొకపఱకేని నర్థి
కొసఁగక గడించి చత్తు మొఱ్ఱో ధనంబ, యేమికానుంటి వన దుఃఖ మిలను వెలసి.

గీ. ఆఱువందలయిఱువదే డడుగలేదు, పెట్టలే దేల దైవమా వెంటఁదిరుగు
చుంటి ననుఁజంపఁ దిని పడియుండఁ గన్న, కుక్కైనా యను ధనియనాకులత యొప్పు

గీ. ఆఱువందలయిఱువదినంది యెనిమి, దాధిపత్యంబొ చదువో నాయార్జనమున
కేల ననుజీమల ట్లలయింత్రు చదువ, రులును నధికారు లనిన విరోధ మగును. ౬౭౮

గీ. ఆఱువందలయిఱువదియన్వలఁ దొమ్మి, దగును బాల్యము లేకున్న నంతకంటె
ముందుఁ బుట్టిన నెంతసొమ్ము గడియించి, యుందునో యనఁ బరితాప మొప్పుధనికి.

గీ. ఆఱువందలడెబ్బది యాలుబిడ్డ, లకును బెట్టితి నేఁడింటి నాయమునకుఁ
బాలుపలపుట్టదా వృథా పడితిఁగష్ట, మోర యనఁగఁ బశ్చాత్తాప మనెడివెఱ్ఱి. ౬౮౦

గీ. ఆఱునూటడెబ్బదియొక్క టగును గడ్డి, తింటి నార్జనకై పడియుంటి నొకరి
జోలి నాకేల యనుచు నాజోలికేల, వచ్చు నెఱుఁగదె మిత్తి యన్వానిదిటవు. ౬౮౧

గీ. ఆఱునూటడెబ్బయిరెం డన్నియెన్ని, కలకుఁ దానుండకున్న లోకము నిలువదు
తానె మూలము లోకమంతకును దన్నుఁ, బిలువకుండినఁ జెడునను వెఱ్ఱితలఁపు. ౬౮౨

గీ. ఆఱునూటడెబ్బదియుమూఁ డాదిభిక్షు, మీఁది మీపేరు ముందుండ మే లటన్నఁ
బొంగి పెద్దంకెఁ బద్దులోఁ బొందుపఱుచు, నతనిదార్ఢ్యంబు గాదె సాహసమనంగ.

గీ. ఆఱునూటడెబ్బదియునా ల్గధికదుర్వి, నీతు లెవ్వరో వారి కివ్విం దటన్న
నేను నేనని యెల్లరు నెగువుపీఁట, కాసపడి వచ్చువారిధైర్యము వహించు. ౬౮౪

గీ. ఆఱువందలడెబ్బది యైదు శిష్టు, లకును విందన్న నవినీతులకడ నిల్చి
సాహసులె సిద్ధమగుదు రీసవ్యసాచు, లన్యుఁ జేసెడినాక్షేప మగు నలజ్జ. ౬౮౫

గీ. ఆఱువందలడెబ్బదియాఱు నేన, మద్యపాయిని విటశిఖామణిని వంచ
కాగ్రసరుఁడఁ గులభ్రష్ట ననుచు నెందు, కైన సిద్ధపడం జాలు నదియ యశము. ౬౮౬

గీ. ఆఱువందలడెబ్బదే డగతికుండు, కులముతక్కువపనిచేసి క్రుంగియుండ
కదియ ఘనకార్య మని మీర లంగఱు నిటు, లాచరింపుఁ డనంగ ధైర్యాతిశయము.

గీ. ఆఱునూటడెబ్బదియెన్మి దాపదఁ దరి, యింప దుష్టాన్నము భుజించి యేన కార్య
కూరుఁడ నటంచు లేచుట చూరుమిగిలి, రచ్చలం దెక్కుటగును జొరవ యనంగ.

గీ. ఆఱునూటడెబ్బదితొమ్మిదగు నకార్య, కరణమున నిర్దయశునిఁ గా గణనసేసి
కొనుచుఁ ద్రొక్కెద వనఁగను దిసెవ సేమి, పందె మనువెట్టి దుర్గతియందు రెండు.
గీ. ఆఱువందలయెనుబది యనుచితంబు, చేసి శిక్షితుఁడై యది చింతసేయ
కొక్కడోసెఁడకాదె యం చూర్చి తుడిచి, వేసికొనుటకుఁ ద్రిభువనవిజయ మంత్రు.
గీ. ఆఱునూటనెనుబదియొం డాన్యపథకు, నేవచాపత్యమును దెచ్చి యిట్టిసురుచి
రాంగు నే లోకమునకు సమర్పణంబు, చేసితి నటంచుఁ జూపుట వావి యగును.
గీ. ఆఱునూటయెనుబదిరెం డాలుబిడ్డ, లెవ్వరును లేనివాఁడు నాక్లిష్ట మగును
శుల్కములు దీయుపెండ్లిండ్లు చూడ నిదిశి, లాక్షరమ్మని వల్కఁగా నగు శపథము.
గీ. ఆఱునూటయెనుబదిమూఁ డాంతరంగి, కానవరతాన్యకామినీహారి లేచి
నాగవాసంబుఁ జూడఁ గృష్ణచరితంబు, వినను దశమంబు చదువనం చనఁ బ్రతిజ్ఞ.
గీ. ఆఱునూటయెనుబదినా ల్గనుభవంబు, గలజనము చెప్ప వినక నిష్కారణముగ
దిగి యొనరిచి దండుగఁబడి తెల్లపోయి,నోట వ్రేలిడుకొనుట యనుభవ మగును.
గీ. ఆఱునూటయెనుబదియై దతఁడు చేయు, దాన లోపములున్నవి నేను జేసి
చూపెద నటంచు వల్దన్నఁ జొరవ చేసి, తాను లోపము సేయఁ దొందర యటంద్రు.
గీ. ఆఱువందలయెనుబది యాఱు కన్ను, దెఱవలే దింతలో మించు దేశహితము
చేయువారలు లేరని సిద్ధపడుట, సభల వాగ్జృంభణమ్మును రభస మగును. ౬౮౬
గీ. ఆఱువందలయెనుబదే డెగును బొజ్జ, పచ్చియాఱదు నంకిళ్లు పట్టువిడువ [కతన.
వార్యసభనిల్చి యేమేమొయనఁగఁ బోవు, "నయితె" "యిఖనేమి" యంచుబాల్యమ్ము
గీ. ఆఱువందలయెనుబది యైన వెనుక, నెనిమిదగును గ్రంథములలో నేమి కలదొ
చదువలే దందుకైన నాసక్తి లేదు, శక్తిలే దూహలను మొగ్గు చతురిమంబు. ౬౮౮
గీ. ఆఱువందలయెనుబది యవలఁదొమ్మి, దక్షిగోచర మగుదాని నరయలేఁడు
తెల్పినను గ్రహియించెడు తెలివిలేదు, నూత్నశోధన కొసరుట యత్నమగును ౬౮౯
గీ. ఆఱువందలతొంబది యగ్బరపుడు, నెలకు నఱువదిదినములు గలవటనియెఁ
దోఁచుచున్నది గొణితము తోడుపడును, గ్రహగతికి నంచు నెంచ దూరశ్రవణము.
గీ. ఆఱునూటతొంబదియొక్క టడిగినాఁడఁ, బండితుల నెవ్వరికిని దోఁపదు కవిత్వ
యంబునం గలపదము లెన్నసెడునూహ, నాకులెక్కింపఁదోఁచె నన్నవగు నూహ.
గీ. ఆఱునూటతొంబదియురెం డరుణాగిరి య, దెప్పుడుప్పెనొ తెలియ నింతేని నెందు
జాడదొరకదు గాని శ్రీశైలపర్వ. తం బనాది యటన దూరదర్శనంబు. ౬౯౨
గీ. ఆఱునూటతొంబదిమూఁ డహర్నిశములు, పుట్టి యెన్నాళ్లొ కాలేదు భూమికంటెఁ
జాలనీవల జూడ్డాలసాయమునను, స్పష్ట మని చెప్ప నగును నిస్సంశయంబు. ౬౯౩

గీ. ఆఱునూటతొంబదినాల్గు స్యందనంబు, లేలతాకని రెండేల రాలటంచు
నన్యభాషల నాల్గుమూఁడైన వెఱుఁగ, కాకళించుట విశద మజ్ఞాన మనఁగ. ౧౯౪

గీ. ఆఱువందలతొంబదే నార్యులవలె, కును గలవు తోఁక లవిగదా క్రోఁతినుండి
మానవులు పుట్టిరనఁగఁ బ్రమాణ మనుచుఁ, జెప్ప నాకాశపుఁబురాణ మొప్పు నెందు.

గీ. ఆఱువందలతొంబదా ఱసను మనువు, మాటలే దంతయును వ్రాఁతమాత్ర మేను
సంజ్ఞలును గొన్ని గలవని చంటిపిల్ల, లెఱుక చేయుదు రన బుద్ధిహీనత యగు. ౧౯౬

గీ. ఆఱువందలతొంబదే డగునుదనపి, తామహునికాల మెఱుఁగఁ డుద్గ్రంథకర్త
వ్రాసికొన్నది నమ్మఁ డూరక యపార్థ, ములను దలక్రిందుచేయ దుర్బుద్ధి యగును.

గీ. ఆఱునూటతొంబదియెన్మి దగును బుద్ధ, గయకుఁ బడమట గుహలోని కారుఫలక
లిఖితమును బట్టి తెనుఁగు ము ఫ్లేంటంచుఁ, జూచినట్టులె చెప్పుట చోద్య మగును.

గీ. ఆఱునూటతొంబదితొమ్మి దన్నిటికిని, సరియయినకాల మెఱుఁగరా దిరువదిరువ
దబ్దములు చేర్చిచూడ సత్యమున కంత, దవ్వుగా దని పలుక నిర్ధారణంబు. ౧౯౯

గీ. ఏడువందలవెఱ్ఱియౌ నిన్నిగతుల, సకలసందేహములకు నాస్పదము గగన
హర్మ్యనిర్మితి నందఱు నద్భుతపరి, శోధకుం డని మెచ్చ నిర్వాహకంబు. ౨౦౦

ఇది సప్తమశతకము.

అష్టమశతకము.

గీ. ఏడువందలయొకటి దుర్వృత్తి ప్రబలి, దేహమును రోగములకును గేహముగను
జేసి తన ప్రాణముల కన్యజీవములను, బలులు వేయుట బుద్ధిదౌర్బల్య మగును.

గీ. ఏడువందలరెండు మేనెఱుఁగ కల్ల, రిగను జిల్లరగాఁగఁ దిరిగి కృశించి
బాధపడువాని నింద్రాక్షిభస్మ మొక్క, మండలము పెట్టుకొమ్మన్న మనుజువెఱ్ఱి. ౨౦౨

గీ. ఏడువందలమూఁడు విజ్ఞోడుగాఁగ, సంచరింప సుపరిచితి సంగ్రహించి
నట్టియక్ష్మకు నమవస నర్ధరాత్ర, మునను వేరులు దీయించుకొనెడువెఱ్ఱి. ౨౦౩

గీ. ఏడువందలనాల్గు వేయిండ్లపూజ, రిగఁ జరించెడు మగనాలు మగనియెడల
మర్మమాతంగిపుపవుల మలయజయుతి, నలఁద మిథునానురాగవిఖ్యాతి నొందు. ౨౦౪

గీ. ఏడువందలయైదు నీహ్యాయరోగ, మితరులకు నెక్కకుండ మాయింటికడప
నడుమ మేకుబిగింతును నక్కకొమ్ము, సంగ్రహింపు మటన్న నసాధ్యమగును. ౨౦౫

గీ. ఏడువందలయాఱు నిర్వీడును శని, వాహనాదియోగం బబ్బు బ్రహ్మరథము
పట్టెదరు వెలిఁగెడు కడపట నొకానొ, క వెలుఁ గన్నను బొంగు టుక్కంత యగును

గీ. ఏడువందలయేడు నాకేని వెట్టి, కుదిరిపోయెను దలకుఁ జుట్టెదను దెండు
చేవరోకలి యెవ్వాళో చెప్పనేమి, మూఁడుతలచుట్లు నిలువన ముదురువెట్టి. ౭౦౭

గీ. ఏడువందలయెనిమిది యెల్లరోగ, ములకు నిచ్చెద రక్షరేఖలను గలవు
తాయెతులు నుంగరములు దురాయికట్టు, లనిన నమ్ముట ప్రాణమ్ము నమ్ముటయగు. ౭౦౮

గీ. ఏడువందలతొమ్మిది యెవ్వరేమి, చెప్పినను వానినే నమ్మి చేసి చెడుట
లోనఁ గలతెల్వి గల దనులోన వినుట, లోన లేకున్న నది యొకలోభగుణము.

గీ. ఏడువందలపది యంబటేలు వచ్చె, ననుచుఁ బొంగెడికోడలి కత్తగారు
చేతఁగోలబుజ్జి చూపుట చెలఁగువెట్టి, తెలియఁబడు నెల్లవోఁ బరాధీన మనఁగ.

గీ. ఏడువందలపదునొకం డేమియన్న, నదియ నమ్ముట పార్థివాహారము విష
లిప్తమగునేని యది నెమిలిగని యాడుఁ, బావురము గూయు ననఁగ విశ్వాసమగును.

గీ. ఏడువందలపండ్రెండు వృక్షములను, గూండ్ల సంజీవిపుల్లలు గూర్చుఁ జెమరు
కాకులని వానినేటిలోఁ గలపఁ బాము, లట్లు యెదురీఁదు నని నమ్ముపట్ల జగతి. ౭౧౨

గీ. ఏడువందలపదునమూఁడిపుడు జగతి, హంసలే దని లేదు సింహంబటంచుఁ
జాతకము వెన్నెలందిను జక్రవాకి, రాత్రి ధవుఁబాయు ననుచు నేర్పఱుచువెట్టి.

గీ. ఏడువందలపదునాలు గెసఁగుఁ జిండి, వెట్టి సర్వంబునందును వివిధగతుల
నద్భుతంబు పిపీలికాద్యఖిలగురుని, వఱకు దీనిని గెలిచినవారు లేరు. ౭౧౪

గీ. ఏడువందలపదునైదు పృథివిమొదలు, పంచభూతమ్ములను మ్రింగఁ బ్రళయమెదురు
చూచుచుండునుభూతిమూల్ చూచుచుండు, లోకమును మ్రింగఁజూచును లోకమెపుడు

గీ. ఏడువందలపదునాఱు మృత్యువు యమ, కాలదుష్కార్యములు జగజ్జాలమును భు
జింప వక్త్రంబుదెఱవి కాంక్షించికొనియు, సిద్ధముగనుండుటను దెలిసికొనవగును.

గీ. ఏడువందలపదునేఁడిదేమిలెక్క, ప్రాణులు భుజించుఁబ్రాణుల రైలుమొదలు
నోరులేనిజంతువులు నాహారమునకుఁ, గడఁగినవి తిండిలో నిదిగాదె వింత. ౭౧౭

గీ. ఏడువందలపదునెన్మి దేఱు చెఱువు, బావి యిట్టివి యత్తల బారినుండి
తొలఁచి యొలయించి పతులకౌఁగిళులకెడపి, తెచ్చి కోడండ్రమెసవు నత్తిపియేమొ

గీ. ఏడువందలపందొమ్మి దేమియముఁడు, ప్రాణులను జంపితినక యల్పముగ నెంపొ
డాఁగియుండిన జీవు దృఢంబుగాఁగ, నతినిశితపాశబద్ధుఁజేసి తిగియంగ. ౭౧౯

గీ. ఏడువందలయిరువది యిట్టివెట్టు, లను గనియె యెంతయొడలున్న లక్ష్యపెట్ట
కీఁగ చీమయు దోమయు నేర్చికొనియె, ప్రాలఁ గుట్టఁగ రతిసేయ వలయునెడలు.

గీ. ఏడువందలమీఁదట నిరువదొక్కఁ, డెల్ల వర్జించి యడవిలో ఋషులు ప్రాణి
కోటి కాధార మగుగాలిఁ గ్రోలుచుంట, నుప్పవులుసును దానియం దున్నకతన.

గీ. ఏడువందలయిరువదిఁ గూడురెండు, భూమిభర్తల కపరంజిభోజనంబు
చేయుచున్నను బిచ్చుకచిట్టిపడియ, ములకుఁ జపలత్వ మిది తిండిమూలము కద. ౭౨౨

గీ. ఏడునూటయిరువదిమూఁ డిందునందు, ననుచు భేదంబులేకుండ నఖిలమునను
దిండివెట్టి ప్రసంగంబు దేకయున్న, లేదు స్వారస్య మీభూమి లేశమైన. ౭౨౩

గీ. ఏడునూటయిరువదినా ల్గేమితోఁప, కున్నధర్మాధికారి కానున్నతీర్పు
నట్టుగనె యాఁపి పోయి యాహారమొనరిఁ, జేసి మఱివచ్చి కూర్చుండి చెప్పుఁదీర్పు

గీ. ఏడువందలయిరువదియేను సభల, యాదినో మధ్యముననో లేకంతముననొ
తిండివెట్టి యొకింత లేకుండ జనులు, రారనుచు వ్రాయుచుంద్రు కార్యక్రమముల.

గీ. ఏడువందలయిరువదా ఱిట్టిసభను, జరుగదే గద శాస్త్రచర్చ ఫలహార
ముండకున్నను నడుమ నేమున్నదింకఁ, దిండికోసనుకద యెల్లదేవులాట. ౭౨౬

గీ. ఏడువందలయిరువదియేడు మనకె, క్కాదు ఖండాంతరులకును గలదుతిండి
వెట్టి చలుదులబల్లల న్వింతపుస్త, కములు వెలసెను సభలలోఁ గలవుతిండ్లు. ౭౨౭

గీ. ఏడువందలయిరువది యెనిమి దింక, సర్వసాధారణపుఁదిండి జనులలోన
నున్న నొకవింతగా నైన నుండవలయు, దానికంటెను మిక్కుటమైనఁ జెడును.

గీ. ఏడునూటిర్వదియుఁదొమ్మి దింటనుదయ, మునసె యిడ్డెన పనికిఁ బోవునపు డన్న
మొంటిగంటకు లఘుభుక్తి యింటికేగి, సంజతఱిఁ బాలు రాత్రిభోజనము తగునె.

గీ. ఏడువందలముప్పది యెపుడుఁగుక్షి, జీర్ణమగుటకు నెడమీక పూర్ణముగను
నింపిపెట్టినఁ దోలుకఁ దానింపె యగును, బిదప రోగోదయంబగు వెట్టితిండి. ౭౩౦

గీ. ఏడునూటముప్పదియొక్క టింటరెండు, రువ్వములు దిని పనికిఁ బోబువ్వ మూటఁ
గట్టుకొని చేతఁగొనిపోవుఁ గరవటముల, నించి కొనిపోవు నంటుసొం పెంచకుండ.

గీ. ఏడునూటముప్పదిరెండు దృష్టిదోష, మించుకయు లెక్కసేయఁ డస్పృశ్యతావి
చారమున కెడయీయఁ డాచార మెడపు, బాఢబత్వంబు నిల్పుకోఁ బాటుపడును.

గీ. ఏడునూటముప్పదిమూఁడు నెల్లిదంబు, సేసి యొరులను లఘుభుక్తి చేయ కెట్టు
గడపుదురు పట్టుమని నాల్గుగంటలంచు, రేయి యెట్లుపవసియించు నోయెఱుంగ.

గీ. ఏడునూటముప్పదినాలు గింతికింత, నాదివారము రా భయం బమావసయును
బిత్రుతిథులు వచ్చుచున్నఁ జెప్పెడిది గలదె, పథకమప్పటికప్పుడే ర్పాటుసేయు.

గీ. ఏడువందముప్పదియేను తిండి, దేహపరిపుష్టికో రోగదీప్తికో యె
ఱుంగ రింటను లేకున్న నంగడులకుఁ, బోయి చిఱుతిండి యరువుగాఁ బుచ్చికొంద్రు

గీ. ఏడువందలముప్పదా ఱిట్టు లన్న, ములను దెగడుటచే ద్వేష కలనసన్న
దోష మొదవునో మనకు నాత్రోవపట్టు, తడునో యని యూహచేయనిపట్ల వచ్చు

గీ. ఏడువందలముప్పదియేడు గలిమి, యున్న బలమున్నఁ దినవచ్చు నొకరి కింత
యంటచేయివిద్రుపకుండు ట్వగ్గమగునె, యక్కటా యని వాపోవునట్టివెట్టి. ౨౩౯

గీ. ఏడువందలముప్పదియెన్మి దెంప, బో నిసువు లింటఁ జూచు చుట్టూఁతలూఁగ
మగని కొక్కనికే సోలవుడమెఁ డెత్తి, దోసెపోయు నొకానొకతోయజాక్షి. ౨౪౦

గీ. ఏడునూటముప్పదితొమ్మి దెల్లప్రొద్దు, మగనిఁ బిల్లలఁ గనుఁబ్రామిఁ మగువ తాను
దిండి కెగఁబడి కొని యనుదినము గొనును, రుగ్మతల నంచులోలోన రోయు వెట్టి.

గీ. ఏడువందలనలువది యెన్నఁడేని, జబ్బుచేసిన భుక్తి విసర్జనంబు
చేసి యేకొట్టుగంజియో పోసికొనక, యందులోఁ గోరుకులు ఫలాహారములను. ౨౪౨

గీ. ఏడువందలనలువదొం డేమిసేయు, జొన్నపేలములను దినుఁ డన్న వైద్యు
నూటపై లంఘనములోన మండగించు, ద్రాక్షరస మాదిగొన వ్యాధి ప్రబలపఱుప

గీ. ఏడునూటనలువదిరెం డెవ్వరేని, జేయునది యగ్రమానొ కాదో యటంచుఁ
జర్చచేయక తాను నాసరణి వెట్టి. పనులు చేయుట కగు నొకపాటివెట్టి. ౨౪౪

గీ. ఏడునూటనలువదిమూఁ డెవ్వరో త, నకుబుసము చేయిపోడవయిన మడిపించి
కుట్టుకొనియెను జింపుటకును సహింప, కదియె యెల్లర కిపు డవశ్యమయి యుండె.

గీ. ఏడునూటనలువదినా ల్గిచటిపుల్ల, నచటఁ బెట్టిన నగు మానహాని యింటఁ;
బెట్టెలను బేడలను నెత్తిఁబెట్టి యొకని, కెత్తుకొనుఁ గుక్కపిల్ల నైలెక్కనుండు.

గీ. ఏడువందలనలువదియేను గొడుగుఁ, బట్టుకొన లోపమగు గౌరవంబునందు
మణుఁగుబరువున్నఁ జేతిలో మడఁతతోలు, సంచి యుండు టలంకారసత్త్వము బు.

గీ. ఏడువందలనలువదా రేడువార, ములనగలు దాల్చి యాంధ్రలక్ష్ములు సతీతి
లకము లిరుప్రక్క నుండ నాంగ్లజనవేష, ధారులై బండ్లఁ దిరుగు పెద్దలను బట్టు.

గీ. ఏడువందలనలువదియే డి దనుచి, తమగు వేషంబు మీతోడఁ దవిలి తిరుగ
సిగ్గు మా కని పతులకుఁ జెప్పక యను, గమనము పతివ్రతాత్వహాప మగువెట్టి. ౨౪౮

గీ. ఏడువందలనలువదియెనిమి దబ్బి, నదియ చా ల్పెద్దయుద్యోగ మనుచు గ్రంథ
మును స్పృశింపక చదివినముక్కల మఱ, చుచును జీట్లాడువారెపో సోమరులన.

గీ. ఏడునూటనల్వదితొమ్మి దెనముచేతఁ, గాగితపుఁజుట్ట పీల్చుట కజ్జపట్టు
కొనుట నాగరకముగ మ్రొక్కుట కుశాయి, యెడమచెవి మూయఁబెట్టుట యెడ్డివెట్టి

గీ. ఏడువందలయేఁబది యెవ్వరో యొ, నర్చినారని తాము నానావిధముల
సబకతబక విహారంబు లాచరణము, సందుఁబెట్టుట యగు ననర్థాఖ్య వెట్టి. ౨౫౦

గీ. ఏడునూటయేఁబదియొక్క టేమిహాత్మ, నో యనుకరింపఁ బాపిడి దీయవచ్చు
శిరము పంకింపవచ్చుఁ దెచ్చికొనవచ్చు, నొక్కొ మాహాత్మ్య మని యెన్నకునికి వెట్టి.

గీ. ఏడునూటయేఁబదిరెండు పృథివిపతుల, యొద్ద నొక్కింత యుద్యోగమున్న నిరవ
వృద్ధులను లెక్కసేయక పెద్దపెంకె, మాటలాడు టహంభావపాటవంబు. ౭౫౨

గీ. ఏడునూటయేఁబదిమూఁ డవమానినంత, నధిపుపై నేరములను నింద్యముగఁ జెప్పి
చందతెండ్లకుఁ దిరుగుట యాశ్రయించు, టసను గాళ్లబేరం బనునట్టివెట్టి. ౭౫౩

గీ. ఏడునూటయేఁబదినాలుగింట నూరఁ, బండితులు గల్గియును వారిఁ బంతిగించి
యితరదేశములకుఁ బోయి హేయవృత్తు, లంచుఁ బండితులై ధనమొందు ప్రజ్ఞ.

గీ. ఏడువందలయేఁబదియేను మద్య, పాన మతిగర్హ్య మదిగాన భవ్యులిందు
వత్తురు ప్రమాదమున నని వృత్తిసరణి, నెట్టిగెట్టిపై వ్యాపనం గొత్తిరేని. ౭౫౫

గీ. ఏడువందలయేఁబదాఱ హీనకులులు, పెద్దయుద్యోగులై కులవృత్తి మఱచి
స్వకులజము సేవకజనమ్ముఁ జౌకసేయు, జన్మవాసనచాలమి యన్నపంబు. ౭౫౬

గీ. ఏడువందలయేఁబదియేడు హీన, కులుఁడు ప్రాభవమునను సత్కులునివలన
నాసపడుటఁ బ్రణామాదు లను నధికృతిఁ, గలుగుగర్వంపువెట్టి జగంబులోన. ౭౫౭

గీ. ఏడువందలయేఁబదియెనిమి దిరుగు, పొరుగుబిడ్డలు చదివినపుస్తకములు
పుచ్చుకొని వీథిలో దీపములకడఁ జది, వియును నధికారమున దాని విస్తరింప. ౭౫౮

గీ. ఏడునూటయేఁబదితొమ్మిదింటఁ దండ్రి, యడ్డనగుగడ్డితిని ధనం బంపుచుండఁ
బట్టనమ్ములోన మిగుల దూబరిగ హోయులు, మెఱయు విద్యార్థియనయము మిడుకువెట్టి

గీ. ఏడువందలయఱువది యింటఁ దల్లి, దండ్రు లతిదైన్యమునఁ దినఁ దిండిలేక
యుండ నధికారియై పొరుగూర విందు, లారగించెడునతని గర్వాతిశయము. ౭౬౦

గీ. ఏడునూటఱువదియొక్క టెవరు మీరు, వసతి యెక్కడ ననఁ దీనఁబస బయల్వె
డునని మిథ్యాభిధానంబులను జరించు, నతనియాకారసృష్టి యత్యంత మగును. ౭౬౧

గీ. ఏడునూటయఱువదిరెం డెవ్వరయ్య, మీరలనఁగవి నిజమాడ మీనృపాలుఁ
డిట్లు విడిచెనె యందురో యేమొ యనుచు, స్వపరపతి స్వస్థలము జెప్పఁజంకునేని.

గీ. ఏడునూటయఱువదిమూఁ డిద్ధబుద్ధు, లాత్మవంచనచేసికొ నాదరింప
సాహసింపరు నాక మీసాలబున్నఁ, బిల్లికిడువారు పోకనువెట్టివారు. ౭౬౩

గీ. ఏడునూటయఱువదినా ల్గెంపఱుండ్రు, పండితులు భోగినులలోనఁ బరకయుంప
రట్టివారిని దిగనాడి యధిపు లన్య, దేశములు పోవువారి గుర్తింపరేని. ౭౬౪

గీ. ఏడునూటయఱువదియై దింటికోడఁడు, నిద్దఱును స్త్రీలతోఁగూడ నింద్రగణము
లెన్నియో సేరకయు కవి సేసటంచు, శేచినంతన సత్కవి లేవఁడేని. ౭౬౫

గీ. ఏడువందలయఱువదా ఱొందుఁజూడఁ, బ్రబలి వాఖ్యానము లనుచ పండితుండు
కావ్యములు వ్రాసి సత్కవిగౌరవంబుఁ, గ్రిందుపఱుచుచు నయశంబు నందునేని.

మవందలయేబదియేడు దొంగ, త్రాసుదున కలవాటయి తోడు త్రాసుకై
సుపిడుచనె త్రాసు చెట్టఁ బట్టె, లోట్టె నుమ్మెత్తగుండఁ గలుప జనించు. ౨౧౮
మవందలయేబదియెనిమిది పిలుతె, యూఁసుపైనున్న లోట్టెలో నింతకుంకు
ఉసురుగుసు గలుపఁగఁ బుట్టినది నోగు, ప్రాణముల కొస్గసలఁపఁ గర్తకసు నఘుము
మవందలయేబదితొమ్మిది బొమ్మ, బగుసు నాశ్లేండ్లబాలుఁడు నమ్మపాలు
నరుపుండిన పేఁపోకుఁ గానుగాపు, నలఁపి చూచుకములవయి నలఁబఁబుట్టె. ౨౧౯
మవందలడెబ్బది యీర్ష్యచేతఁ, బయలకొంపలుగాల్చెడు పాతకునకుఁ
గుఁడనంతమునకు దేహపాటనంబు, దప్పి యుద్దామసంజ్వలద్దాహ మొకట. ౨౨౦
మనూటడెబ్బదియొక్క టింత పయున్న, నంతగాఁ జెప్పకొనుచుఁ గర్మాలయములు
కష్టానములు నని పత్రికలను, బ్రచుర మొనరించువారి ధైర్యమున కగును. ౨౨౧
మనూటడెబ్బదిరెండు గృహము పేరు, వృసుఁగువారును బోగపువాసనయు నన్న
ఁ బెనపెద్దసేయులఁ బ్రత్తి యుబ్బ, మయ్యు గంతులుసెట్టుసంఘాతిశయము. ౨౨౨
మనూటడెబ్బదిమూడుఁ బొందుఁ బేరు, గొప్పయును నూరుదిబ్బ యస్గటిగ భార
మలాసంబు నభ్యులతెలివి క్రిందఁ, బుట్టు దాఁటకయుండుటఁ బట్టినుండు. ౨౨౩
మనూటడెబ్బదినాలు గెల్లపత్రి, కలను బ్రకటించి యేమికావలసియున్న
ము సంపింతు మన్నింట పేలుసరకు, లనుచు నాకాశరామన్న యార్భటింప.
మనూటడెబ్బదియైదు వృథవిపత్తుల, యుప్పాలం దీర్చి బాగుచేయంగసంఘ
మకటినిల్పి యనామధేయులు ధనంబు, గూర్పఁ గొంపకునూలుప్రోగును లగింప.
మవందలడెబ్బదారు తింటఁ బేరు, బల్లమాత్రము యొండును వచ్చిచూడ
కరుఁ గనఁబడ రార్భాటమో దిగంత, విశ్రుతులయట్ల తముబాము విలిఖనంబు.
మవందలడెబ్బదియేడు మేము, పండితులను బరీక్షించి పట్టములను
నదయుల నిత్తుమని యుప్రవేశవిద్య, లప్రయోజకులధనంబు నపహరింప. ౨౨౭
మనూటడెబ్బదియెన్మి దెల్లమపథ, రత్నములు సంగ్రహించి విక్రయముచేయు
ము పరుల నమ్మి మోసపోదు రని గాజు, ముక్కలను జూపునర్తకమునకుఁ బట్టు.
మనూటడెబ్బదితొమ్మి దితరులిచ్చు, దానికంటెను దగ్గింతు దానికంటె
యలుసర కని నమ్మించి మిగులఁ జెడ్డ, వాని నమ్మి మేపలుగట్టి బాగుపడుట. ౨౨౯
మవందలయెనుబది యిరుగుపొరుగు, ధనికు లేమియుఁ దనకు మెత్తపడకున్నఁ
గ్పపత్రములను నసత్యప్రమాణ, సాక్ష్యముల లొంగఁదీయఁ బ్రశంస గలుగు.
మనూటయెనుబదియొం డింతిధనికు, రాలు విధవయునై యున్న దరసి నీదు
గఁదు మాకీయవలసియు మరణమండె, నిమ్మనుచుఁ దప్పుత్రాఁతల నేఁచుచున్న.

గీ. ఏడునూటయెనుబదిరెం డేమిటోఁప, కున్న నీతల్లి యట్టిది యువిద యిట్టి
దనుచు వలకాటిరామనాథాఖ్యు నెప్పు, డుత్తరంబుల సజ్జను నుడుకువెట్టి.

గీ. ఏడునూటయెనుబదిమూఁ డెవ్వఁడైన, గడనపరుఁ జూచి యారీతి గడనసేఁ
నేరకున్నను దానతినిపుణత నతఁ, డొనరిచినయట్లు వ్రాలుచేయునది నేర్చ

గీ. ఏడునూటయెనుబదినాల్గీవు నాకు, సాయమొనరింపకున్న రాజసభ కిపుడ
తెలియఁజేసి వేయింతు వృత్తిపయి నాయ, ముపయిఁ బన్నని ధని భయము

గీ. ఏడునూటయెనుబదియైదెదుటఁబడిన, నోరు మెదుపంగలేనియజ్ఞులు పరో
మున నొనర్చెడుదూషణమున జనించు, వెట్టి కసమర్థనామంబు విదితమగును.

గీ. ఏడువందలయెనుబదా ఱేమిరాని, యింతి పేరిడి తనకున్న యెల్లశక్తి
వంచనములేక చూపి యపప్రలాప, ములను బత్రికలకు వ్రాయ మొదలు

గీ. ఏడువందలయెనుబదియేడు తప్పు, సాక్ష్యము లొసంగ ధర్మసంస్థల వసించి
ధనముగొని చూడకున్నను దనకుఁ దెలియు, ననునబద్ధంబు లాడునాతనికిఁ బ

గీ. ఏడునూటెన్బదెన్మిది యేఁబదేండ్ల, క్రింద జరగినసంగతికిని నలువది
యేండ్లవాఁ డిచ్చుసాక్ష్యం బదెట్లు లనఁగఁ, దండ్రివలనను వింటి వాస్తవ మ

గీ. ఏడువందలయెనుబదినెనసి తొమ్మి, దగును దెల్లనివాని నల్లఁగను బొట్టి
వానిఁ బొడువరియని మృతు బ్రదికియున్న, వాఁడనుచుఁ బల్కు దుష్టు జీవన

గీ. ఏడువందలతొంబది యీవలసిన, ధనము నెగవేయఁ దానె యాతఁ డిపుడిం
లేఁడు మూన్నాళ్లలోవచ్చు నేఁడు రేపు, తాళుఁడని మభ్యపెట్టు వృత్తమ్మునఁ

గీ. ఏడునూటతొంబదియొక్క టీయఁదలఁపు, లేక యధమర్ణుఁడు వడి యెల్లిటికి
గర్యోనని వల్లకాటిలో నన్యసంచ, యనపుటోలుకులు చూపించునట్టిచోట.

గీ. ఏడునూటతొంబదియురెం డితనితండ్రి, మంత్రియై యుండి మరణించె మా
జెల్లెలికిఁ బెండ్లి మూఁగఁజేసెను విధాత, యనుచు నర్థికి వ్రాసియిచ్చినయతఁ

గీ. ఏడునూటతొంబదియుమూఁ డెల్లవ్యాధు, లకును మం దని యొక్కతైలమ్ముఁ
యమ్మఁగాఁ గొని మోస మైనపుడుఁగూడ, దానిపై నమ్మకము పోనితరుణము

గీ. ఏడునూటతొంబదియునాల్గింతపోసి, కొనిన నఱచేతఁ బెడచేతికిని దిగు నది
యంతకంటెను గుణముచేయ దని ప్రేమించ, కన్నిటికి నదియే మం దటంచు న

గీ. ఏడువందలతొంబదియేను గొన్ని, యేండ్లక్రిందటఁ బుట్టి వాఁ డెల్లనిండెఁ
జాఱుకులమ్మని దానికై వెఱచి యెల్ల, వారలును మేఁకపోట్లు చేపట్టుకొనిరి.

గీ. ఏడువందలతొంబదా ఱితరులొనరు, చు ఘనకార్యము లల్పముల్ శూన్యఫల
లాత్మకృత్యమ్ము లల్పమ్ము లనఘము లని, తెల్పు సంఘాధిపతుల మర్దించువెట్టి.

గీ. ఏడువందలతొంబదే డేమిచేసి, నారు మీ రింపఁబడిన లున్నారు మేము
చేసితిమి బీదలము పొడిచి విడిచితి మ, టంచు హంసకాకీయంబు లాడునపుడు.
గీ. ఏడువందలతొంబదియెనిమి దీప, దర్శనిచ్చి శిబిఖ్యాతి కాసపడెడు
వారి, నిచ్చిన దింత్రైనఁ బతకముగను, జేసి తగిలింపుఁ డని వారిచెట్టపట్టి. ౭౯౮
గీ. ఏడునూటతొంబదితొమ్మిదింతటంక, పొడికి నొదిగెడు నల్పంపుఁబూది చితుకఁ
గొట్టి యొసఁగి జగంబెల్ల గోలవెట్టి, స్వర్ణపతకంబు లనువారివర్ణనంబు. ౭౯౯
క. ఎనిమిదినందలు ముగ్గరు, జనులం గూర్చుండఁబెట్టి సలిపినసభ చె
ల్లిన దతిజయప్రదంబుగ, ఘనసమ్మోదముగ నని ప్రకటనము చేయన్. ౮౦౦

ఇది యష్టమశతకము.

నవమశతకము.

క. ఎనిమిదినందలయొక్కటి, జననంబగు వెట్టి యొకట సాజముగా న
ష్టి నశించుఁ దాస సాజము, గను గొన్నిదినంబులకు నొకానొకమిషమై. ౮౦౧
క. ఎనిమిదివందలరెండ, బ్బును మొదటను నూతనులకుఁ బోవు నవశతం
గొని పాత నెత్తిమొత్తికొ, నిన మెదడున దుష్టరక్తనిష్కృతిగాఁగన్. ౮౦౨
క. ఎనిమిదివందలమూఁడగు, వనితలకై సంజ్ఞ శిరముపంకించి యొరుల్
గన నది వాదుకె యని చె, ప్పినితాంతంబును నటింప పెడఁగుఁదనం బౌ. ౮౦౩
క. ఎనిమిదివందలనాలుగు, మనోభవప్రకటనల జెడుమార్గంబుల వ
ర్తనసేయఁ గొంచెఁబను సం, జననం బగు స్త్రీపురుషవిచారరహిత మై ౮౦౪
క. ఎనిమిదివందలయైదగు, మనోవికారమున కాది మంచివి చెడుగ
ట్లును గలవి లేనియట్లును, వినియును వినకుండినట్లు విపరీతముగాన్. ౮౦౫
క. ఎనిమిదివందలయాఱు గ, గన మంచుకొనంగ నిప్పు గరమునఁ బట్టన్
మనుదినఁగ గాలిలోఁ బఱ, వను నంబుధినీఁదఁ దెగువ ప్రకటముసేయన్. ౮౦౬
క. ఎనిమిదివందలయే డిఁక, తిని వంటలఁ దప్పువట్టుఁ దేఱకుఁ దిట్టుం
దనయులఁ గొట్టుం బిల్వక, యును నేమను నన్న మన్నమో యనుచుండున్. ౮౦౭
క. ఎనిమిదివందలయెనిమిది, యొనరించి యకృత్య మద్ది యొరు లెఱిఁగినచో
ట నటింప వెఱ్ఱినాసిగ, తిని దప్పుకొనంగ నెప్పుఁ డిరవై యుండున్. ౮౦౮
క. ఎనిమిదివందలతొమ్మిది, వనితాసంగాతిశయతఁ బరపురుషాభీ
ష్టనితాంతాప్తి రుజం బొడ, మును జన్మాంతంబు హానిముక్తికిఁ బెరువౌ. ౮౦౯

క. ఎనిమిదివందలపది పు, ట్టును విషయోగమునఁ జచ్చెడు న్యాగములం ది
న్నను సున్నముఁ బ్రస్ఖలిన సం, జ్ఞను జేఁపలు మొసవ సర్పలోపముకలిమిన్. ౭౧౦

క. ఎనిమిదివందలపదునొక, టిని గనుఁగొందురు బుధు లపటిమావయవా
ప్తిని గల్గునంగవికలత, జనకాదివికారకార్యసంఘటనమునన్. ౭౧౧

క. ఎనిమిదివందలపదిరెం, డు నిరంతరభుక్తి నెక్కుడుగ నిద్రింపన్
దినమింటిపనులచే శిశు, వున కగునికలావయవత పుట్టుకగోలెన్. ౭౧౨

క. ఎనిమిదివందలపదుమూఁ, టను జిన్నశిరంబు గల్గుటను మస్తిష్కం
బున కుండఁ దావులేమిని, బనుపడు సజ్ఞాన మదియప్రజ్ఞ మగున్. ౭౧౩

క. ఎనిమిదివందలపదునా, ల్గును జనియుండు తల్లికడుపులో నుండఁగనే
జనియించు నింద్రియంబుల, కును దోహదభేదములను గొందఱ కెందున్. ౭౧౪

క. ఎనిమిదివందలపదునై, దున నిసువును జేఁకటింట దుర్వాసనలో
నను బండఁబెట్టఁ గ్రమమునఁ, గనలేదు శిరంబు నిలుపఁగాలే దెపుడున్. ౭౧౫

క. ఎనిమిదివందలపదునా, ఱనఁబడు బిడ్డకును బుట్టినదిమొదలెపుడున్
ధ్వని వినకుండఁగ నిశ్శ, బ్దనికేతనగుప్తిఁ మూఁగ బధిరుఁడు నగునాన్. ౭౧౬

క. ఎనమన్నూటపదేడగు, మనుజులకును శస్త్రవైద్యమార్గంబున వ
చ్చినవెఱ్ఱి కొన్నిదినములు, చనఁ బోవు న్నిలుచు బలవిశాలత లేమిన్. ౭౧౭

క. ఎనిమిదివందలపైఁ బదు, నెనిమిది తలిదండ్రులు బలహీనులుగాఁ బు
ట్టినశిశువుల కొక్కప్పుడు, గనిపించు న్వెఱ్ఱి యతివికారముగాఁగన్. ౭౧౮

క. ఎనిమిదివందలపైఁబది, యునుదొమ్మిది తండ్రి కంటియుండిన నదిరే
తనబిడ్డల కుత్పన్నము, గను వంశానుగత మనఁగఁ గొన్నిప్రకృతులన్. ౭౧౯

క. ఎనిమిదివందలయిరువది, జననికిఁ గలవెఱ్ఱి యామెసంతతికిం గ
ల్గును దఱచుగఁ గొందఱలోఁ, గనఁబడుఁ గనఁబడకయుండు గ్రహచారమునన్.

క. ఎనిమిదివందలయిర్వది, యునునొక్కటి తండ్రివెఱ్ఱి యుండును సుతునం
దునఁ దల్లివెఱ్ఱి సుతయం, దునఁ జూపట్టు నది కర్మదోషముకతనన్. ౭౨౧

క. ఎనిమిదివందలయిరువది, యును రెంటను నొకనివెఱ్ఱి యొకనికి రాఁబో
వునపుడు పురుషులకంటెను, వనితలవెఱ్ఱి సుతలకును నవశ్యము వచ్చున్. ౭౨౨

క. ఎనమన్నూటిరువది మూఁ, డనుజుల కన్నలది వచ్చు టరుదై యుండున్
జనకునిది తనయునికి వ, చ్చునదే తల చరయవచ్చుఁ జూచాయలుగన్. ౭౨౩

క. ఎనమన్నూటిరువదినా, ల్గని యొద రతిదోషమున సహవాసము సై
త్రి నియోగం బధికారము, నను బుట్టెడు వెఱ్ఱి యిది గనంబడ దెపుడున్. ౭౨౪

క. ఎనమనూర్వటియిరువదియైదు, డున౽ జలపెద్దదియగు నోడలు సుర్భలమౌతముం
జనసంఘములలోపలం, బునరో ఘనరోగమునో పుట్టి కృశించున్. ౨౨౫

క. ఎనమనూర్వటియిరువదియారా, ...నిగనల లక్కమేను అగ్నిను జఠర
ష్మును గలచరణ ...ష్మును, ...ని పుట్టెదరు గాని తపవుండ రిలన్. ౨౨౬

క. ఎనమనూర్వటియిరువదియేడు, ఘనుల సంగవిహీనులను గొడుకులం గూఁతుం
డ్రను గని ..., తను ఘనమార్గంబెవరు ప్రవర్తనరీతిన్. ౨౨౭

క. ఎనిమిదివందలయిరువది, యెనిమిది తరతరము వచ్చునే కీర్తియుం బో
వును మూఁడుతరము లైనం, ఘనపురుని పేరుతను మనుమనికొఁకనె నిలుచున్. ౨౨౮

క. ఎనిమిదివందలయిరువది, యొకటి దొమ్మిది యిల్లువరుస నొడవెడు పైవె
ట్టిన గొంటలు ..., మనసు కులక్రమమును విడుపదందురు స్త్రీన్. ౨౨౯

క. ఎనిమిదివందలముప్పది, ఘనమగు ... గొన్ని తావుల స్త్రీలం
... గొనిరా ..., ... విశ్వమునను గనంబడు...న్. ౨౩౦

క. ఎనిమిదివందలముప్పది, యొకనికొకటి ...
చినతనమునఁ దోఁపగు యహా, వనకాలమునుండి తోఁచు బహుభంగులుగాన్. ౨౩౧

క. ఎనిమిదివందలముప్పది, యొను రెండగు వెట్టి యెవ్వ డుద్భవమగునో
కనుఁగొనఁ గష్టిరింటే, నను నేడే నొకసమయమునం దెఱి చనవో. ౨౩౨

క. ఎనిమిదివందలముప్పది, యొనుమూఁడగు వెట్టి శైశవోర్జితముగఁ ద
క్కినమూఁడవస్థలందును, గనఁబడు ముఖ్యంబుగా నొకానొకదానన్. ౨౩౩

క. ఎనిమిదివందలముప్పది, యొనునాలుగు వెట్టి యొదవనుంకించెడుచో
ననుమానంబులు ...చుఁ, గనువేదుపుట్టు నిద్రవంటికిఁ గలవో. ౨౩౪

క. ఎనిమిదివందలముప్పది, యొనునైదగు వెట్టి మదికి నూటుకలేనం
...లను ..., ... అమితమునును గృశించున్. ౨౩౫

క. ఎనిమిదివందలముప్పది, యొనునాఱగు వెట్టి నేను ... లోకం
బున లేఁదు తకోర్కెయుండును, మనోవ్యథము వచ్చు నొకటి మానుజన కెంతన్. ౨౩౬

క. ఎనిమిదివందలముప్పది, యొనునేడగు వెట్టి సేననూనమలి నా
కు నిల గలసన్నాహమయము, లును చెలియుం బొందు వీరు లోపడ ననెడున్. ౨౩౭

క. ఎనిమిదివందలముప్పది, యెనిమిది తనవెట్టి తనకు నింపగు నెపుడున్
గను తెగువనైనమునను బ, ట్టిసపాటనె పట్టుకొని పఠించుచునుండున్. ౨౩౮

క. ఎనిమిదివందలముప్పది, యొనుదొమ్మిది వెట్టివాని యూహకు జగమె
ల్లను వెట్టి యట్లు తోనకే, మునఃస్థిత గల్గునట్లు మాటికిఁ దోఁచున్. ౨౩౯

క. ఎనిమిదివందలనలువది, యొనరించు నసత్ప్రలాప మారక యేద్పుచ్
మునుపటియుపాంశుకృత్యము, లను వెలిపుచ్చుకొనుచుండు లజ్జ నశించున్. ౮౪౦

క. ఎనిమిదివందలనలుబది, యొనునొక్కటి నేను దీర్పు లోఁగిఁ జెప్పి విధిం
తును న్యాయాధిపునకు శి, క్షను రమ్మనుఁ జెవ్వ రిద్దుగావత్తు రనున్. ౮౪౧

క. ఎనిమిదివందలనలువది, యొనురెంటను నాకుఁ జక్రయోగం బుండె
న్నను దర్శింపుఁడు నిత్యముఁ, గొనితెం డను నుదయాలక్ష కుతుకం బందున్. ౮౪౨

క. ఎనిమిదివందలనలువది, యొనుమూఁడగువెఱ్ఱి నింక నుపయుంబందున్
జనపతిగా శ్రీమంతుం, డను నీసవసంతరాజుఁడను ననుచుండున్. ౮౪౩

క. ఎనిమిదివందలనలువది, యొనునాలుగు నేను వచ్చి యుపధితిశోభం
బును మాన్పఁగలను గానీ, ననుఁ బిలిచినదాఁకఁ బోవ నాకేమి యనున్. ౮౪౪

క. ఎనిమిదివందలనలువది, యొనునైదున సంద్ర మింతయు ద్రేకమ్మై
ప్లైను జూపలేదు పోని, మ్మని యూరకయున్న, నఱపు లతియయ్యె ననున్. ౮౪౫

క. ఎనిమిదివందలనలువది, యొనునాలుగు దొల్లి భూమియును సాగరమున్
నినుపాఱెఁ జెటిసగముగాఁ, జనఁజన హరియించెఁ బుడమి సాగరమనినన్. ౮౪౬

క. ఎనిమిదివందలనలువది, యొనునేడగుఁ గొండలెల్ల నుదధిని వైవన్
జనులకు గరిసెనమునకై, వెనుకం బనిలేదు రాజు వెడఁగని నవ్వున్. ౮౪౭

క. ఎనిమిదివందలనలువది, యొనిమిది ననుఁజూచి యోర్వ కీవైద్యుం డె
వ్వనికో మార్చెను నాతలఁ, గనుకయె నాబుద్ధి మాఱెఁ గాఁబోలు ననన్. ౮౪౮

క. ఎనిమిదివందలనలువది, యొనుదొమ్మిది నెంతచెప్పఁ దొప్పను నాకీ
తనువునసుఁ దగినతలయా, కనుఁగట్టెను వైద్యుఁ డని వికారిక నవ్వున్. ౮౪౯

క. ఎనిమిదివందలయేఁబది, మునుపటివారలను నిట్టిపోలిక నే నొ
క్కనితల యొక్కని కడికిరి, కనఁబడరో తల్లలుమార్చుగంద్రలు ననేడున్. ౮౫౦

క. ఎనమన్నూటేఁబదియొక, టిని ననుఁబంపెన నటంచు డెప్పరముగ సా
త్తినిమల్లయ్యను బంతులు, పనిచినవాఁ డనినకథ యబద్ధము యనెడున్. ౮౫౧

క. ఎనమన్నూటేఁబదిరెం, టను గాలికి బొండవేయుటం గపలఁగలే
నను రిత్త మిన్నకయ యుం, డినచోటన యుండు లేదనిన నమ్మకయే. ౮౫౨

క. ఎనమన్నూటేఁబదిమూఁ, టను దెఱచిననోరు మూయుటయు మూసిననో
టిని దెఱచుటయును నెఱుఁగక, మన మపశంబైన నుండు మలిపినదాఁకన్: ౮౫౩

క. ఎనమన్నూఁటేఁబదినా, ల్గునఁ జే యూర్ధ్వముగఁ గీలుకొలిపిన నట్లే
యునుచును దింపంజాలఁడు, తనయంతం బడినదాఁకఁ దాపని పోలెన్. ౮౫౪

క. ఎనమన్నూటేఁబదిరైయొ, దున నున్నవి లేనియట్లు తోఁచును లేనం
డిన నున్నటు భావించున్, దినఁ డితరులమాట పట్టువిడువం డెపుడున్. ౮౧౧

క. ఎనమన్నూటేఁబదియా, దున గోఁపన్నయెడ రుబ్బులో లెత్తించేన్
జనపతి ధనముహరించిన, సనఁ సాఁగినను బంధనం బేటి కనున్. ౮౧౨

క. ఎనమన్నూటేఁబదియే, డున పీఁడించను గోళ్ళి డొంకను సుఖినై
యొనరుతు వ్యాపారము వ, ద్చిన [illegible] కున్న నది విశేషం బనుచున్. ౮౧౩

క. ఎనిమిదివందలయేఁబగి, యెనిమిది సానందు నాశ్రయించిన యెడఁ గా
లునిపురి కసహ్యకరవ, స్తునికాయముఁ బంపి బ్రదుకఁ ద్రోవగల దనన్. ౮౧౪

క. ఎనిమిదివందలయేఁబది, యొనుదొమ్మిది వేఁడినూనె యుక్కుఁ గంబం
బును నినుపముక్కు కాకులఁ, బనిచిన ధనమీఁదె యముఁడు బలె యని నవ్వన్.

క. ఎనిమిదివందలయిరువది, మనుపటిదరలకును గొంచెముగఁ దక్కువకే
యినుమాలును ముష్టాలును, బనిచిన దండుగకునోర్చి పైలాభమునన్. ౮౨౦

క. ఎనమన్నూటయిరువదియొక, టను నాకన్న లివిగావు టక్కరిగాం ద్రే
యానువుననొ సంగ్రహించిరి, యనర్థపుంగన్ను లాసఁగి యని చింతించున్. ౮౨౧

క. ఎనమన్నూటయిరువదిరెం, టను బాత్రము పట్టినని చటాలున నిండ
న్నినిచినదాని నొలుకఁబో, యును బోసియు రిత్త దనెడునూహయె చెందున్. ౮౨౨

క. ఎనమన్నూటయిరువదిమూఁ, టను గోమరుఁడు గలిగెనని కటకటంబడు నా
జనని మృతినొందె నని హ, క్షనినాదాస్యుఁ జగు మ్లేచ్ఛసంఘము పోలెన్. ౮౨౩

క. ఎనమన్నూటయిరువదినా, ల్గొనరించు నదేపనిగ నహోరాత్రము రో
[illegible]సమును గాదే హాసము, ను నిద్రయును భోజనంబును గొనకుండున్. ౮౨౪

క. ఎనమన్నూటయిరువదిరైయొ, దున బాగుగనున్ననాఁటి తోయముపాఁడిం
గనుఁగొని ప్రార్థయ్యెను బో, దును సంబళముల నొసంగుగ బ సేఁతసేయున్. ౮౨౫

క. ఎనమన్నూటయిరువదియా, దున మాకీనాఁడు సెలవు బ్రొమ్మకుపు లటు
లొయ్యను బనియుంచిటుఁ జనియెను, ననుమాత్రము రక్షనియును నాయందే సేయున్.

క. ఎనమన్నూటయిరువదియే, డు నిరంతర ముండు దొర విడువఁడు శిరోవే
ష్టన ముండవలయు మాకెపు, డును సని మనుపటిగతి యిప్పుడును బలెఁ బలుకున్.

క. ఎనిమిదివందలయిరువది, యెనిమిది [illegible] నడిచినైనం
జనియును మాదొరగ మాకా, ర్యనిలయమును మేము మేనుటంచుం బలుకున్. ౮౨౮

క. ఎనిమిదివందలయిరువది, యొనుదొమ్మిది నిన్న సెప్పరో నాబుద్ధిం
గొనిపోయిరి పెడకించెదఁ, బనిపడి నావస్తు నాసదా లని లేచున్. ౮౨౯

క. ఎనిమిదివందలడెబ్బది, తనభార్య వచించి యుడినఁ దప్పించుచు వా
నిన యొరులు దెచ్చి కంచం, బున వడ్డింపఁగను మెచ్చి భుజియించినచోఁ. ౨౭౦

క. ఎనిమిదివందలడెబ్బది, యునునొక్కటిఁ జుట్టమొ చెలియో వచ్చినభా
ర్యను మెఱమెచ్చులకై తి, ట్టును రెండవతూర పచ్చడులు లేవనుచున్. ౨౭౧

క. ఎనిమిదివందలడెబ్బది, యును రెం డగుఁ జిన్నతనము నొకవెఱ్ఱిగఁ దా
నను గల్పించును నాలో, చనరహిత మనర్థయుత మసమ్మతకృతియున్. ౨౭౨

క. ఎనిమిదివందలడెబ్బది, యును మూఁ డగు శైశవమున నూహాలేశం
బునఁ జేయఁగూడనిపనుల, నొనరింతురు కార్యములుగ నొక్కట శిశువుల్. ౨౭౩

క. ఎనిమిదివందలడెబ్బది, యును నాలుగు బాలములకు నుండందగున
ట్టి నిశాతత్వము చుఱుకును, ననువుపడనయేని బుద్ధి వ్యర్థంబ యగున్. ౨౭౪

క. ఎనిమిదివందలడెబ్బది, యును నై దతినిశితగుణము నుగ్రత్వము మాం
ద్యనితాంతత్వము గల్గిన, జనియించుం దాన నతిప్రశస్తి గలుగనే. ౨౭౫

క. ఎనిమిదివందలడెబ్బది, యును నాఱనఁ జుఱుకుఁదనము నొదవింపను మాం
ద్యనివర్తనంబు సేయను, జనకులు నొజ్జలు ననడ్డసలుప జనించున్. ౨౭౬

క. ఎనిమిదివందలడెబ్బది, యును నేడగు మూళ యింక నుచితస్థితికిం
జను దేనికారణంబున, నొనరుతు రవినిశ్చయార్థయుతకార్యంబుల్. ౨౭౭

క. ఎనిమిదివందలడెబ్బది, యెనిమిది మస్తిష్కకోశ మిమిడికగానుం
డని హేతువునం బొందర, యును బడుటయుఁ గోసికొనుటయుఁ దటస్థంబౌ. ౨౭౮

క. ఎనిమిదివందలడెబ్బది, యును తొమ్మిది దీన నిట్టియుత్పాతము పు
ట్టునటంచు వారియాటల, కనుకూలించుచు నె చూపి యనమిం బుట్టున్. ౨౭౯

క. ఎనిమిదివందలయెనుబది, యనుజ్ఞయీకున్న నంతరాత్మయు మెదడుం
బొనరింపలేదు కార్యము, లను జనుఁ డవి లగ్గు బాలు నడుగఁగ నేలా. ౨౮౦

క. ఎనమన్నూ టెనుబదియొకఁ, డనుమతియీకున్నఁ జేయునాయూపనులన్
జనుఁ డెఱుఁగ నేరఁడు చదివి, యును నర్థం బౌనె మూఁచియుఁను గనఁబడునే. ౨౮౧

క. ఎనమన్నూ టెనుబది రెం, డను డలలో మెదడునకు ఒృషత్వము రామిం
బొనరింత్రు బాలు రడ్డను, మనీష గలవారు చేయుమార్గంబునకున్. ౨౮౨

క. ఎనమన్నూ టెనుబదిమూఁ, డను బాలురియట్లు మర్కటన్యాయంబుం
గనఁబఱచి బ్రహ్మచారులు, సునిశ్చయము చేయఁగలరు వోద్యపువెఱ్ఱిన్. ౨౮౩

క. ఎనమన్నూ టెనుబదినా, ల్గునఁ గిష్కింధాపురమ్ము కులముగ విద్యా
ర్థి లికాయ మేండ్లుఁ జరువు, స్వామకం బడవైచి చేయు వెసఁగుంబనులన్. ౨౮౪

క. ఎనమన్నూ టెనుబదియే, ను నరుం డేయూడువాఁడును న్విహ్వత్తి
త్వనియాఢి నుండఁ బోవము న, వినయము నాక్షేపము వెహవెహయల్లరులుల్. ౮౮౫

క. ఎనమన్నూ టెనుబదియా, ఱు నగరవాస్తవ్యులై రెయిలుంగని యయోధ్యా
జనపదవాసులఁ గనిన, ట్టినయంతన పుట్టును వెలవేఁకి మానముననే. ౮౮౬

క. ఎనమన్నూ టెనుబదియే, డు నరు గ్గలన్యాయసభను దుందుభులు వ
చ్చి నిరభ్యంతరముగ ని, చ్చెను సాక్ష్యము లనిన నమ్ముచెప్పఁ దెలిసను. ౮౮౭

క. ఎనిమిదివందలయెనుబది, యెనిమిదిలో వచ్చి వేంకటేశ్వరుఁ డా శ్రీ
కనకపురంబున సభలో, ననిచ్చె సాక్ష్యం బటంచు నమలనికొనినన్. ౮౮౮

క. ఎనిమిదివందలయెనుబది, యును దొమ్మిది దమ్మిడికిని నొసఁగని సాకే
లను గొని గాలిపటములం, గొని యెడలెలుఁగక వివేకి గ్రసస్థలులఁ నగుచున్. ౮౮౯

క. ఎనిమిదివందలతొంబది, జనులంతలు నట్టూలెత్తి సంభ్రమ మొప్పన్
మినుఁజూచు చిలను గనుఁగొన, కనర్థముగఁ బల్లకీలసంటి పరువిడకన్. ౮౯౦

క. ఎనిమిదివందలతొంబది, యును నొక్కటి గాలిపటము నొరుఁ డెగసైనం
గని దానికిసై యెయిదుట, కనేసులసఁ బుట్టువెట్టి కనస్వస్థనాగున్. ౮౯౧

క. ఎనిమిదివందలతొంబది, యును రెండగు దయ్యమొకని యెడలువిడిచి పో
చును నానవాలు కొలఁకై, ఘనవృక్షాగ్రంబు కొమ్మ ఖండించు ననన్. ౮౯౨

క. ఎనిమిదివందలతొంబది, యునుమూఁ డన్యమత మందిరమును బంధులు నా
యనివారుఁ బిల్లెగారని, స్వనామముల విడువరే నసహ్యాకరంబో. ౮౯౩

క. ఎనిమిదివందలతొంబది, యునునాలుగు నాకు బిరుదు లడిగి లిఖించెన్
మును మొదటకు రాజశ్రీ, యనియె మహాశబ్దమెడపె నని దుఃఖింపన్. ౮౯౪

క. ఎనిమిదివందలతొంబది, యునునై దేమియును లేక యుష్పరితప్తం
బనిపడిమోయుచు నేనొక, ఘనవంశమువాఁడ ననుచు గర్వంచు నెడన్. ౮౯౫

క. ఎనిమిదివందలతొంబది, యునునా అనుదినమువచ్చు నుసుగక జీతం
బును గట్టు నతలా డెటుపో, యిన నేమని శిష్యు నొజ్జ యేమనకున్నన్. ౮౯౬

క. ఎనిమిదివందలతొంబది, యునునేఁ డధికారబలము సూఁతముగా నా
కును మ్రొక్కుఁడనుచు నధికులు, ననధికులుం దానవెట్ట నాలోచింపన్. ౮౯౭

క. ఎనిమిదివందలతొంబది, యెనిమిది యధికారి మ్రొక్క నింతన నష్టం
బును బొంద ననక కులఘన, తను గాపాడుకొనఁ జూచుధన్యునిఁ బట్టున్. ౮౯౮

క. ఎనిమిదివందలతొంబది, యునుదొమ్మిది నధికకులుని నూరక నిలుపున్
నిసుచుం బీతముపైన, ల్పుని నధికృతుఁ డింతలోనఁ బోవునె గురుతల్. ౮౯౯

సీ. తొమ్మిదివందలం జనితిఁ దోయజనేత్రిని జూచి నిండువ
చ్చు మ్మతి చూచిరో దప్పుడు చొప్పడెఁ గృష్ణునియంతవానికే
పొమ్మని యంత్రము ల్వ్రాసరి ముండులు జొన్నలుఁ బట్టి యుంటివా
రెమ్మెయిఁ దిట్టినం బడిన హీనత గాదని యెంచఁగా నగున్. ౯౦౦

ఇతి నవమశతకము.

దశమశతకము.

క. తొమ్మిదివందలయొకటికి, యిమ్ముల జనులను గలహ మెత్తించి స్వర్గా
భమ్మునకై పోరించును, గమ్మగపురుగట్టు లారులనం గనఁబడినన్. ౯౦౧
క. తొమ్మిదివందలరెండగు, నెమ్మది నెల్లూరిలోని నెలజాణల ప్ర
శ్నమ్ములు రావూరిరసిక, లిమ్మెయి విప్పిరని చెప్పి రేని జగమునన్. ౯౦౨
క. తొమ్మిదివందలమూఁడగు, నిమ్మండలమునఁ జెప్పే నీపలుకులనే
యమ్మండలమున యుక్తిహా, నమ్మగ వచియింపఁ బ్రహసనమునను ననుష్టై. ౯౦౩
క. తొమ్మిదివందలనాలుగు, సమ్మతముగ సర్వసిద్ధిసరసులు కాన్పూ
రెమ్మెలనసికల కంపిన, కమ్మలటం చకటవికటకతలం దెలుపన్. ౯౦౪
క. తొమ్మిదివందలయైదొక, యమ్మకు సబ్బసను బుట్టినట్టి చరిత మా
యమ్మమ్మ చేసినని సక, లమ్మగు జగమునను నొక్కలాగున చెప్పన్. ౯౦౫
క. తొమ్మిదివందలయారగు, నెమ్మెయి పిరబలని పని హిందీలోనే
గమ్మత్తు పలుకులందురొ, క్రమ్మట స్వని తెనుఁగు బాచిగానికి ననుకన్. ౯౦౬
క. తొమ్మిదివందలయేడగు, సొమ్ములు పెట్టుకొనిన పురుషుని నవ్వుచు నే
లొమ్మనఁ జేతను జెఱగని, బొమ్మలపచ్చాకుబొట్టు పొడిపించుకొనన్. ౯౦౭
క. తొమ్మిదివందలయెనిమిది, కొమ్మల గ్రంథంబులందుఁ గుత్సితము నన
హ్యమ్ముగ వర్ణించిరటం, చమ్మాదికపటము లింట నంటంగట్టన్. ౯౦౮
క. తొమ్మిదివందలతొమ్మిది, రమ్మన్నను రారు నారదమణీసుజనస్తు
త్యమ్ముఁ గనుంగొనఁ గొక్కొ, కమ్మునను వ్యాఖ్య పీఠికలు వ్రాయుదురా. ౯౦౯
క. తొమ్మిదివందలపది గ్రంథమ్మున వర్ణనలు సంగతములు గావు స్వహ
స్తమ్మున ముంజేదిసమెయిల, గుమ్మల పచ్చలను బొడిచికొనిన సంగతమా. ౯౧౦
క. తొమ్మిదివందలపదునొకఁ, డిమ్మనుజుం డేలవచ్చు నిచ్చటి కపకా
రమ్మేదియేనిఁ గోరునొ, పొమ్మని నిర్ఘాతపడఁగఁ బురుషుం జేయున్. ౯౧౧

క. తొమ్మిదివందలపండ్రెం, డ్రమ్మక తునిలోన గుండమందుసఁ బడఁగా
నమ్మాట నాఁడుండు ది, వమ్మున నిండ్రునకుఁ జెప్పవట్టునఁ గలుగున్. ౯౧౨

క. తొమ్మిదివందలపదుమూఁ, డమ్మనొకవెట్టి దామిటాపులకు న్నా
సమ్మున నయ్యెడ ఋతుబం, ధమ్మొనరించు నదివో యథారీతినగున్. ౯౧౩

క. తొమ్మిదివందలపదునా, ల్గమ్మెయి నరులందునం దురభ్యాసవిశే
షమ్ములఁ గనఁబడి బలవ, ర్తమ్ములఁ బోనాడు విడదు బ్రదికినవఱకున్. ౯౧౪

క. తొమ్మన్నూటపదేనగుఁ, గొమ్మలకుం గర్భమువుడుఁ గొంగఱ కొదవుం
బిమ్మటఁ దనంత విడుచు శు, భమ్ముగు నామీఁద వలదు వైద్యముచేయన్. ౯౧౫

క. తొమ్మన్నూటపదాఱయి, కొమ్మకు ముట్టుడుగఁబోవుకాలఁదిని గని దే
హమ్మున నిలిచి యధికవై, ద్యమ్మునఁ గా కెడలనట్టి యావెట్టితగున్. ౯౧౬

క. తొమ్మన్నూటపదేడగు, ముమ్మరపువ్వెట్టి సతికిఁ బురుడుదినములం
గ్రమ్మను దానొక నెల గడు, వమ్మొనసిన నంత క్రూరభావం బుడుగున్. ౯౧౭

క. తొమ్మిదివందలుఁబది యా, పిమ్మట నెనెన్మిదియుఁ బట్టి పీడించు సతిం
గొమ్మలనఁ బెనిమిటన నిష్ఠమ్ముండదు తత్సమయవశంబున నెందున్. ౯౧౮

క. తొమ్మిదివందలు మఱిపం, దొమ్మిది భద్రాకరణము తోడన చలినీ
ళ్లమ్మునఁగి పిదప ధధ్య, న్నమ్ముం దిని నిద్రవోయినం దలవట్టున్. ౯౧౯

క. తొమ్మిదివందలయిరువది, సమ్మోహమ్మునఁగ భంగు సారాయమ్ము
గ్రమ్ముగనుపయోగించెదు, నమ్మతిహీనునకుఁ బట్టి యార్తిం బెట్టున్. ౯౨౦

క. తొమ్మన్నూటిరువదియొక, టిమ్ముగ శాంతస్వభావు నెలయించి దురం
తమ్ములగుపనులఁ బఱపును, ముమ్మాటికి దుడుకు మందు మూర్ఖంజేయున్. ౯౨౧

క. తొమ్మన్నూటిరువదిరెం, డెమ్మానిసికైన నెత్తియెత్తుటకు న్మం
దమ్మదను నిద్ర పట్టదు, వమ్మినతలనొప్పి యెట్టిపట్టున నుండున్. ౯౨౨

క. తొమ్మన్నూటిరువదిమూఁ, డెమ్మగువకునైనఁ బట్ట నెప్పుడు మగనిం
దెమ్మనును గాసు లాభర, ణమ్ములు లేకున్న భోజనము పెట్ట ననున్. ౯౨౩

క. తొమ్మన్నూటిరువదినా, ల్గెమ్మాడ్కిని సిద్రరాని హీనబలున్ శీ
ఘ్రమ్మున లోపడఁజేసి కృ, శమ్మడరించి యలయించు సాధారణతన్. ౯౨౪

క. తొమ్మన్నూటిరువదిమై, దమ్మొకము నరులఁబొందు నవసరములు గొం
చెమ్ముగఁ దెలిసియుఁ దెలియని, యమ్మాదిరినుండు వాని నరయరు విమతిన్. ౯౨౫

క. తొమ్మన్నూటిరువదియా, ఱమ్మక్క సుఖోద్భవంబు లగురోగములం
గ్రమ్మినపిమ్మట నొదవెడు, బిమ్మిటి నొడలెల్ల మద్దపెట్టుగ ముదుఁగున్. ౯౨౬

క. తొమ్మన్నూటిరువదియేడే, నమ్మానవునొడలు కంపమందును వాగ్రో
షమ్మున గొణుగును సుఖమే, సొమ్మున నెమ్మానవునకు నావెఱ్ఱియగున్. ౨౭

క. తొమ్మన్నూటిర్వదెనిమిదై, నిమ్మగు నెనిమిదిఁ బ్రమేహకృత మగు వెఱ్ఱిన్
సొమ్ముధికమ్ముగఁ బోసయు, గొమ్ముల జూపమ్ము గలుగఁ గొలుపు నెఱుఁగుఁడా. ౨౮

క. తొమ్మిదివందలయిరువది, తొమ్మిది జనియించు వెఱ్ఱితోఁ బోడమును బు
ట్టమ్మును గట్టును గట్టును, రమ్మున విప్పికొని తిరుగఁగాఁ గుతుకంబున్. ౨౯

క. తొమ్మిదివందలముప్పది, యమ్మాపమునందు సరస పూర్వము నూడన్
సొమ్ములు భయమును గడురుక, తమ్మునఁ దలపంచి సంతతము నిలఁ జూచున్. ౩౦

క. తొమ్మిదివందలముప్పది, యొమ్మైయి నొక్కటిని వెఱ్ఱి యుద్రేకమునన్
గొమ్మలకుఁ బాలుచేఁపన, సమ్మతిగు బిడ్డ కద్దు స్తన్యంబొసఁగన్. ౩౧

క. తొమ్మిదివందలముప్పది, రెమ్మునసిన రెండు మూర్ఛ గిట్టి నెఱిం బై
త్తమ్మయి వికారమునఁ బడు, ముమ్మర మగు వెఱ్ఱిమూర్ఛ పోనడవనిచోన్. ౩౨

క. తొమ్మిదివందలముప్పది, కెమ్మెం దగు నాతిపూఁట నేర్పడు వెఱ్ఱిన్
సొమ్మసిలుఁ దలుచు మూర్ఛం, ద్రిమ్మటపడు వాఁడు తగదు గృహమునఁ నుండన్.

క. తొమ్మిదివందలముప్పది, కిమ్మిఁ బటనాల్గు నాతము కృపగునగి వై
ష్ణవమ్మనివైష్ణవుని విని, ధమ్మగు వాదములఁ బుట్టి తావిరియఁబడున్. ౩౪

క. తొమ్మిదివందలముప్పది, యమ్మీఁదను నైదు *గ్రద్దయగపడఁగా ను
క్షున్నగ్గపడిన సొష్టాం, గమ్ముగ మ్రొక్కులిడుమతివికారముపొంటెన్. ౩౫

క. తొమ్మిదివందలముప్పది, కిమ్ములనాఱింటఁ బుట్టు నీమతవిక్రృతిం
ద్రిమ్మరఁగఁ జూచు నాతిం, గొమ్మల విడనాడి యిష్టగతి దేశములన్. ౩౬

క. తొమ్మిదివందలముప్పది, యమ్మేగి నేడయిన వెఱ్ఱి నొక్కింతయుఁ గ
న్నుమ్మాయఁడు నిద్రించిన, నమ్మో పైఁబడియె నొకమహాభూత మనున్. ౩౭

క. తొమ్మిదివందలముప్పది, కిమ్మగును సమీపమునను నెనిమిదిటం గం
ధమ్ముం బిసికికొనం గా, పమ్మునఁ బడ సాహసంబుఁ బాటించు మదిన్. ౩౮

క. తొమ్మిదివందలముప్పది, తొమ్మిదిటం గత్తిదెమ్ము ద్రోయుము నూతం
గమ్మఁగ మ్రింగెదఁ జాల వి, షమ్ముం గొని తెమ్మటంచు సాహసముఁ గొనున్. ౩౯

క. తొమ్మిదివందలనలుపదిఁ, బొమ్మా దగ్గఱకు రాకుఁ బొడిచెద నీహ
స్తమందినఁ గఱచెద నూ, రమ్మున మెలఁగుం డనుచుఁ బరాకుం దెల్పున్. ౪౦

---

* తొండయగపడఁగాఁ గ్రొ,ధమ్మునఁ జంపును సంతో,షమ్మునఁగను సాలెపురుగు జగవెఱ్ఱిగదా.

క. తొమ్మిదివందలనలువది, యొమ్మతి యొక్కటి యపాయ మొనవింతు నటం
చు మ్మిగిలి చెప్ప నానిగ్ర, హమ్మున నుంచఁ జన దధికృదాయిత్త మురుఁజా. ౯౪౧

క. తొమ్మిదివందలనలువది, యొమ్మతి రెంటను ఘటించు టనుసగును బంధం
తమ్మునఁ దిరిపించిన నధి, కమ్ముగఁ దను పెట్టితిండి గానఁడు తృప్తిఁజా. ౯౪౨

క. తొమ్మిదివందలనలువది, యొమ్మతి మూఁడగును హింసయొనరించి విచా
రమ్మునను సభల పెట్టివి, ధమ్మున నటియించు వానితంత్రము తెంపుఁజా. ౯౪౩

క. తొమ్మిదివందలనలువది, యొమ్మతి నాలుగు ప్రమేహయుతునకు సంతా
నమ్ము నిలువదు నిలువఁగ ను, ఖమ్ముగ నున వట్టియు పెట్టిగా గణనకుఁజా. ౯౪౪

క. తొమ్మిదివందలనలువది, యొమ్మతి యై దొక్కజనుని యావిధ గతింపం
గ్రమ్మును జెప్పక యెందేఁ, గమ్మునఁ బడియుండుఁ బ్రకృతిఁ గాంచఁడు మరలఁజా. ౯౪౫

క. తొమ్మిదివందలనలువది, యొమ్మతి యా ఱాప్తవృత్తికి నొక్కఁడు వివశ
త్వమ్మంది తిరుగఁ బలుకఁడు, పిమ్మటఁ గారణము మఱచు పెట్టి మునిరేఁజా. ౯౪౬

క. తొమ్మిదివందలనలువది, యొమ్మతి యే డింతదాఁక యోగ్యుఁడు మితవా
క్యమ్ములు గలవాఁ డాఘూ, త్యమ్మును నధిప్రసంగ మారంభించుఁజా. ౯౪౭

క. తొమ్మిదివందలనలువది, యొమ్మతియెన్మిదిని బిలువ నో యనరేకా
ర్యమ్మును జేయరు కవపిన, హుమ్మని పైఁబడుదురును మహోగ్రతబలిమిఁజా. ౯౪౮

క. తొమ్మిదివందలనలువది, తొమ్మిదిటఁజా భయముపెట్టునురు నేఁజత్తుం
గ్రమ్మిన ని మ్మిడిగో గగ, నమ్మున కెగిరెనను మాతి కనంబడ ననుచుఁజా. ౯౪౯

క. తొమ్మిదివందలయేఁబది, నెమ్మిగలవారుఁ జనుల నేస్పఁజు లగువా
రున్మాదము గనుచంగ న, సమ్మతులను జేరఁ గానిష్టులు నైఁజా ౯౫౦

క. తొమ్మన్నూటేఁబదియొక, టమ్మలికం బెన్నుఁ గలుఁయు లుడిపోయినచో
పెమ్మనగ నప్ప డవక, శమ్ముం గని చేయ జను విచారం బెపలఁజా. ౯౫౧

క. తొమ్మన్నూటేఁబదిరెం, డమ్మయాన్య బ్రతికదెద్దయుప్రమా వికారా
ఘమ్ములు వటికొనఘుద్రే, కమ్మెుదరుచు నధిపు లతని గ్రహియింత్రు వడిఁజా. ౯౫౨

క. తొమ్మన్నూటేఁబదిమూఁ, డొమ్మికచెడ వెజ్జువలన నుపశమనంబై
క్రమ్మఁ గ్రమ్మి నదిప, గ్యమ్ముల నుబికినను గురుర బహుళిస్టమగుఁజా ౯౫౩

క. తొమ్మన్నూటేఁబదినా, ల్గిమ్మెడలి జనించు సరునిహ్యాదయమున వికా
రమ్మది స్వాస్థ్యముఁ గను శాం, తమ్ముగ నుంచినను రేఁప దర్పం బెమ్ముఁజా. ౯౫౪

క. తొమ్మన్నూటేఁబదియై, దమ్మెదును బట్టి వెట్టియగు వికృతి వికా
రమ్మున నది సాధ్యాసా, ధ్యమ్ముల వాడఁబడు నెందు ద్వైవిధ్యమునఁజా. ౯౫౫

క. తోమ్మనూ్నటేఁబదియా, ఱుమ్మడియై పుట్టు వికృతి యను నవికృతియుగ
ద్రమ్మును నవికృతిజన్యము, గ్రమ్మఱను వికృతిజ మెంతకతిన క్రియలగ్. ౯౫౬
క. తోమ్మనూ్నటేఁబదియే, డిమ్ముల నవికృతివికారి మింద్రియగలమై
నమ్మగలుఁ జికిత్సలచే, నమ్మస్తిష్కభవమట్టు లలయింప దొరుగ్ ౯౫౭
క. తొమ్మనూ్నటేఁబది యును, బిమ్మట నెన్నిదిటఁ బుట్టు విషమజ్వరజా
తిమ్మయిన సన్నిపాతవి, ధమ్మున నాగుడు నపరవిధిస్థగతి యుగ్. ౯౫౮
క. తొమ్మిదివందలరేఁబది, తొమ్మిది వెల్లిని బలశిథిలము నపుఁ గొం
చెమ్ముంతు గేన పది సుల, భమ్ముగ వెల్లిలు ప్రపించుచువలసగు నెంచుగ్. ౯౫౯
క. తొమ్మిదివందలయఱువది, యమ్మలములు గొన్ని యును, నూరుడి న్యాడియ
న్యమ్ములు గ్రామమ్ములు పో, నెమ్మది యగు శీతనాతసి గామ్యాసులగ్. ౯౬౦
క. తొమ్మనూ్నటఱువదియొకఁ, డిమ్ముగఁ గుదరసని విడిచి యుతిగస్థలవా
నమ్మన స్వగ్రామము పే, రమ్మలలును జలిబు కద్ది గ్రహాగంధ్రము నరుల్. ౯౬౧
క. తొమ్మనూ్నటెఱువదిరెం, డిమ్మహి ధనధాన్యస్వస్థ లిపుడిపుడే యా
రిమ్మను లోనగుచు వసం, తమ్మున శీతగిరిపోరయుగ తెలి యరోగ్. ౯౬౨
క. తొమ్మనూ్నటఱువదిమూఁ, డమ్మలు మటుకరణ యుష్ణ స్వార్థమిలకు స్త
న్యమ్మిచ్చిన సౌష్ఠవలో, నమ్మని దాదులను బెట్టఁ బట్టును వారిగ్. ౯౬౩
క. తొమ్మనూ్నటఱువదినా, ల్గమ్మాడిక్కని దాదిచేతి కర్పించినయుం
తమ్మనను మరలి బిడ్డలఁ, గిమ్మన రెం డేడ్చినఁ బనికి దలరీతిగ్. ౯౬౪
క. తొమ్మనూ్నటఱువదిఐదు, పట్టుమాటల నైజమును ప్రకృతిని బాం
దమ్మాని ధాత్రిప్రకృతిని, నెమ్మదిగాని భావనాదిని నాసికులఁ జెపుగ్. ౯౬౫
క. తొమ్మనూ్నటఱువదియా, ఱి మ్మాడిక్కని ధాత్రి నెంచ నిఁక సేవని మా
నమ్ములకొలంది తల్లులు, త్రిమ్మనమురు పనులనంట సేయమువెల్లగ్ ౯౬౬
క. తొమ్మనూ్నటఱువదియే, డుమ్మాడము బాల్యమున సమున్నవనగు నొ
సొమ్మలు నీరుపు వచ్చు నా, నమ్మున నాదినెన్నసనొం యను గొల్లు దొరిగ్ ౯౬౭
క. తొమ్మిదివందలయఱువది, యమ్మష్టమి రొమ్మిని జనించు నోగి సోమస్థా
నమ్మునకుఁ దావులేక య, క్రమ్మును నిర్హేతుకముగఁ గాలక్రమతగ్. ౯౬౮
క. తొమ్మిదివందలయఱువది, తొమ్మిది నిపాటకముగఁ దోఁచిన మయుస్థా
నమ్ము లన్యత్రవశమ్మున, నెమ్మదిపమఁ జెప్పలేము నిశ్చయమనుచుగ్. ౯౬౯
క. తొమ్మిదివందలడెబ్బది, యమ్మాప మకారణజము లొక్కటఁ బాపా
నమ్ములను మోదుకొన వృ, థమ్మొక్క పదంగ నోడలు కాలిన సుడుగుగ్ ౯౭౦

తొమ్మిదివందలడెబ్బది, యమ్మతి యొక్కటి ప్రయాణమొనరుచు నరు రా
త్రమ్ములను జొట్టి యుపహూ, గ్గమ్ములఁ బశ్చద్రోయము నాశౌ అవిపద్వ్యయములన్. ౯౭౧
తొమ్మిదివందలడెబ్బది, యమ్మతి రెం డంచలములు నోం బాయ్ బోయీల్
జొమ్మను పంజులవెలుఁగును, దమ్మరి జేయునటఁ కొఱవిదయ్యములు జనున్. ౯౭౨
తొమ్మిదివందలడెబ్బది, యమ్మూఁడును వృద్ధు జనకు యువకుఁడు తద్వే
షమ్మును నసక్తభావము, నమ్మనమున సేవగించు నుదురు ముడివడన్. ౯౭౩
తొమ్మిదివందలడెబ్బది యమ్మతినాల్గగును వృద్ధు యువయువతీ వే
షమ్ములను సేవగిల్లుఁ ది, రమ్మొక్కొ యవస్థ లంతరము లేకుండన్. ౯౭౪
తొమ్మిదివందలడెబ్బది, యమ్మతి యైదగును ధనములార్జి పణముఁ జె
ల్లమ్మొత్తెఁడు దినఁగ ఫ, లమ్ములు నూఱుదినఁ బెనఁగులం బడుచోటన్. ౯౭౫
తొమ్మిదివందలడెబ్బది, యమ్మతి యాఱలమి సంజ నొక్కొక్కని కుం
డు ష్మురిమాపునఁ బోపుఁ గ్రి, మమ్మున రేఁజీఁకటియునెడు మగత ప్రకృతిచేన్.
తొమ్మిదివందలడెబ్బది, యమ్మతియే డంటును బొరుగూరికిఁ బోవం
బిమ్మటను దుర్దశంబలె, గ్రమ్మన విడపుండు నింటఁగల కులశక్తుల్. ౯౭౭
తొమ్మిదివందలడెబ్బది, యమ్మతి యెనిమిది యెదేని యుం బనిచెప్పం
డమ్మా యని చెప్పననిమి, షమ్మునఁ గావించు పేశిచందము వినరే. ౯౭౮
తొమ్మిదివందలడెబ్బది, తొమ్మిది సంపర్కవశతఁ దోఁచుఁ జిరంటీ
సమ్మోహన మొక్కొకనికిఁ, గిమ్మనకుండంగ గొంతు గిట్టుచు నిద్రన్. ౯౭౯
తొమ్మిదివందలయెనుబది, సమ్మోహము నిద్రలేపఁ జట్టున నొకపై
నమ్మియుఁ తుపాకుని హ, స్తమ్మున నొకదెబ్బ వ్రేయు దాపున నున్నన్. ౯౮౦
తొమ్మనూటయెనుబదియొక, టమ్మనుజుం డొంటిఁ బండుటను వెఱచు న్ని
ద్రమ్మిట్టి పడును హుంకా, రమ్ములు గావించుఁ దెలివిరాని నవశతన్. ౯౮౧
తొమ్మనూటయెనుబదిరెం, డుమ్మాదము నిద్రలోన నొకనికిఁ దలపై
సమ్మెపనకేలు వడుమున, కమ్మోఁదను దూల మున్నఁ గొంచల మందున్. ౯౮౨
తొమ్మనూటయెనుబదిమూఁ, డెమ్మానిసి సీసము భుజియించునొ వానిం
బిమ్మట నెట్టును జెయి పదుఁ, గ్రమ్మును గడుపునను నొప్పి కష్ట రదపులన్. ౯౮౩
తొమ్మనూటయెనుబదినా, ల్గమ్మద ముద్భవిల వేణువూఁదినను గా
త్రమ్మునఁ బొడినఁ గరచర, ణమ్ముల లయవైచి తలవణంకించి నగున్. ౯౮౪
తొమ్మనూటయెనుబదియై, దిమ్మగు వీరాంగనాద్య మెక్కుడనైనన్
దిమ్మని తెయ్యని చేసెడి, సమ్మతకార్యముల్లు విడిచి సతిపెను నటనన్. ౯౮౫

క. తొమ్మన్నూ ఱెనుబది [illegible] నల్లలును జీర్ణమున కెడమీకుం
డమ్మెక్కనేని నధ్యశా సమ్ముఁ బొడసూపు వెఱ్ఱి నానాగతులన్. ౯౬

గీ. తొమ్మనూ ఱెన్బదేడగు దోషమునకుఁ, బథ్యము నపథ్యమునకు సాపడ విషాళ
నంబనుచుఁ బేరువెట్టిరి న్యాయవిదులు, సమశనము సుఖకర మని సమ్మతించి. ౯౭

గీ. తొమ్మనూ ఱెన్బదెన్మిది ద్యూతపాన, చౌర్యములలోఁగి వ్యసనిరై సౌఖ్యనిద్రఁ
గనఁడయే న్పట్టుఁ దిండి కేకారపలదు, నిద్రవంటి సువస్తు పున్నె నరునకు. ౯౮

క. తొమ్మన్నూ ఱెనుబదియుం, దొమ్మిది నిద్రకు వశంబు దుఃఖము సుఖముం
బిమ్మట జ్ఞానాజ్ఞానము, లు మ్మనుటయుఁ జచ్చు టది ప్రలోపింప నగున్. ౯౯

క. తొమ్మన్నూఱుందొంబది, యిమ్మర్త్యమునందుఁ గొంప కేఁ బెంచుబిడా
లమ్మునకు రెండుకాళ్లని, సమ్మతిలరు పట్టువిడరు సత్యము గనరున్ ౧౦౦

క. తొమ్మిదివందలతొంబది, యొమ్మీఁదనొకండు వెఱ్ఱి యొక్కని కొకకా
ర్యమ్మునను బట్టుఁదల లో, క మ్మెమనుకొనిన మానఁగాఁబోఁ డటియున్. ౧౦౧

క. తొమ్మినివందలతొంబది, యమ్మీఁదన్రెండు సంఘమంటి నను సంస్క
రమ్మొనరించెద ననితన, యమ్మాయికిఁ బెండ్లిసేయఁ గాంక్షించునన్. ౧౦౨

క. తొమ్మిదివందలతొంబది, యొమ్మూఁడగుఁ గులము చెడిన యోగ్యుల చెడ సౌ
ఖ్యమ్ముగనుట ముఖ్యం బని, ముమ్మా టినుమూ అనాథ మొగుపుం బతికై. ౧౦౩

క. తొమ్మిదివందలతొంబది, కిమ్మటి నాల్గంటువెఱ్ఱి కేశోద్ధరణం
బిమ్మహిఁ గర్తవ్యమ్మను, నిమ్ముగఁ గదపంగఁజాలఁ డితరేష్టహానిన్. ౧౦౪

సీ. తొమ్మిదివందలతొంబదియైదులో వ్యాకరణముతేగు వలసినంత
యను నున్నది యె యెక్కు డను నున్నదానిలోఁ బూర్వభావము లేనుపో యటనును
శాస్త్రములనఁగ షట్చాస్త్రము ల్గావను నొలుకులు బొమికలు నున్ని తుదను
దల్లనుఁగొను పెత్తి త్రవ్వి పోయుట కంట్లు తోముట కెన్నియో దొరలు వ్రాసి
రవి తెలుంగొనరింపఁగా నగును మీరు, దంపుఁ జేఁ జంకెళ్లను బట్టైన నటనుగతి
మీరు మీరు సంపాదించి మేల్మినిషయ, మింతు నేర్వ్రాసెదను దాని నేర్చి యనును.

సీ. తొమ్మిదివందలతొంబదియాఱులో గగనంబు నెగఁబ్రాఁకఁగలను ఱెక్క
లనుగట్టుకొని నిప్పులను గొంగులో ముడ్చు నూదచేయుట యెంతో సులభ మనును
సంవత్సరముదొర్లి సవరించు నొకపని దమ్మిడి కంగటఁ దగులుదాని
జేతఁగాదా డబ్బు చేతలేవను సర్వసాధారణము చేయఁ జాలఁ డెదియు
నందఱును నొక్కధనికునె యడిగెదరు చి, కాసపడి యందఱకు ధని లాకు వేత్వ
మిచ్చు గొఁచికిఁ దక్కున యిచ్చుగోఁ, మునకు నాంధ్రులదారిద్ర్యము నివసించు.

26665
25.2.72

గీ. తొమ్మనూటతొంబదియేను కిమ్మనకయు, యూరివింటను జా బంది యును బరులకు
నర్థమిచ్చినచోటను నడుగ నంప, లేకయుంగుదు నే నూర లేకయుంద్రు. ౯౯౭
గీ. తొమ్మనూరునుదొంబది తోడ నెన్మి, దింట నుత్తరముండిన నింటివారు
చదువుకొని గాని యీయరు జనకులకును, ధనవిహీను లైనఁ జూపరుఁ దడవఁబోరు.
క. తొమ్మిగివందలతొంబది, తొమ్మిది యేమాన్న నోటులమూషించుట యుం
చెమ్మిగ నవ్వుచు నాత్మవి. ధమ్మందున నున్న దోకఁడుఁ దలఁపనియెడలన్. ౯౯౯
ఉ. వేయవ వెట్టి పుణ్యము యభీష్టదమా పురుషార్థమా సుఖో
పాయము మెత్తురా నృపులు పండితు లెంతుర కొందురా జనుల్
చేయఁగ నేల యింతశ్రము చేసితి లెక్కలు ముక్కలయ్యె రా
మా యని కృష్ణ యంచును నుమారనుణా యనునాప్రణామముల్. ౧౦౦౦
గీ. వేయిపైనొక్కటవనగు వెట్టిగాదె, వెట్టివాండ్లవెఱ్ఱులుప్రేలువంచి
లెక్కపెట్టుచు తనవెట్టియొక్కఁటైనఁ, గానలేకుంట నాబోఁటికి గాఁదుజగము! ౧౦౦౧
క. శాసనేనిమిదిశండలనలు, వసిద్ధుఁనునన్ట శాలివాహనశకనం
దిది యధిరోద్గార్యబ్దము, నధిక జ్యేష్ఠమును గలసినవు డొగిముగిసెన్.

చ. నవలలు వ్రాయువారలకు నాటకము ల్రచియించువారికి
న్వివిధవిశేషము ల్దెలియు విశ్వనిఘంటుగ నుండునంచు నే
వివరముగా వచించితిని వెఱ్ఱులక్రిందను దీన లేనిదా
ని వెనకే తెచ్చిపెట్టుకొను నేర్పరు లున్నను సంతసంబె కా.
గీ. వేయుఁ దెగడకుండు విషవృక్షము శ్మశాన, వాటికయును మాలపల్లి కష్టు
ముసలి బామ్మమరణమును మతివలె నేగ, తి యనెడు నవిలేవెదిప్యాకృతులు.
గీ. ఒసరిచితిఁ గ్రొత్తపల్యన్వయుఁడను సూర్య, రావునాఁజనువాఁడను రామనామ్య
తనయుఁడను ఘనకౌండిన్యతాపసేంద్ర, గోత్రసంజననాతిపవిత్రకృతిని.

సమాప్తము.

నన్నయభట్టారకవిలాసము.

నూతనాంధ్రగ్రంథములు.

			రూ.	అ.
1.	సిరియాళచరిత్రము	(వచనము)	0	2
2.	రామలక్ష్మణులు	,,	0	2
3.	వాసవదత్తాజననము	,,	0	1
4	కచునకు దేవయానికిం బెండ్లి	,,	0	2

నన్నయభట్టారకవిలాస కార్యదర్శి,
76, స్వామినాయక్ రోడ్డు, చింతాద్రిపేట, చెన్నపురము

కవినాథవిలాసము—ఏలూరు.

ఇందు సమస్తవిధములైన గ్రంథములు దొరకును. గొప్పవిద్యార్థులకును

నీతిభవనము—ఒక్క చక్కని నీతిపుస్తకము		0	4
వెఱ్ఱికి వేయివిధములు	మంచిప్రతి	1	[illegible]
,,	సాదాప్రతి	0	12
ప్రబోధచింతామణి — మోచెర్ల హనుమంతరాయకవికృతము			
హిందీభాషలోని "బిల్వమంగళ" నాటకమునకుం దెనుఁగు		1	4
వీరసంయుక్త — దేశచారిత్రనాటకము — మోచెర్ల హనుమంతరాయకవిగారు.		1	0

పుస్తకముల జాబితాలకై వ్రాయుఁడు.

పై గ్రంథములన్నియు దొరకు చోటులు:—

నన్నయభట్టారక విలాసము—చింతాద్రిపేట, చెన్నపురము.
కవినాథవిలాసము—ఏలూరు.
సరస్వతీపుస్తకశాల—కాకినాడ.
కొత్తపల్లి-సూర్యరావు- 30, హారిసురోడ్డు, పుదుపేట, చెన్నపురము